

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางผลการศึกษาจากแบบสอบถามรายครัวเรือน

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชาติพันธุ์	เพศ			อายุ (ปี)
	ชาย	หญิง	รวม	
ชนเผ่าลาว	78	122	200	52.44
ชนเผ่าภูไท	110	115	225	47.11
ชนเผ่าเขมร	49	93	142	44.39
ชนเผ่าญ้อ	45	76	121	50.36
ชนเผ่ากะเลิง	55	77	132	47.85
ชนเผ่าโซ่	47	75	122	46.90
รวม	384	558	942	48.18

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนสมาชิกและแรงงานในครอบครัว

สมาชิก(คน)	ชาติพันธุ์						เฉลี่ย
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า ภูไท	ชนเผ่า เขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ่	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.75	4.76	5.00	4.28	4.27	4.02	4.51
วัยเด็ก (1-2 ปี)	0.96	1.08	1.27	0.76	0.71	0.78	0.93
วัยแรงงาน(13-16ปี)	3.19	3.31	3.43	3.20	3.20	2.91	3.21
วัยชรา(มากกว่า 60ปี)	0.59	0.36	0.30	0.32	0.36	0.34	0.38
แรงงานในครัวเรือนปัจจุบัน	3.24	2.86	2.82	2.60	3.11	2.98	2.94

ตารางที่ 3 แสดงอาชีพหลักของครัวเรือนเกษตรกร

อาชีพ	ชาติพันธุ์						รวม
	ชนเผ่าลาว	ชนเผ่าภูไท	ชนเผ่าเขมร	ชนเผ่าญ้อ	ชนเผ่ากะเลิง	ชนเผ่าโซ่	
ทำนา	109	134	105	72	114	75	609
รับจ้าง	36	36	16	26	6	5	125
ทำไร่	3	5	10	0	3	30	51
รับราชการ	3	15	1	12	3	2	36
ค้าขาย	16	6	3	5	0	1	31
เลี้ยงโค กระบือ	17	7	2	1	3	0	30
อื่นๆ	7	10	1	5	1	4	28
ทำสวน	3	9	2	0	0	3	17
เลี้ยงไก่ พื้นเมือง	5	2	1	0	1	2	11
เลี้ยงปลา	1	1	1	0	0	0	3
เลี้ยงสุกร	0	0	0	0	1	0	1
รวม	200	225	142	121	132	122	942

ตารางที่ 4 แสดงลำดับความสำคัญของอาชีพของเกษตรกร

อาชีพ	ชาติพันธุ์					
	ชนเผ่าลาว	ชนเผ่าภูไท	ชนเผ่าเขมร	ชนเผ่าญ้อ	ชนเผ่ากะเลิง	ชนเผ่าโซ่
ทำนา	1	1	1	1	1	1
เลี้ยงโค กระบือ	2	2	2	3	2	4
รับจ้าง	3	3	3	2	3	3
ทำไร่	4	4	4	4	4	2
เลี้ยงไก่	5	5	5	5	5	5

ตารางที่ 5 แสดงรายได้และรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกร

ชาติพันธุ์	รายได้ต่อปี (บาท)				รายจ่ายต่อปี(บาท)
	การปลูกพืช	การเลี้ยงสัตว์	รายได้นอกการเกษตร	รวมรายได้	รายจ่าย
ชนเผ่าลาว	9,667	21,353	74,242	105,262	83,199
ชนเผ่าภูไท	17,620	10,355	51,707	79,682	55,727
ชนเผ่าเขมร	14,883	4,618	34,815	54,316	53,106
ชนเผ่าญ้อ	4,072	4,737	85,393	94,202	185,655
ชนเผ่ากะเลิง	6,471	11,575	77,156	05,203	51,854
ชนเผ่าโซ่	5,363	3,653	33,474	52,490	166,422
เฉลี่ย	13,325	10,394	59,477	83,531	99,327

ตารางที่ 6 แสดงรายได้จากการเลี้ยงไก่เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ครอบครัวเกษตรกร

ชาติพันธุ์	รายได้ต่อปี (บาท)			
	การเลี้ยงสัตว์ ทั้งหมด	จำหน่ายไก่พื้นเมือง	ร้อยละของรายได้จาก ไก่กับการเลี้ยงสัตว์	ร้อยละของรายได้จาก ไก่ต่อรายได้ทั้งหมด
ชนเผ่าลาว	21,352.9	569.2	2.7	0.5
ชนเผ่าภูไท	10,354.8	368.4	3.6	0.5
ชนเผ่าเขมร	4,617.9	63.4	1.4	0.1
ชนเผ่าญ้อ	4,736.6	730.9	15.4	0.8
ชนเผ่ากะเลิง	11,575.2	163.0	1.4	0.2
ชนเผ่าโซ่	3,653.2	77.9	2.1	0.1
เฉลี่ย	10,394.0	345.2	3.3	0.4

ตารางที่ 7 แสดงประเภทไม้พื้นเมืองที่เลี้ยง

ชาติพันธุ์	ประเภทไม้			
	ไม้พื้นเมือง	ไม้ชน	ไม้แฉ่	รวม
ชนเผ่าลาว	186	9	5	200
ชนเผ่าภูไท	213	6	6	225
ชนเผ่าเขมร	141	0	1	142
ชนเผ่าญ้อ	116	3	2	121
ชนเผ่ากะเลิง	126	3	3	132
ชนเผ่าโซ่	90	5	27	122
รวม	872	26	44	942

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนปีในการเลี้ยงไม้พื้นเมืองของเกษตรกร

ชาติพันธุ์	จำนวนปีในการเลี้ยง (ปี)					รวม
	1 ปี	2-10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	มากกว่า 30 ปี	
ชนเผ่าลาว	11	33	47	24	85	200
ชนเผ่าภูไท	16	57	43	33	76	225
ชนเผ่าเขมร	5	24	33	30	50	142
ชนเผ่าญ้อ	8	22	20	18	53	121
ชนเผ่ากะเลิง	2	25	20	25	60	132
ชนเผ่าโซ่	4	28	21	24	45	122
รวม	46	189	184	154	369	942

ตารางที่ 9 แสดงวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	วัตถุประสงค์หลัก				
	เพื่อบริโภค	เพื่อจำหน่าย	เป็นวิถีชีวิต	อื่นๆระบุ	รวม
ชนเผ่าลาว	173	17	0	6	196
ชนเผ่าภูไท	201	10	4	7	222
ชนเผ่าเขมร	133	3	0	4	140
ชนเผ่าญ้อ	110	5	2	5	122
ชนเผ่ากะเลิง	124	3	1	7	135
ชนเผ่าโซ่	117	3	1	6	127
รวม	858	41	8	35	942

ตารางที่ 10 แสดงสถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	สถานที่				
	ที่บ้าน	ที่นา	ที่บ้านและที่นา	อื่นๆ	รวม
ชนเผ่าลาว	166	15	14	5	200
ชนเผ่าภูไท	185	27	13	0	225
ชนเผ่าเขมร	138	2	2	0	142
ชนเผ่าญ้อ	94	18	9	0	121
ชนเผ่ากะเลิง	90	25	17	0	132
ชนเผ่าโซ่	111	7	4	0	122
รวม	784	94	59	5	942

ตารางที่ 11 แสดงโรงเรียน (เล่า) ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	โรงเรียน(เล่า)		
	มี	ไม่มี	รวม
ชนเผ่าลาว	139	60	199
ชนเผ่าภูไท	142	82	224
ชนเผ่าเขมร	70	70	140
ชนเผ่าญ้อ	98	22	120
ชนเผ่ากะเลิง	60	70	130
ชนเผ่าโซ่	27	96	123
รวม	536	400	936

ตารางที่ 12 แสดงที่ตั้งของโรงเรียน (เล่า) ที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	โรงเรียน(เล่า) ที่ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง				
	ได้ดูบ้าน	ได้ยุงข้าว	ได้เตียงนา	มีเล่า/คอกแยก	รวม
ชนเผ่าลาว	6	39	1	95	141
ชนเผ่าภูไท	13	19	4	104	140
ชนเผ่าเขมร	5	15	1	47	68
ชนเผ่าญ้อ	13	18	2	65	98
ชนเผ่ากะเลิง	9	27	4	24	64
ชนเผ่าโซ่	1	3	0	21	25
รวม	47	121	12	356	536

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน ไม้พื้นเมืองที่เลี้ยงในปี 2548 และ 2549

ชาติพันธุ์	จำนวนไม้พื้นเมืองปี 2548 (ตัวต่อครัวเรือน)			
	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกไม้-ไม้รุ่น	รวม
ชนเผ่าลาว	2.04	5.16	21.73	28.93
ชนเผ่าภูไท	3.26	6.49	29.76	39.51
ชนเผ่าเขมร	1.85	5.26	18.98	26.09
ชนเผ่าญ้อ	3.04	6.07	22.82	31.93
ชนเผ่ากะเลิง	2.48	6.36	26.41	35.25
ชนเผ่าโซ่	2.71	5.62	23.96	32.29
เฉลี่ย	2.56	5.83	23.94	32.33
ชาติพันธุ์	จำนวนไม้พื้นเมืองปี 2549 (ตัวต่อครัวเรือน)			
	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกไม้-ไม้รุ่น	รวม
ชนเผ่าลาว	1.75	4.54	20.14	26.43
ชนเผ่าภูไท	2.35	4.96	17.89	25.2
ชนเผ่าเขมร	1.51	4.42	15.17	21.1
ชนเผ่าญ้อ	1.96	4.75	19.55	26.26
ชนเผ่ากะเลิง	1.98	5.77	22.64	30.39
ชนเผ่าโซ่	2.16	5.18	21.46	28.8
เฉลี่ย	1.95	4.94	19.48	26.36

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน ไม้ที่เลี้ยงในปี 2547-49 กับการระบาดของโรค ไข้หวัดนก (ขอนแก่น)

ปี	จำนวนไม้พื้นเมือง (ตัวต่อครัวเรือน)			
	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกไม้-ไม้รุ่น	รวม
ปี 2547	3.51	6.52	33.89	43.92
ปี 2548	1.79	3.20	18.17	23.16
ปี 2549	1.51	3.38	19.01	23.90

ตารางที่ 15 แสดงร้อยละของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองในปริมาณที่มากกว่าปี พ.ศ. 2549

ชาติพันธุ์	ปี พ.ศ.									
	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548
ชนเผ่าลาว	10.5	10.5	9.9	10.5	10.5	11.5	14.1	15.7	18.3	19.4
ชนเผ่าภูไท	10.8	9.9	9.9	9.4	10.8	12.3	13.2	11.3	13.7	17.9
ชนเผ่าเขมร	5.4	3.1	3.1	3.8	3.1	5.4	5.4	4.6	7.7	10.8
ชนเผ่าญ้อ	9.8	8.9	8.0	8.9	8.0	9.8	10.7	13.4	7.1	15.2
ชนเผ่ากะเลิง	8.6	7.0	7.8	8.6	6.3	10.2	12.5	12.5	12.5	19.5
ชนเผ่าโซ่	5.9	4.2	4.2	4.2	5.9	6.7	7.6	10.9	11.8	16.0
เฉลี่ย	8.9	7.7	7.6	8.0	8.0	9.8	11.1	11.7	12.6	16.8

ตารางที่ 16 แสดงแหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	แหล่งที่มาของไก่พื้นเมือง					
	เพื่อนบ้าน	พ่อแม่/ญาติ	ซื้อจากพ่อค้า/ตลาด	หน่วยงานราชการ	อื่นๆ ระบุ	รวม
ชนเผ่าลาว	57	95	27	2	18	199
ชนเผ่าภูไท	72	119	20	7	7	225
ชนเผ่าเขมร	61	70	7	2	2	142
ชนเผ่าญ้อ	41	63	11	3	3	121
ชนเผ่ากะเลิง	38	72	15	2	4	131
ชนเผ่าโซ่	31	73	11	4	3	122
รวม	300	492	91	20	37	940

ตารางที่ 17 แสดงการจำหน่ายไก่พื้นเมืองในปี 2548

ชาติพันธุ์	การจำหน่ายไก่		
	จำหน่าย	ไม่จำหน่าย	รวม
ชนเผ่าลาว	80	115	195
ชนเผ่าภูไท	76	142	218
ชนเผ่าเขมร	28	110	138
ชนเผ่าญ้อ	45	76	121
ชนเผ่ากะเลิง	35	94	129
ชนเผ่าโซ่	29	92	121
รวม	293	629	922

ตารางที่ 18 แสดงอายุและน้ำหนักไก่พื้นเมืองที่จำหน่าย

ชาติพันธุ์	การจำหน่าย	
	อายุ (เดือน)	น้ำหนัก (กก.ต่อตัว)
ชนเผ่าลาว	6.48	2.56
ชนเผ่าภูไท	5.52	1.42
ชนเผ่าเขมร	6.67	3.96
ชนเผ่าญ้อ	5.36	1.41
ชนเผ่ากะเลิง	5.55	1.45
ชนเผ่าโซ่	7.21	1.28
เฉลี่ย	6.13	2.01

ตารางที่ 19 แสดงสถานที่จำหน่ายไก่พื้นเมือง

สถานที่	ชาติพันธุ์						รวม	ร้อยละ
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า กู ไท	ชนเผ่า เขมร	ชน เผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ		
ภายใน หมู่บ้าน	130	137	71	71	101	95	605	64.23
ขายให้พ่อค้า คนกลางเพื่อ ขายต่อใน หมู่บ้าน	9	8	0	5	5	5	32	3.40
ขายให้พ่อค้า คนกลางเพื่อ ขายต่อนอก หมู่บ้าน	26	34	4	23	12	8	107	11.36
อื่นๆ	19	13	3	8	7	9	59	6.26

ตารางที่ 20 แสดงร้อยละของการจำหน่ายไก่พื้นเมืองในแต่ละเดือนในรอบปี

เดือน	ชาติพันธุ์						รวม
	ชนเผ่าลาว	ชนเผ่ากู ไท	ชนเผ่าเขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่ากะเลิง	ชนเผ่าโซ	
มค.	18.52	19.72	9.46	18.92	10.53	21.13	16.88
กพ.	4.63	2.11	1.35	4.05	1.32	5.63	3.12
มีค.	4.63	2.82	2.70	0.00	0.00	5.63	2.75
เมย.	14.81	15.49	9.46	17.57	9.21	7.04	12.84
พค.	5.56	7.75	6.76	4.05	2.63	4.23	5.50
มิย.	2.78	10.56	8.11	13.51	14.47	9.86	9.54
กค.	0.93	9.15	4.05	5.41	6.58	7.04	5.69
สค.	0.00	0.00	1.35	1.35	1.32	1.41	0.73
กย.	2.78	0.00	5.41	0.00	0.00	0.00	1.28
ตค.	1.85	3.52	4.05	4.05	6.58	4.23	3.85
พย.	23.15	14.79	24.32	22.97	31.58	16.90	21.47
ธค.	20.37	14.08	22.97	8.11	15.79	16.90	16.33

ตารางที่ 21 แสดงร้อยละของการบริโภคไก่พื้นเมืองในแต่ละเดือนในรอบปี

เดือน	ชาติพันธุ์						รวม
	ชนเผ่าลาว	ชนเผ่าภูไท	ชนเผ่าเขมร	ชนเผ่าญ้อ	ชนเผ่ากะเลิง	ชนเผ่าโซ่	
มค.	18.13	13.54	11.07	15.21	3.16	8.33	11.89
กพ.	1.04	0.92	0.40	1.84	0.00	5.36	1.41
มีค.	1.55	2.77	1.58	1.84	1.05	4.76	2.23
เมย.	20.21	13.54	11.46	15.67	6.32	9.52	12.93
พค.	3.63	8.62	7.11	8.29	6.32	7.14	7.06
มิย.	7.25	13.85	11.07	11.52	15.26	7.74	11.44
กค.	5.18	6.46	5.14	5.53	14.21	9.52	7.36
สค.	0.52	1.23	0.79	1.84	4.21	2.98	1.78
กย.	0.00	0.31	1.98	0.46	0.00	0.60	0.59
ตค.	1.55	1.54	7.11	0.92	3.16	1.79	2.75
พย.	23.32	21.23	24.90	21.20	30.53	25.00	24.00
ธค.	17.62	16.00	17.39	15.67	15.79	17.26	16.57

ตารางที่ 22 แสดงแรงงานในครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด

ชาติพันธุ์	แรงงานในครัวเรือน						รวม
	จำนวน(คน)	พ่อ	แม่	ลูก	พ่อและแม่		
ชนเผ่าลาว	2.26	115	37	13	9		174
ชนเผ่าภูไท	2.32	120	48	14	7		189
ชนเผ่าเขมร	2.27	65	33	5	0		103
ชนเผ่าญ้อ	2.81	57	30	6	0		93
ชนเผ่ากะเลิง	2.26	62	55	10	5		132
ชนเผ่าโซ่	3.93	44	62	3	2		111
รวม	2.64	463	265	51	23		802

ตารางที่ 23 แสดงแรงงานในครัวเรือนที่ดูแลไก่พื้นเมืองเป็นประจำ

ชาติพันธุ์	คนที่ดูแลไก่ประจำ			
	พ่อ	แม่	ลูก	พ่อและแม่
ชนเผ่าลาว	112	38	14	9
ชนเผ่าภูไท	120	45	13	7
ชนเผ่าเขมร	65	33	6	0
ชนเผ่าญ้อ	60	32	5	0
ชนเผ่ากะเลิง	57	56	10	8
ชนเผ่าโซ	37	61	3	3
รวม	451	265	51	27

ตารางที่ 24 แสดงช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการใช้การเลี้ยงไก่การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในแต่ละวัน

ชาติพันธุ์	เวลา				
		น้อยกว่า 5 นาที	5-10 นาที	10-15 นาที	15-20 นาที
ชนเผ่าลาว	เช้า	173	15	1	3
	เที่ยง	6	1	0	0
	เย็น	176	16	1	4
ชนเผ่าภูไท	เช้า	211	10	0	0
	เที่ยง	10	2	0	0
	เย็น	188	9	0	0
ชนเผ่าเขมร	เช้า	131	1	0	0
	เที่ยง	6	0	1	0
	เย็น	125	1	0	0
ชนเผ่าญ้อ	เช้า	111	5	2	0
	เที่ยง	4	0	0	0
	เย็น	108	5	2	0
ชนเผ่ากะเลิง	เช้า	127	4	0	0
	เที่ยง	5	0	0	0
	เย็น	81	3	0	0
ชนเผ่าโซ	เช้า	119	1	0	0
	เที่ยง	4	0	0	0
	เย็น	74	0	0	0
รวม	เช้า	872	36	3	3
	เที่ยง	35	3	10	0
	เย็น	752	34	3	4

ตารางที่ 25 แสดงจำนวน ไร่พื้นเมืองที่เกษตรกรแต่ละครัวเรือนสามารถเลี้ยงได้

ชาติพันธุ์	จำนวน(ตัว)			
	พ่อพันธุ์	แม่พันธุ์	ลูกไก่-ไก่รุ่น	รวม
ชนเผ่าลาว	13	20	54	87
ชนเผ่าภูไท	4	8	38	50
ชนเผ่าเขมร	3	8	32	43
ชนเผ่าญ้อ	20	7	28	55
ชนเผ่ากะเลิง	27	23	46	96
ชนเผ่าโซ่	6	10	32	48
เฉลี่ย	11.08	12.63	39.62	63.33

ตารางที่ 26 แสดงการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	การเปลี่ยนแปลง		
	ไม่มี	มี	รวม
ชนเผ่าลาว	116	78	194
ชนเผ่าภูไท	135	79	214
ชนเผ่าเขมร	99	32	131
ชนเผ่าญ้อ	68	50	118
ชนเผ่ากะเลิง	88	41	129
ชนเผ่าโซ่	70	44	114
รวม	576	324	900

ตารางที่ 27 แสดงร้อยละของการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	วิธีการ				
	เลี้ยงไก่/คอกไก่	อาหารที่ใช้	สถานที่เลี้ยง	การดูแลรักษา	การให้น้ำ
ชนเผ่าลาว	34.62	24.36	19.23	61.54	12.82
ชนเผ่าภูไท	51.90	31.65	30.38	64.56	22.78
ชนเผ่าเขมร	37.50	15.63	12.50	65.63	6.25
ชนเผ่าญ้อ	36.00	36.00	16.00	56.00	16.00
ชนเผ่ากะเลิง	31.71	24.39	41.46	36.59	17.07
ชนเผ่าโซ	56.82	20.45	20.45	38.64	6.82
รวม	41.98	26.54	23.77	55.56	14.81

ตารางที่ 28 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยง หากปีที่มีน้ำท่วมหรือฝนแล้ง

ชาติพันธุ์	จำนวนไก่ที่เลี้ยงเมื่อมีเหตุการณ์			
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	รวม
ชนเผ่าลาว	7	72	121	200
ชนเผ่าภูไท	5	100	120	225
ชนเผ่าเขมร	0	95	44	139
ชนเผ่าญ้อ	0	40	80	120
ชนเผ่ากะเลิง	4	53	75	132
ชนเผ่าโซ	4	48	69	121
รวม	20	408	509	937

ตารางที่ 29 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนไก่อพื้นเมืองที่เลี้ยง เมื่อเหตุการณ์น้ำท่วมหรือฝนแล้งผ่านไป

ชาติพันธุ์	จำนวนไก่อที่เลี้ยงเมื่อเหตุการณ์ปกติ			
	เพิ่มขึ้น	ลดลง	เท่าเดิม	รวม
ชนเผ่าลาว	34	19	146	199
ชนเผ่าภูไท	56	11	156	223
ชนเผ่าเขมร	37	2	102	141
ชนเผ่าญ้อ	19	1	100	120
ชนเผ่ากะเลิง	27	24	81	132
ชนเผ่าโซ่	32	18	69	119
รวม	205	75	656	936

ตารางที่ 30 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับไข่หวัดนก

ชาติพันธุ์	ความคิดเห็น			
	เป็นโรคใหม่ที่ติดต่อกันได้	เป็นโรคเดียวกับโรคห่า	อื่นๆ	รวม
ชนเผ่าลาว	106	47	47	200
ชนเผ่าภูไท	124	35	66	225
ชนเผ่าเขมร	65	26	51	142
ชนเผ่าญ้อ	60	37	24	121
ชนเผ่ากะเลิง	46	28	58	132
ชนเผ่าโซ่	45	13	64	122
รวม	446	186	310	942

ตารางที่31 แสดงความคิดเห็นใช้ห้วงคนก็มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	ความคิดเห็น		
	ไม่มีผล	มีผล	รวม
ชนเผ่าลาว	65	132	197
ชนเผ่าภูไท	109	116	225
ชนเผ่าเขมร	64	78	142
ชนเผ่าญ้อ	58	62	120
ชนเผ่ากะเลิง	69	53	122
ชนเผ่าโซ่	78	54	132
รวม	443	495	938

ตารางที่32 แสดงความคิดเห็นใช้ห้วงคนก็มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

เหตุผล	ชาติพันธุ์						
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า ภูไท	ชนเผ่า เขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ่	รวม
ทำให้ปริมาณไก่ที่เลี้ยงลดลง	71	62	27	26	26	23	235
มีผลต่อการจำหน่าย/ตลาด	5	14	2	7	3	3	34
ผู้เลี้ยงมีความตระหนักรู้เรื่อง ความปลอดภัยมากขึ้น	35	31	44	22	18	17	167
อื่นๆ	21	9	5	7	6	11	59
รวม	132	116	78	62	53	54	495

ตารางที่ 33 แสดงการ ได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อยจากหน่วยงานภาครัฐ

ชาติพันธุ์	ได้รับการส่งเสริม		
	ไม่มี	มี	รวม
ชนเผ่าลาว	99	101	200
ชนเผ่าภูไท	118	106	224
ชนเผ่าเขมร	107	34	141
ชนเผ่าญ้อ	60	61	121
ชนเผ่ากะเลิง	61	70	131
ชนเผ่าโซ่	44	78	122
รวม	489	450	939

ตารางที่ 34 แสดงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

แหล่งความรู้	ชาติพันธุ์						
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า ภูไท	ชนเผ่า เขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ่	รวม
เพื่อนบ้าน	16	25	19	10	16	15	101
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	35	55	73	51	4	25	243
อาสาสมัครปศุสัตว์	13	17	4	8	2	5	49
บรรพบุรุษ	81	66	1	4	105	50	307
นักวิชาการจาก สถาบันการศึกษา	3	0	0	1	0	0	4
เอกสารวิชาการ	2	3	0	0	0	0	5
อื่นๆ	2	3	0	0	5	4	14

ตารางที่35 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องอาหารการเลี้ยงไก่ที่เกษตรกรได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ				รวม
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	อื่นๆ	
ชนเผ่าลาว	12	5	1		18
ชนเผ่าภูไท	13	4	3		20
ชนเผ่าเขมร	3	1	1		5
ชนเผ่าญ้อ	11	1	0		12
ชนเผ่ากะเลิง	4	6	0		10
ชนเผ่าโซ่	17	15	2		34
รวม	60	32	7		99

ตารางที่36 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องการป้องกันโรคไก่ที่ได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ			รวม
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	
ชนเผ่าลาว	22	18	5	45
ชนเผ่าภูไท	32	18	8	58
ชนเผ่าเขมร	7	10	2	19
ชนเผ่าญ้อ	29	13	4	46
ชนเผ่ากะเลิง	10	17	0	27
ชนเผ่าโซ่	22	20	2	44
รวม	122	96	21	239

ตารางที่ 37 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องพันธุ์ไก่ที่เกษตรกรได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ			
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	รวม
ชนเผ่าลาว	14	20	8	42
ชนเผ่าภูไท	14	28	9	51
ชนเผ่าเขมร	3	16	1	20
ชนเผ่าญ้อ	37	13	0	50
ชนเผ่ากะเลิง	41	25	1	67
ชนเผ่าโซ่	39	34	2	75
รวม	148	136	21	305

ตารางที่ 38 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องการจัดการโรงเรือนไก่ที่ได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ			
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	รวม
ชนเผ่าลาว	6	0	0	6
ชนเผ่าภูไท	14	1	2	17
ชนเผ่าเขมร	2	0	1	3
ชนเผ่าญ้อ	9	0	0	9
ชนเผ่ากะเลิง	5	0	0	5
ชนเผ่าโซ่	7	3	0	10
รวม	43	4	3	50

ตารางที่ 39 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องการฟักไข่ที่เกษตรกรได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ			
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	รวม
ชนเผ่าลาว	1	0	0	1
ชนเผ่าภูไท	6	0	1	7
ชนเผ่าเขมร	1	0	0	1
ชนเผ่าญ้อ	5	0	0	5
ชนเผ่ากะเลิง	5	0	0	5
ชนเผ่าโซ่	5	1	0	6
รวม	23	1	1	25

ตารางที่ 40 แสดงรูปแบบความรู้เรื่องการตลาดที่ได้รับจากการส่งเสริม

ชาติพันธุ์	รูปแบบ			
	การให้ความรู้	การแจก	ให้เงินทุน	รวม
ชนเผ่าลาว	2	0	0	2
ชนเผ่าภูไท	6	0	1	7
ชนเผ่าเขมร	0	0	0	0
ชนเผ่าญ้อ	5	0	0	5
ชนเผ่ากะเลิง	4	0	0	4
ชนเผ่าโซ่	5	1	0	6
รวม	22	1	1	24

ตารางที่ 41 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องอาหาร

หน่วยงาน	ชาติพันธุ์						รวม
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า ภูไท	ชนเผ่า เขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ่	
กรมปศุสัตว์	11	7	3	9	5	24	59
กรมพัฒนาชุมชน	1	0	0	0	0	0	1
กรมส่งเสริม การเกษตร	4	4	1	1	4	6	20
สปก.	1	0	0	0	0	1	2
รทส.	0	4	0	0	1	1	6
เจ้าหน้าที่อนามัย	1	5	1	0	0	1	8
มหาวิทยาลัย	0	0	0	0	0	0	0
รวม	18	20	5	10	10	33	96

ตารางที่ 42 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องการป้องกันโรค

หน่วยงาน	ชาติพันธุ์						รวม
	ชนเผ่าลาว	ชนเผ่าภูไท	ชนเผ่าเขมร	ชนเผ่าญ้อ	ชนเผ่ากะเลิง	ชนเผ่าโซ่	
กรมปศุสัตว์	44	34	14	39	20	34	185
กรมพัฒนาชุมชน	2	0	0	0	0	0	2
กรมส่งเสริมการเกษตร	3	6	4	2	5	8	28
สปก.							0
รทส.	0	5	0	1	1	1	8
เจ้าหน้าที่อนามัย	6	12	1	2	0	2	23
มหาวิทยาลัย	0	0	0	0	0	0	0
รวม	55	57	19	44	26	45	246

ตารางที่ 43 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องพันธุ์ไก่

ชาติพันธุ์	หน่วยงาน						รวม
	กรมปศุสัตว์	กรมพัฒนาชุมชน	กรมส่งเสริมการเกษตร	สปก.	ธกส.	เจ้าหน้าที่อนามัย	
ชนเผ่าลาว	34	1	5	0	0	1	41
ชนเผ่าภูไท	32	0	10	0	7	0	49
ชนเผ่าเขมร	15	0	4	1	0	0	20
ชนเผ่าญ้อ	16	0	5	0	1	1	23
ชนเผ่ากะเลิง	16	0	7	1	4	0	28
ชนเผ่าโซ่	37	0	6	0	2	0	45
รวม	150	1	37	2	14	2	206

ตารางที่ 44 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องการจัดการโรงเรือน

ชาติพันธุ์	หน่วยงาน			รวม
	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมการเกษตร	ธกส.	
ชนเผ่าลาว	4	2	0	6
ชนเผ่าภูไท	12	4	1	17
ชนเผ่าเขมร	1	2	0	3
ชนเผ่าญ้อ	8	0	0	8
ชนเผ่ากะเลิง	3	1	1	5
ชนเผ่าโซ่	7	3	0	10
รวม	35	12	2	49

ตารางที่ 45 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องการฟักไข่

ชาติพันธุ์	หน่วยงาน			
	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมการเกษตร	สปก.	รวม
ชนเผ่าลาว	0	1	0	1
ชนเผ่าภูไท	5	2	0	7
ชนเผ่าเขมร	1	0	0	1
ชนเผ่าญ้อ	4	0	0	4
ชนเผ่ากะเลิง	3	1	1	5
ชนเผ่าโซ่	4	2	0	6
รวม	17	6	1	24

ตารางที่ 46 แสดงหน่วยงานที่ให้การส่งเสริมความรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเรื่องการตลาด

ชาติพันธุ์	หน่วยงาน			
	กรมปศุสัตว์	กรมส่งเสริมการเกษตร	รทส.	รวม
ชนเผ่าลาว	0	2	0	2
ชนเผ่าภูไท	4	3	0	7
ชนเผ่าเขมร	0	0	0	0
ชนเผ่าญ้อ	4	1	0	5
ชนเผ่ากะเลิง	2	1	1	4
ชนเผ่าโซ่	3	1	0	4
รวม	13	8	1	22

ตารางที่47 แสดงการนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติในช่วงที่โครงการดำเนินการและยังคงใช้ในปัจจุบัน

ประชากรทั้งหมด	ผลการยอมรับ			
	หลังการส่งเสริมในช่วงโครงการดำเนินการ (คน)	คิดเป็นร้อยละ	ความรู้ที่ยังใช้อยู่ในปัจจุบัน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
450 (1*)	60	13.2	9	2.0
450 (2*)	304	67.5	232	51.5
450 (3*)	60	13.2	1	0.2
450 (4*)	27	6.1	2	0.4
450 (5*)	0	0	0.0	0.0
450 (6*)	0	0	0.0	0.0
671 (7*)	158	23.5	62	9.24 *

1* = อาหาร 2* = การป้องกันโรค 3* = พันธุ์ไก่ 4* = การจัดการโรงเรือน 5* = การฟักไข่
6* = การตลาด 7* = กระบวนการกลุ่ม

ตารางที่48 แสดงร้อยละของการนำความรู้ที่ได้รับมาใช้หลังการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ของเกษตรกรที่ได้นำความรู้มาใช้หลังการส่งเสริม)

ชาติพันธุ์	ความรู้					
	อาหาร	การป้องกันโรค/ การควบคุมโรค	พันธุ์	การจัดการ โรงเรือน	การฟักไข่	การตลาด
ชนเผ่าลาว	14.29	66.67	14.29	4.76	0.00	0.00
ชนเผ่าภูไท	17.24	72.41	6.90	3.45	0.00	0.00
ชนเผ่าเขมร	10.53	57.89	21.05	10.53	0.00	0.00
ชนเผ่าฮ่อ	0.00	85.71	14.29	0.00	0.00	0.00
ชนเผ่า กะเลิง	11.11	61.11	16.67	11.11	0.00	0.00
ชนเผ่าโซ่	0.15	0.70	0.10	0.05	0.00	0.00
รวม	13.16	67.54	13.16	6.14	0.00	0.00

ตารางที่ 49 แสดงร้อยละของการนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการปัจจุบัน (คิดจากประชากรที่นำความรู้ที่ได้รับมาใช้หลังการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	ความรู้					
	อาหาร	การป้องกันโรค/ การควบคุมโรค	พันธุ์	การจัดการ โรงเรือน	การฟักไข่	การตลาด
ชนเผ่าลาว	22.22	77.78	0.00	0.00	0.00	0.00
ชนเผ่าภูไท	14.29	80.95	0.00	4.76	0.00	0.00
ชนเผ่าเขมร	25.00	66.67	0.00	8.33	0.00	0.00
ชนเผ่าญ้อ	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ชนเผ่า กะเลิง	0.00	66.67	11.11	22.22	0.00	0.00
ชนเผ่าโซ่	0.10	0.80	0.00	0.10	0.00	0.00
รวม	14.06	76.56	1.56	7.81	0.00	0.00

ตารางที่ 50 แสดงกระบวนการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	การรวมกลุ่ม			
	กลุ่มขณะส่งเสริม		รวม	กลุ่มในปัจจุบัน
	ไม่มี	มี		
ชนเผ่าลาว	107	37	144	19
ชนเผ่าภูไท	110	52	162	19
ชนเผ่าเขมร	78	8	86	0
ชนเผ่าญ้อ	73	18	91	10
ชนเผ่ากะเลิง	68	24	92	12
ชนเผ่าโซ่	77	19	96	2
รวม	513	158	671	62

ตารางที่ 51 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากภาครัฐ

ชาติพันธุ์	ความคิดเห็น			
	ไม่มีผล	ไม่ดี	ดี	รวม
ชนเผ่าลาว	28	9	157	194
ชนเผ่ากูไท	19	4	200	223
ชนเผ่าเขมร	19	6	116	141
ชนเผ่าญ้อ	16	2	102	120
ชนเผ่ากะเลิง	16	7	109	132
ชนเผ่าโซ่	15	1	100	116
รวม	113	29	784	926

ตารางที่ 52 แสดงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจเลี้ยงไก่พื้นเมือง

สาเหตุของการตัดสินใจ	ชาติพันธุ์						
	ชนเผ่า ลาว	ชนเผ่า กูไท	ชนเผ่า เขมร	ชนเผ่า ญ้อ	ชนเผ่า กะเลิง	ชนเผ่า โซ่	รวม
เลี้ยงง่าย	151	156	95	85	90	102	679
ขายได้ราคาสูง	42	36	16	21	14	12	141
หาตลาดได้ง่าย	31	24	15	17	14	11	112
มีแรงงานเพียงพอใน การดูแล	66	57	41	27	42	39	272
ไม่ต้องใช้แรงงาน/เวลา	116	114	72	67	82	79	530
เลี้ยงมาตั้งแต่ดั้งเดิม	135	156	91	73	79	93	627
เลี้ยงเป็นอาหาร	176	204	134	111	119	112	856
ทนทานต่อโรค	85	90	45	43	58	54	375
ใช้ในการประกอบ พิธีกรรม	29	35	41	16	30	27	178
เลี้ยงไว้จำหน่ายยามขาด ส่นเงินทอง	37	42	16	31	17	7	150
เหตุผลอื่นๆ	24	24	11	16	20	12	107
รวม	892	938	577	507	565	548	

ตารางที่ 53 แสดงความคิดเห็นต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	ความคิดเห็น			
	เลี้ยงเป็นอาชีพเสริมได้	เลี้ยงเป็นอาชีพหลักได้	เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน	อื่นๆ
ชนเผ่าลาว	54	21	122	3
ชนเผ่าภูไท	51	12	157	5
ชนเผ่าเขมร	25	7	110	0
ชนเผ่าญ้อ	28	4	86	3
ชนเผ่ากะเลิง	20	15	92	5
ชนเผ่าโซ่	23	11	86	2
รวม	201	70	653	18

ตารางที่ 54 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	ชนเผ่าลาว		ชนเผ่าภูไท		ชนเผ่าเขมร		ชนเผ่าญ้อ		ชนเผ่ากะเลิง		ชนเผ่าโซ้		รวม	
	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ
1. ขนาดของพื้นที่/ที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงไก่	141	38	182	27	103	26	87	27	117	9	104	11	734	138
2. ลักษณะของพื้นที่	36	130	14	175	11	102	18	84	8	94	6	96	93	681
3. รบกวนเพื่อนบ้าน/เพื่อนบ้านรังเกียจ(สกปรก)	95	65	137	51	61	46	74	32	72	29	69	34	508	257
4. แรงงาน/เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงไก่	152	24	176	26	106	16	98	12	105	13	98	12	735	103
5. ต้นทุน	117	55	123	75	94	28	75	25	60	35	52	55	521	273
6. อาหารและเวชภัณฑ์	124	56	154	52	110	17	88	24	83	30	67	44	626	223
7. แหล่งน้ำสะอาดสำหรับไก่	161	12	193	4	115	1	107	1	112	0	101	4	789	22
8. แหล่งอาหารธรรมชาติ	148	14	190	3	98	9	101	9	104	6	97	5	738	46
9. โรคระบาดและพยาธิ	46	125	66	119	12	100	44	58	21	81	22	79	211	562
10. การระบาดของไข้หวัดนก	19	146	58	102	11	83	42	46	14	50	13	59	157	486
11. พันธุ์(การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)	118	29	149	13	67	20	83	7	63	15	73	14	553	98

ตารางที่ 54 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ต่อ)

ชาติพันธุ์	ชนเผ่าลาว		ชนเผ่าภูไท		ชนเผ่าเขมร		ชนเผ่าญ้อ		ชนเผ่ากะเลิง		ชนเผ่าโซ่		รวม	
	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ	ปัจจัย บวก	ปัจจัย ลบ
12. ระบบ/วิธีการเลี้ยงเช่น การจัดการโรงเรือน	124	31	150	26	73	28	83	14	66	19	58	28	554	146
13. ความรู้/หลักวิชาการในการเลี้ยงไก่	119	28	155	18	80	20	87	9	66	16	55	31	562	122
14. ตลาด	128	17	154	13	84	3	89	8	72	12	66	15	593	68
15. พ่อค้าคนกลาง/ราคา	109	23	138	20	72	3	83	11	58	16	51	18	511	91
16. วิถีชีวิต/จารีตประเพณี	150	6	181	3	108	0	104	1	103	0	93	0	739	10
17. ถนนหนทาง	115	33	150	26	72	25	88	14	76	15	81	11	582	124
18. การโจรกรรมไก่	58	99	104	75	48	55	65	37	36	68	38	54	349	388
19. การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ	93	47	128	35	59	35	80	13	60	23	62	25	482	178
20. การติดตามงานของเจ้าหน้าที่	91	39	105	43	52	29	70	16	44	23	44	31	406	181
21. รสชาติ(ความอร่อย)	165	2	193	2	114	0	106	1	108	0	100	1	786	6
22. สุขภาพ(ปลอดสารพิษ)	160	2	188	3	114	0	106	1	104	0	95	1	767	7

ตารางที่ 55 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ชาติพันธุ์	ชนเผ่าลาว		ชนเผ่าภูไท		ชนเผ่าเขมร		ชนเผ่าญ้อ		ชนเผ่ากะเลิง		ชนเผ่าโซ่		รวม	
	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ
1. ขนาดของพื้นที่/ที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงไก่	23	147	22	176	13	107	14	98	7	104	6	97	85	729
2. ลักษณะของพื้นที่	21	140	20	168	12	101	12	92	6	89	4	25	75	675
3. ระบายเพื่อนบ้าน/เพื่อนบ้านรังเกียจ(สกปรก)	49	95	47	137	30	67	28	75	26	66	31	63	211	503
4. แรงงาน/เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงไก่	26	140	28	166	15	101	11	96	15	95	9	81	104	679
5. ต้นทุน	44	129	57	143	25	95	23	80	30	68	41	59	220	574
6. อาหารและเวชภัณฑ์	42	133	42	161	19	106	19	90	22	80	37	59	181	629
7. แหล่งน้ำสะอาดสำหรับไก่	9	154	3	189	0	108	1	107	2	101	6	85	21	744
8. แหล่งอาหารธรรมชาติ	8	151	4	187	4	100	6	102	5	94	5	88	32	722
9. โรคระบาดและพยาธิ	86	70	78	104	45	60	38	63	48	56	53	41	348	394
10. การระบาดของไข้หวัดนก	87	65	53	109	43	51	25	66	27	44	39	34	274	369
11. พันธุ์(การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)	26	120	14	143	22	63	8	79	12	61	20	60	102	526

ตารางที่ 55 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ต่อ)

ชาติพันธุ์	ชนเผ่าลาว		ชนเผ่าภูไท		ชนเผ่าเขมร		ชนเผ่าญ้อ		ชนเผ่ากะเลิง		ชนเผ่าโซ่		รวม	
	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ	ไม่ยอมรับ	ยอมรับ
12. ระบบ/วิธีการเลี้ยงเช่น การจัดการโรงเรือน	27	123	26	139	26	70	15	82	29	53	26	45	149	512
13. ความรู้/หลักวิชาการในการเลี้ยงไก่	22	125	21	144	4	89	9	89	20	61	25	52	101	560
14. ตลาด	19	121	16	153	6	86	9	86	20	62	20	58	90	566
15. พ่อค้าคนกลาง/ราคา	19	112	15	148	5	76	10	81	21	51	20	47	90	515
16. วิถีชีวิต/จารีตประเพณี	5	145	3	186	0	104	1	105	2	95	2	84	13	719
17. ถนนหนทาง	18	119	13	149	12	74	5	90	7	80	7	80	62	592
18. การโจรกรรมไก่	71	71	60	105	34	53	36	59	60	37	44	37	305	362
19. การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ	32	111	21	154	12	86	9	89	14	75	22	65	110	580
20. การติดตามงานของเจ้าหน้าที่	39	104	36	124	24	67	16	76	14	65	28	53	157	489
21. รสชาติ(ความอร่อย)	5	154	4	192	0	107	1	105	2	100	2	89	14	747
22. สุขภาพ(ปลอดภัย)	2	154	4	191	0	104	1	103	2	96	2	86	11	734

ตารางที่ 56 แสดงความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของภาครัฐในอนาคต

ชาติพันธุ์	การส่งเสริม		
	ไม่มี	มี	รวม
ชนเผ่าลาว	46	153	199
ชนเผ่าภูไท	35	190	225
ชนเผ่าเขมร	31	111	142
ชนเผ่าญ้อ	22	98	120
ชนเผ่ากะเลิง	28	104	132
ชนเผ่าโซ่	18	104	122
รวม	180	760	940

ตารางที่ 57 แสดงรูปแบบความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของภาครัฐในอนาคต

ชาติพันธุ์	รูปแบบการส่งเสริม						
	เงินทุน	พันธุ์	อาหาร	ความรู้	การป้องกันและการ กำจัดโรค	อื่นๆ	รวม
ชนเผ่าลาว	61	24	14	19	25	1	144
ชนเผ่าภูไท	69	26	18	19	23	3	158
ชนเผ่าเขมร	37	5	12	7	15	1	77
ชนเผ่าญ้อ	33	14	7	8	9	0	71
ชนเผ่ากะเลิง	35	24	12	20	12	2	105
ชนเผ่าโซ่	35	30	10	13	6	0	94
รวม	270	123	73	86	90	7	649

ตารางที่ 58 แสดงสถานที่ที่เกษตรกรจะใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในอนาคต

ชาติพันธุ์	สถานที่				
	เลี้ยงนา	ขายขอบหมู่บ้าน	บริเวณบ้านตนเอง ที่มีที่ว่างเพียงพอ	อื่นๆ	รวม
ชนเผ่าลาว	49	14	146	26	235
ชนเผ่าภูไท	65	2	152	25	244
ชนเผ่าเขมร	28	1	111	11	151
ชนเผ่าญ้อ	33	4	83	10	130
ชนเผ่ากะเลิง	68	4	66	9	147
ชนเผ่าโซ่	29	6	81	15	131
รวม	272	31	639	96	1038

ตารางที่ 59 แสดงวิธีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในอนาคต

ชาติพันธุ์	วิธีการ			
	ปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยง เป็นขังกรง/โรงเรือน	ปล่อยตาม ธรรมชาติ	มีเล้าไก่แยกจาก ตัวบ้าน	มีเล้าไก่อยู่ใต้ถุนหรือ ยุงข้าว
ชนเผ่าลาว	53	126	64	23
ชนเผ่าภูไท	64	123	57	11
ชนเผ่าเขมร	43	85	37	3
ชนเผ่าญ้อ	34	60	25	12
ชนเผ่ากะเลิง	37	86	28	23
ชนเผ่าโซ่	31	79	36	2
รวม	262	559	247	74

ตารางที่ 60 แสดงประเภทของไก่ที่จะซื้อมาบริโภคในครัวเรือน หากจำเป็นต้องซื้อมาบริโภค

ชาติพันธุ์	ประเภทของไก่			
	ไก่พื้นเมือง	ไก่กระทง	ไก่ลูกผสม	รวม
ชนเผ่าลาว	166	24	7	197
ชนเผ่าภูไท	195	17	0	212
ชนเผ่าเขมร	131	3	0	134
ชนเผ่าญ้อ	101	10	1	112
ชนเผ่ากะเลิง	118	17	2	137
ชนเผ่าโซ่	97	15	5	117
รวม	808	86	15	909

ตารางที่ 61 แสดงเหตุผลในการในการเลือกซื้อไก่พื้นเมืองมาบริโภคในครัวเรือน

ชาติพันธุ์	เหตุผล		
	รสชาติ/ความอร่อย	ความนิยม	ความสะดวกในการซื้อ
ชนเผ่าลาว	143	8	9
ชนเผ่าภูไท	169	18	15
ชนเผ่าเขมร	110	12	6
ชนเผ่าญ้อ	91	6	12
ชนเผ่ากะเลิง	99	11	4
ชนเผ่าโซ่	89	3	3
รวม	701	58	49

ตารางที่ 62 แสดงเหตุผลในการในการเลือกซื้อไก่กระทงมาบริโภคในครัวเรือน

ชาติพันธุ์	เหตุผล		
	รสชาติ/ความอร่อย	ความนิยม	ความสะดวกในการซื้อ
ชนเผ่าลาว	20	4	66
ชนเผ่าภูไท	38	6	39
ชนเผ่าเขมร	19	1	17
ชนเผ่าญ้อ	19	0	19
ชนเผ่ากะเลิง	10	3	52
ชนเผ่าโซ่	16	3	23
รวม	122	17	216

ตารางที่ 63 แสดงเหตุผลในการในการเลือกซื้อไก่ลูกผสมมาบริโภคในครัวเรือน

ชาติพันธุ์	เหตุผล		
	รสชาติ/ความอร่อย	ความนิยม	ความสะดวกในการซื้อ
ชนเผ่าลาว	15	4	27
ชนเผ่าภูไท	19	5	19
ชนเผ่าเขมร	6	0	13
ชนเผ่าญ้อ	1	1	16
ชนเผ่ากะเลิง	5	2	22
ชนเผ่าโซ่	14	3	6
รวม	60	15	103

ตารางที่ 64 แสดงลักษณะของไก่ที่เกษตรกรเลือกมาทำพิธีกรรม

ชาติพันธุ์	ลักษณะ			
	การทนโรค	ความสมบูรณ์	รูปทรง	ความอร่อย/รสชาติ
ชนเผ่าลาว	3	114	79	19
ชนเผ่าภูไท	11	139	96	25
ชนเผ่าเขมร	0	83	52	2
ชนเผ่าญ้อ	6	81	56	19
ชนเผ่ากะเลิง	0	84	63	0
ชนเผ่าโซ่	0	67	48	9
รวม	20	568	394	74

ภาคผนวก ข
ตารางสรุปผลการประชุมกลุ่มย่อย

ภาพลึนรู้

	บ้านชุมขี้ยาง	บ้านคำบาง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
ประวัติชุมชน	<p>ชาวบ้านชุมขี้ยางส่วนใหญ่เป็นคนภูไทอพยพมาจากนครพนม มาอยู่ที่บ้านนาพอก ต.หนองสูง จากที่ย้ายมาอยู่ที่บ้านชุมขี้ยาง ในปี 2456 (ประมาณ 80 ปี) วันที่ 6 ก.พ. 2456 ได้ทำการก่อตั้งหมู่บ้าน และนายสีพาย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ในชุมชนชุมขี้ยางมีทั้งหมด 2 หมู่ (4,12) ม.4 มี 157 หลังคาเรือน ส่วน ม.12 มีทั้งหมด 109 หลังคาเรือน</p> <p>เลี้ยงไก่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดมาก็เห็นไก่แล้ว สมัยก่อนเลี้ยงไว้เพื่อกินและขายในชุมชน ตัวละ 5 บาท แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเลี้ยงไว้กินมากกว่า ไก่พื้นเมืองสมัยก่อนเหมือนกันกับปัจจุบัน จะมีสายพันธุ์ไก่ต๊อก ลักษณะตัวจะลาย ๆ และก็ไก่แจ้จะตัวเล็ก ในชุมชนเลี้ยงไก่ทุกครัวเรือน ตัวเมีย 4 ตัว ผู้ 2 รวมไก่พ่อแม่-ลูก 8-9 ตัว/ครัวเรือน รวมทั้งหมู่บ้าน 20-100 ตัว</p>	<p>- ตั้งบ้านมากกว่า 100 ปี พื้นเพมาจากบ้านวังโค้ง เทือกเขาภูพาน เชื้อสายเป็นคนภูไท (ปัจจุบันภูไท 80-90%) แยกเป็น 4 หมู่ ประมาณ 10 ปี มีทั้งหมด 1,000 ครัวเรือน ประเพณีใช้สิด 12 ครอง 14 เหมือนชุมชนอีสาน การเลี้ยงไก่พื้นเมืองมีมาตั้งแต่อดีต (หมู่บ้านคู่คน) พันธุ์ไก่ในอดีตเป็นไก่แจ้ (ออกไปทางไก่ป่า) จะนำพันธุ์ไก่มาจากพี่น้อง ใน พ.ศ. 2511 น้ำชลประทานเข้ามาในหมู่บ้าน และได้ใช้น้ำในปี 2513 เมื่อน้ำสะดวกคนเลยออกไปอยู่นาและนำไก่ไปเลี้ยง (ห้วยสีทน, ห้วยฝา, ห้วยผึ่ง) พ.ศ. 2517 ไฟฟ้าเข้ามาในชุมชน</p> <p>- อดีตเลี้ยงไก่ในบ้าน</p> <p>- ปัจจุบัน บ้านเป็นบ้านปูนเลขเอาไปเลี้ยงที่นา (80%) เกิดขึ้นเมื่อ 20 ปี</p>	<p>- เป็นบ้านเก่า (มีหมู่ 1, 4, 9, 5) เมื่อก่อนจะขึ้นกับมหาสารคาม</p> <p>- เป็นคนถิ่นเดิม “ภูไท” เมืองบก เมืองวัง ถิ่นเรณู</p> <p>- ไก่พื้นเมืองเลี้ยงมาแต่อดีต</p> <p>- เลี้ยงไว้กิน</p> <p>- ประกอบพิธีกรรม (ไก่กลม) ไก่สภาพสวย ๆ ไก่รุ่น 8 ซัด-1 กิโลกรัม</p> <p>- ขายบ้างในท้องถิ่น</p> <p>* งานแต่งอดีตใช้เดือน 4, 6</p> <p>* แยกไปไทยมาทำบายศรีสู่ขวัญใช้ไก่กลม</p> <p>* ไก่หรือไข่ ทุกครัวเรือน ๆ 1 ฟองนำมาทำพิธีร่วมกัน</p> <p>* ภูไทไก่สอน พฤติกรรมการสืบพันธุ์</p>	<p>บ้านวังมดมีทั้งหมด 216 หลังคาเรือน (ม.3) มีประชากรทั้งหมด 800 คน พื้นเพย้ายมาจากเมืองบก เมืองวัง แถบสุวรรณเขต ประเทศลาว บ้านวังมด ก่อตั้งบ้านเรือนมา 100 กว่าปีแล้ว วัดได้ก่อสร้างมาในปี 2467 ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นคนภูไท พูดภาษาภูไท เลี้ยงไก่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ เกิดการย้ายถิ่นฐานคนก็จะอุ้มไก่มาด้วย (ไก่มาพร้อมกับคน) สายพันธุ์ไก่จะเป็นไก่แจ้ออกไปทางไก่ป่า สมัยก่อนเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน ใครครัวเรือนมัน ถ้าขายจะอยู่ในราคา 3-5 บาท/ตัว ขายเฉพาะในชุมชน ส่วนใหญ่สมัยก่อนไม่ค่อยมีคนซื้อเนื่องจากมีอยู่ในครัวเรือนใครครัวเรือนมันอยู่แล้ว และมีการเลี้ยงไว้เพื่อทำพิธีกรรมเลี้ยงผีปู่ตา (จะใช้ไก่ทำพิธีกรรมและเป็นอาหารมากกว่า 20 ตัว/ครัวเรือน/ปี) จากนั้นก็มีงานแต่งจะทำในเดือนคู่ 2, 4, 6, 12 จะใช้ไก่และไข่ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ (ใช้ไก่มากที่สุด) ก่อนพิธีแต่งงาน 3-4 เดือนผู้หญิงจะทำการทอผ้าแพรไหมเพื่อมอบให้แก่ฝ่ายชาย ส่วนผู้ชายจะมีการปลูกบ้านเพื่อเป็นเรือนหอ คนภูไทส่วนใหญ่ไม่เน้นค่างอง (ค่างินสอด) ขอเพียงแต่มีบ้านอยู่ก็ถือว่าเป็นค่างอง ถ้าไม่มีค่างองจริง ๆ จะใช้เงินเป็นค่างอง แต่จะเยอะในราวๆ 100,000 ขึ้นไป</p>

	บ้านชุมชียง	บ้านคาง	บ้านนาโค	บ้านวังมด
วัตถุประสงค์	ปัจจุบันเลี้ยงไก่ขายมากกว่ากิน มีพ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน และก็เลี้ยงไว้ทำพิธีกรรม (เลี้ยงไว้ใช้ทุกงาน) โดยนำไก่มาทำเป็นไก่ขวัญในงานแต่งงานงานเลี้ยงศพ (ประเพณีของคนภูไท เหมือนกับประเพณีของคนอีสาน ต่างกันแค่ภาษาพูด) การใช้ไก่ในการทำไก่ขวัญงานแต่งงานก็จะมี ไก่สาม ไก่เคน ไก่ขวัญ และจะแต่งงานเฉพาะเดือนคู่ คือเดือน 2, 4, 6, 12 จะใช้ไก่ฝ่ายเจ้าบ่าว 6 ตัว เจ้าสาว 6 ตัว (บางหมู่บ้าน 12 ตัว)	1. อดีตเป็นอาหารใน HH 2. อดีตชาย (40 ปี ไก่ กก. 5 บาท) * เวลาตั้งครีวใหม่จะขอพันธุ์ไก่มาเลี้ยง * ถ้าไม่มีกิจกรรมจะไม่ออก * มี solar cell เกือบทุกครัวเรือน จำนวนไก่ - แม่ไก่ 8-10 ตัว (พ่อ+แม่+ลูก 30 ตัว) - พ่อพันธุ์ 2-3 ตัว * จะเก็บพันธุ์ไว้เพื่อแทนแม่ไก่ที่แก่แม่ไก่จะมีลูกรอด เฉลี่ย 5 ตัว (3 ชุด/ปี) (บริโภค 30 ตัว/ปี)	1. เป็นอาหาร/ประกอบกิจกรรมทางสังคม 2. อาชีพเสริม/ขายเมื่อรายจ่ายฉุกเฉิน/เป็นเงินออม	- เลี้ยงบริโภคในครัวเรือน - ขายในหมู่บ้าน (ซื้อขายในหมู่บ้านยามเป็นงาน)
ประเพณี	ม.ค. ปีใหม่, ขึ้นบ้านใหม่ (ส่วนใหญ่จะทำในเดือนนี้) จะนำไก่มาทำเป็นไก่พาขวัญ ก.พ. บุญกุ่มข้าว (บุญกองข้าว) ทำขวัญข้าวจะใช้เหล้าไห ไก่ตัว มี.ค. บุญพะเหวด (งานประจำปี) ใช้ไก่มาทำเป็นอาหารเลี้ยงคน เม.ย. สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ใช้ไก่ทำอาหาร พ.ค. เลี้ยงผีปู่ตา ทำบ้านใครบ้านมัน	1. งานแต่ง (เดือนคู่) ทำไก่ขวัญ * ในอดีตก่อนแต่งงานผู้ชายต้องทำเลี้ยงไก่ก่อนถึงจะแต่งงานได้ และดูลักษณะไก่ด้วย (จะหยอปากไก่) 2. เลี้ยงเจ้าปู่เจ้า (เดือน ก.พ.) ใช้ไก่/ไข่ทำขวัญข้าว 3. มี.ค. เลี้ยงขวัญนาคน (เดือนคู่) บุญมหาชาติ เอาเลี้ยงญาติพี่น้อง 4. เม.ย. สงกรานต์เลี้ยงญาติ, สงพระ, ทำขวัญพระ ใช้ไก่/ไข่ (ขอขมาลาโทษ)	ม.ค. บุญปีใหม่ ก.พ. บุญกุ่มข้าว (บุญกองข้าว) สู่ขวัญข้าว ขึ้น 3 คำ เดือน 3 ตอนเช้า, บุญข้าวจี (ใช้ไข่ทาข้าว) มี.ค. บุญประจำปี (พะเหวด) เม.ย. สงกรานต์ พ.ค. เลี้ยงเจ้าปู่ (เหล้าไห ไก่ตัว) มิ.ย. เลี้ยงหลักบ้าน/หลักเมือง (ขึ้น 7 คำ เดือน 7) ก.ค. ลงนา (ทำนาดำ) ครีวใครครีว	ม.ค. ปีใหม่ ทำเป็นอาหาร, ทำขวัญคนแก่ จะใช้ไก่และไข่มาทำพิธีบายสีสู่ขวัญ ก.พ. บุญข้าวจี จะทำพิธีสู่ขวัญพระ จะใช้ไก่ 1 ตัว ไข่จะนำมาทาข้าวปิ้งถวายพระ มี.ค. บุญประจำปี ทำพิธีสู่ขวัญคณะผ้าป่า ใช้ไก่และไข่ จะนำไข่มาใส่มือเพื่อผูกแขนบายสีสู่ขวัญ เม.ย. สงกรานต์ ทำพิธีสู่ขวัญคนแก่ รดน้ำดำหัว ใช้ไก่เป็นอาหาร พ.ค. บุญพะเหวด, เลี้ยงผีปู่ตา จะใช้เหล้าไห ไก่ตัว ในงานนี้จะใช้ไข่เยอะในการแก้บน ทำบ้านใคร

	<p>ใช้ไก่ครีวละ 1 ตัว เสร็จแล้วนำมา รวมกันทำพิธี, และทำพิธีแฮกนา ไ่ว้ตี นาใช้ไก่ 1 ตัว/ครีว ครีวใครครีวมัน</p> <p>มิ.ย. ลงนา (ลงแขกค่านา)</p> <p>ก.ค. เข้าพรรษา</p> <p>ส.ค. บุญข้าวสาก, บุญข้าวประดับ ดิน ปิ้งไก่ใส่ห่อข้าวถวายพระ และผู้ที่ ล่วงลับ</p> <p>ก.ย. บุญกฐิน</p> <p>ต.ค. ออกพรรษา</p> <p>พ.ย. ลอยกระทง, กฐิน</p> <p>ธ.ค. ฟ้าป่า</p> <p>* เมื่อไรมีงานบุญ ก็จะใช้ไก่ทุกงาน งานเจ้าปู่จะใช้ไก่อ่มากที่สุด เพราะจะทำ กันทุกครัวเรือน รองลงมาก็เป็นงาน แต่งงาน แล้วก็เลี้ยงผีฟ้า ในเดือน 3 (หมอ เหี้ย) เพื่อเป็นอาหาร เลี้ยงคน</p>	<p>5. พ.ค. บุญบั้งไฟ เลี้ยงญาติ</p> <p>6. มิ.ย. ทำบุญบ้าน ใช้ไก่/ไข่ (บุญเลี้ยง บ้าน ทั่วหมู่บ้าน)</p> <p>7. ก.ค. เข้าพรรษา</p> <p>8. ต.ค. บุญกฐินเลี้ยงญาติ</p> <p>9. ลอยกระทง</p> <p>* ไม่ยอมให้ไก่ไปจากบ้าน โดยเด็ดขาด</p>	<p>มันบูชาแฮกนา (ไหว้ผีตาแฮก)</p> <p>ส.ค. เข้าพรรษา (ขอขมาผู้หลัก ผู้ใหญ่ ทอดเทียน)</p> <p>ก.ย. ข้าวประดับดิน ปิ้งไก่ใส่ ห่อข้าว (งานใหญ่)</p> <p>ต.ค. ข้าวสาก (ทำเหมือนข้าว ประดับดินแต่เป็นงานเล็ก)</p> <p>พ.ย. ออกพรรษา ทำข้ามคัมหมัด กวนข้าวทิพย์</p> <p>ธ.ค. กฐิน</p> <p>* มีไก่แทบทุกครัวเรือน</p> <p>* งานแต่งมีการให้ไก่ไปเห็ดแนว ความเชื่อในการขายครอบครัว (จะ ให้เป็นคู่)</p> <p>* ไก่เขย ไก่ปู่ ไก่ย่า</p>	<p>บ้านมันแล้วนำมารวมกัน, พิธีใช้ไก่ทำนายฝน (เลี้ยง ฝน)</p> <p>มิ.ย. ทำนา มีการลงแขกใช้เป็นอาหาร</p> <p>ก.ค. เตรียมค่านา</p> <p>ส.ค. เข้าพรรษา</p> <p>ก.ย. บุญข้าวประดับดิน ทำเป็นอาหารเลี้ยงพระ ต.ค. บุญข้าวสาก ทำปิ้งไก่ ปิ้งปลา ใส่ห่อข้าว ของควาหวานทำบุญเลี้ยงพระ</p> <p>พ.ย. ออกพรรษา, บุญกฐิน, ลงแขกเกี่ยวข้าว ทำ เป็นอาหาร</p> <p>ธ.ค. บุญกฐิน ทำอาหาร</p>
--	--	---	---	--

	บ้านชุมชียง	บ้านคำบง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
การเลี้ยง	<p>สมัยก่อนเลี้ยงในบ้านและที่นา แต่ส่วนใหญ่เลี้ยงในบ้านมากกว่าในนา เนื่องจากสัตว์อื่นมากัดไก่ หมากา นกเหยี่ยว อีแร้ง แต่ปัจจุบันเลี้ยงในนาบ้างที่บ้านบ้างแล้วแต่ความสะดวกของใครเลี้ยงในบ้านมีอุปสรรคในการเลี้ยง คือพื้นที่แคบ หมากัด รดเหยียบ</p> <p>เล้าสมัยก่อนทำเล้าให้นอนที่ได้ดูบ้าน ได้ดูเล้าข้าว บางคนเล้าจะอยู่ในนา ได้ดูเลี้ยงนา ปัจจุบันให้ไก่นอนบนต้นไม้ ถึงมีเล้าให้ไก่ก็ไม่ยอมนอน (หนีหมา) อาหารจะเป็นข้าวสาร ข้าวเปลือก ข้าวปลาย รำ ให้อาหารในช่วงเช้า-เย็น บางคนให้เฉพาะช่วงเช้า ใช้ข้าวหว่าน 1 ถ้วย/ไก่ 20 ตัว (บ้านผู้ใหญ่มี 100 ตัว ให้เป็นถึง) รางน้ำสมัยก่อนใช้ไม้ไผ่ ปัจจุบันเป็นยางรถยนต์ เพราะหาง่าย สะดวกในการใช้อาทิตย์ละครั้งจึงค่อยเปลี่ยนน้ำให้ไกรังไก่จะใช้ตะกร้า กะละมัง แล้วนำฟางจี้พอย มารองรังไก่ หากไก่ฟักเสร็จแล้วก็จะนำฟางและจี้พอยมาเผาทั้ง</p>	<p>อดีต-ปัจจุบัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากินเองตามธรรมชาติ - เลี้ยงปล่อย - เสริมข้าวเปลือก, ข้าวสาร, ปลายข้าว - เล้าทำจากวัสดุที่ง่ายและเหลือใช้ - ปล่อยให้นอนบนต้นไม้ - รางน้ำ ยางรถยนต์ผ่าซีก, แกลลอนน้ำมัน, ไม้ไผ่ผ่าซีก - ใช้ vitamin ผสมน้ำ (บางครั้ง) - เลี้ยงไกร่วมกับคอกวัว 	<p>อดีต เลี้ยงตามธรรมชาติ (ยามดำข้าว) ไก่ก็จะเข้ามาจิกกิน</p> <p>ปัจจุบัน หว่านข้าว 1 ซาม ให้ไกรังกิน ข้าวเปลือก ข้าวสาร และหากินเองตามธรรมชาติ</p> <p>ภาชนะใส่น้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รางไม้ไผ่ - ยางรถยนต์ผ่าครึ่ง * เปลี่ยนน้ำเมื่อเห็นว่าสกปรก - รังไก่สานด้วยไม้ไผ่ ฟาง หญ้าเป็นหลัก, ตะไคร้ ใบยูคา กันแมลงพอได้, รังมดคา เอามาเผาไล่ไรไก่อ - มีเล้าได้ดูฝูงจาง - มีเล้าได้ดูบ้าน (อดีต) - เล้าแยก (เมื่อ 20 ปีผ่านมา) <p>บ้านเยอะขึ้น คนย้ายเข้ามาอยู่ได้ดูบ้านแทน เป็นบ้านชั้นเดียว ล้อมได้ดูบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการอนุบาลไก่ 7 วัน 	<p>เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ น้ำที่หากินเองในสระหรือห้วย แต่ส่วนใหญ่มีรางน้ำให้ การให้อาหาร โดยการหว่านข้าวเปลือก ข้าวสาร เศษอาหาร ในช่วงเช้า-เย็น (การเลี้ยงเหมือนในอดีตและปัจจุบัน) ความรู้การเลี้ยงได้มาจากบรรพบุรุษพาเลี้ยง การจัดการหากไก่ตายจะนำไปฝัง</p> <p>เหลือรอดจากโรคจะขายพันธุ์ต่อไป หากตายหมดคอกก็จะไปซื้อหรือขอมาเลี้ยงใหม่ ชาวบ้านจะเลี้ยงไก่ที่ทุ่งนาในช่วงฤดูทำนา และนำเข้ามาเลี้ยงในบ้านหลังเก็บเกี่ยวเสร็จ บางคนก็เลี้ยงในสวนยางทำบ้านอยู่ที่นั่น</p> <p>เล้าไก่</p> <p>สมัยก่อนเลี้ยงไก่อยู่ได้ดูบ้าน ได้ดูเล้าข้าว ปัจจุบันเล้าไก่แยกออกจากตัวบ้าน เนื่องจากมันสกปรก ไร ไก่เยอะทำให้เกิดเชื้อโรค สาธารณสุขมารณรงค์และพัฒนาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะ เข้ามาในปี 2527 หมู่บ้าน อบป.มีการรณรงค์หมู่บ้านให้มีความสวยงาม สะอาด ทำรั้วกินด้วย รั้วสวย (ความเจริญ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ข้าวเปลือก/ข้าวสาร/เศษอาหาร/หากินเองตามธรรมชาติ (เหมือนจากอดีต-ปัจจุบัน) - ฐูจากผู้เฒ่าผู้แก่ - ไก่ตายจะฝัง - ตายห่า/ชี้ข้าว/ตาตุ่ม (ไม้แก๊)/หมัด ไชกิน แต่ก่อนไม่มีหมัด แก้วด้วยผงซักฟอกที่พื้นคอก (คิดเอง)

				<ul style="list-style-type: none"> - เล้าแขก (*ปัจจุบัน) - เล้าไต้ถุนบ้าน/เล้าข้าว (ในอดีต) * ช่วงพัฒนา 2527 (หมู่บ้าน อพป.) มีการส่งเสริมและวางแนวทางให้ สาธารณสุข (*บ้านสกปรก)/รั้วกินได้/รั้วสวย * ปี 27 คนอยู่บ้าน * ปี 33-38 เรียนจบเริ่มเข้ากรุงเทพฯ คนมีลูกเมียจะกลับมาบ้าน (อายุเยอะแล้ว) ส่วนหนุ่มสาวจะไม่กลับมาบ้าน (ส่งเงินให้)
โรค	<ul style="list-style-type: none"> - โรคไข้ขาว (อุจระร่วง) - โรคตาตุ่ม (ไร้กัคตา) - โรคห่า เมื่อเกิดโรคจะตายหมดคอก (บางครัวเรือน) มีอาการชักกะตุก เสียเส้น จากนั้นก็ตาย เกิดในช่วงต้นฝนและหน้าแล้งหากไก่ตายก็ปล่อยให้ตายไปเลย* มีการเกิดโรคทุกปี แต่ไม่เยอะ 3-5 ตัวที่ตาย/ไก่ 40 ตัว จึงไม่สนใจฉีดวัคซีน (ถือเป็นเรื่องปกติ) 		<ul style="list-style-type: none"> - โรคห่า ไข้ขาว ก่อนฝนลงใหม่ (ตัวที่ตายจะฝัง เริ่มมีอาการชิงฆ่ากินก่อน) ตายทุกวันตายยกเล้าเหลือบ้างส่วนใหญ่เป็นไก่ที่ไม่ลงดิน (ไก่ฟักไข่) ไก่แม่ฟักจะลงดิน 7-10 วันครั้งหนึ่ง - เมื่อเกิดโรคก็จะย้ายไก่ไปทุ่งนา (ได้ยินจากข่าวสาร จากเพื่อนบ้าน) * ปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในนาและสวนยาง พื้นที่มากกว่า (เลี้ยงที่บ้านชี้ใส่รถเหยียบ) 	<ul style="list-style-type: none"> - โรคห่า - โรคไข้ขาว - โรคตาตุ่ม เนื่องจากไร้กัคตา

	บ้านขุมขี้ยาง	บ้านคำบง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
ภูมิปัญญา/การป้องกัน	<p>- หากไถ่ตายเขอะก็จะนำมาขำกิ้นทั้งหมด (สมัยก่อน) - ถ้าไถ่เหงา จะตัดเล็บให้เลือดออกจะหาย- ใช้ตะไคร้เขียวเอาน้ำมาให้ไถ่กิน แก้โรคหวัด (หายเป็นบางตัว)สมัยก่อน-ปัจจุบันไม่ค่อยมีภูมิปัญญา หรือนำภูมิปัญญามาใช้* มี 1 คนประยุกต์ยาแก้ปวดท้องของคนมาให้ไถ่กินแก้เจ็บท้อง หรือยาต้มใจ ได้ความรู้โดยการทำเอง</p>		<p>- บอระเพ็ด ขำพยาธิ - เปลือกประคูดู แขน้ำป้องกันโรคไข้ขาว - ขมิ้น, ข่า, ตะไคร้ ไถ่ขำเจ็บ - หมาก แขน้ำ ถ่ายพยาธิ ท้องเสีย *หากมีโรคย้ายไถ่ไปนา</p>	<p>- ใช้ผงซักฟั้วราดคอกกันไรไถ่ ได้ความโดยการคิดเอง - ใบยูคา, ต้นยาสูบ, ตะไคร้หอม-แดง นำมารองรังกันไรไถ่ - ผักเนา (ใบชะอม) แม่พาทำ นำใบมารองรังกันไรไถ่ * ภูมิปัญญาอื่น ไม่มีคนนำมาทำ เนื่องจากคนสมัยก่อนเสียชีวิตหมดแล้วไม่ได้รับภูมิปัญญานั้นมาใช้ ตะไคร้แดง/ตะไคร้หอม/ใบยาสูบ/ใบยูคา/ใบผักเนา (ชะอม) นำมารองรังกันไรไถ่ * เพิ่มเติม</p>
กิจกรรม	<p>อันดับ 1 ทำนาอันดับ 2 ทำสวน 2.1 กล้วย 2.2 ไม้ยืนต้น 2.3 ข้าวโพดอันดับ 3 เลี้ยงสัตว์ 3.1 วัว 3.2 ไถ่ แต่ไถ่จะมี ความสำคัญในด้านกิจกรรมทางสังคม จะขาดไม่ได้อันดับ 4 รับจ้างทั่วไป (10%) ก.ท.ม. 3%</p>	<p>1. ทำนา (ทำนาปีละ 1 ครั้ง มี 15 ไร่/ HH) 2. เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว 5 ตัว/HH (ราคา) 2.1 ไถ่พื้นเมือง (บริโภคน) 2.3 หมู (เฉพาะคนที่มิโรงสี) 2.4 เป็ด (Contract framing) ในพีชฤดูแล้ง (ติดต่อสหกรณ์) (การทำพีชหลังนา) - ไถ่แก่ (ถั่วลิสง) - river Framer (กาญจนบุรี) - ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์</p>	<p>1. ทำนา 2.ทำสวน 2.1 ยางพารา 2.2 มัน 2.3 อ้อย 3. เลี้ยงสัตว์ 3.1 วัว 3.2 ไถ่ (สุดท้ายแต่ต้องมีไถ่ ไร่เลี้ยงยามเพื่อนมาเยี่ยมเยือน) 3.3 หมู 3.4 กล้วย * เลี้ยงไถ่พื้นเมืองยึดครอบครัวเป็นหลัก</p>	<p>*อันดับ 1 ทำนา อันดับ 2 เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว 5-10 ตัว/HH 2.2 กล้วย 2.3 ไถ่ เสริมอาชีพ/ขายยามฉุกเฉิน อันดับ 3 สวนยาง (กรีดยาง 4 HH ปลูกใหม่ 18 HH) อันดับ 4 หาอาหารตามธรรมชาติ เช่น ผักหวาน หน่อไม้ ดอกกระเจียว</p>

	บ้านชุมช้าง	บ้านค่าง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
หน่วยงานที่เข้า มาสนับสนุนในอดีต	<p>- ประมาณ 4 ปี ย้อนหลัง รพช. นำลูกไก่มาให้เลี้ยง 20-25 ตัว/ครัวเรือน แล้วจัดตั้งกลุ่มสมาชิก ให้คำแนะนำ และใช้ความรู้เดิมที่มี จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็หายไปเลย ไม่เข้ามาติดตามผล</p> <p>- ปศุสัตว์ (อพป.) นำไก่พันธุ์เข้ามาให้ ในปี 2526-25 ให้ไก่เป็นชุมชน (รายหมู่บ้าน) ประมาณ 20 ตัว/หมู่บ้าน จากนั้นก็มีอบรมให้คำแนะนำทุกอย่าง เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเกษตร ฯลฯ (แล้วแต่สนใจ)</p> <p>- ที่ผ่านมามีการอบรมให้อาสาปศุสัตว์ (20 กว่าปีแล้ว) แล้วอาสาปศุสัตว์ก็นำมาประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านนำไปฉีดยาคิวคั่นที่ปศุสัตว์ หากไม่ไปเขาก็จะเข้ามาฉีดให้แต่ต้องแลกด้วยไก่ 1 ตัว (ใช้ไก่แทนเงินค่างคั่น)</p>	<p>- ปศุสัตว์ (2537+2539) อบรม ตำบลละ 3 คน เรื่องไก่ 3 สายพันธุ์ (ได้ไก่ 30 ตัว)</p> <p>- อบรมเกี่ยวกับ การจัดการ/วัคซีน ยารักษาโรค (ศูนย์ฝึกอบรมที่ห้วยสีทัน)</p> <p>* ได้รับตู้ฟัก (2537) โดยการนำเอาไข่ไก่พื้นเมือง มาทดลองฟัก (ระยะแรกได้ผล) ตอนหลังเกิดปัญหา ไข่ไม่พอ ไก่เล็ก ไม่มีแม่เลี้ยง (ขัดกับวิถีชีวิต)</p>	<p>- กรมปศุสัตว์ (2544-45) ตั้งกลุ่มฝึกอบรม อาหาร โรค การป้องกัน 50 ราย</p> <p>- CCF (2546) เงินสนับสนุน 23,000 บาท ม.1, 3 ให้สมาชิก 50 คน ระดมหุ้นกัน อย่างต่ำคนละ 20 บาท (ได้ 1,500) ให้อาสาปศุสัตว์แนะนำ (อส.ปศ. ได้รับการฝึกอบรมตั้งแต่ปี 2529 เขียนโครงการขอวัคซีน)</p> <p>- อบต. (2544) (ให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์/เกษตร ในเรื่องเทคโนโลยี) อบรม ม.4 12 ราย ม. 5 เป็นเยาวชน 20 คน อบรมในเรื่องการจัดการ อาหาร ยา โรงเรือนปฏิบัติด้วย</p> <p>* มีความรู้ในเรื่องการทำวัคซีน ทุกคน</p> <p>- การสนับสนุน 15,000 บาท ภาชนะน้ำ/อาหาร/พันธุ์ไก่ (แบ่งสมาชิกรายละ 7 ตัว)/ มุงหลังคา ทำโรงเรือน/ฝึกอบรม / ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นหนึ่งในงานเชื่อประสานทุกอย่าง ปี 31 เป็นต้นมา</p> <p>- สมาชิกในกลุ่มมีความรู้เพียงพอ</p> <p>* มีผู้รู้ในบ้าน</p>	<p>ปี 37-38 สปก. ชุดแรกให้ไก่ใหญ่สามสายพันธุ์ 8 ครัวเรือน 15 ตัว/ครัว ชุดที่สอง ให้ไก่เล็กสามสายพันธุ์ 100 ตัว/ครัว ให้เฉพาะคนที่อยู่ในพื้นที่ สปก.</p> <p>เกษตรอำเภอ, ปศุสัตว์, อบป. เข้ามาในปี 2527 มีการตั้งกลุ่มให้และอบรมการเลี้ยงสัตว์ทุกชนิด เกษตรมาอบรมเรื่องการเกษตร และนำไปมาให้ อบรมทั้งหมด 32 คน และให้คำแนะนำ (การอบรมแล้วแต่ความสนใจของชาวบ้านว่าจะทำอะไร) หากไก่ตายปศุสัตว์จะนำมาให้ใหม่</p> <p>ปศุสัตว์, เกษตรตำบล ในปี 2537 ให้รวมกลุ่มเยาวชน แม่บ้านเข้าร่วม ทั้งหมด 32 คน มีการสร้างเล้า และนำไก่พันธุ์ใหม่มาให้เลี้ยง จากนั้นก็ไม่มีใครเข้ามาส่งเสริมอีก ไก่ที่ให้มาก็ตายหมดเนื่องจากฝนตก น้ำท่วมทำให้ไก่เกิดโรคตาย (ทำได้ 1 ชุดก็ตาย) และมีตู้ฟักมาให้ด้วยแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ไข่ไม่ฟักนำเสียหมด จากนั้นปศุสัตว์ก็จะมาให้ความรู้ในช่วงหน้าแล้ง อบรมการฉีดวัคซีนทำในวัว/ควายมากกว่า</p> <p>- อบป. (เริ่ม 2527) อบรมทุกส่วนเกี่ยวกับภาคการเกษตร ให้ชาวบ้านร่วมขอโครงการ ส่วนของปศุสัตว์ เกษตร อบรม 32 คน แจกพันธุ์ไก่</p> <p>- เกษตรตำบล (2537) ให้รวมกลุ่มเยาวชน แม่บ้าน 32 คน สร้างเล้าและนำไก่ใหม่มาให้ มีตู้ฟักไข่ด้วย (เลี้ยง</p>

				ได้ 1 ชุด น้ำท่วมเกิดโรค) - สปก. มอปก. 3 สาย ให้คนในพื้นที่ สปก. 8 ครัวเรือน รอบแรก 15 ตัว รอบสอง
ความรู้	*ไม่ได้ นำความรู้ที่อบรมมาใช้ เนื่องจากลืมไปหมดแล้ว* หากไก่เป็น โรคก็จะปล่อยให้ไก่ตายไปเลย เนื่องจากชาวบ้านไม่รู้วิธีฉีด (มีแต่ ทฤษฎี) * ในในชุมชนไม่มีความสนใจ ในการฉีดวัคซีนเนื่องจากวัคซีนหายาก และไม่อยากซื้อ (ถ้ามีของฟรีถึงจะใช้)	1. ประสบการณ์ (จากพ่อ-แม่พาทำ) 2. สื่อทางทีวี ดูจากรายการเกี่ยวกับ การเกษตร 3. ได้จากเพื่อนบ้าน 4. หน่วยงานภาครัฐ (เอกสาร, ฝึกอบรม) 5. รถโฆษณาขายยาในบ้าน * แม้ไม่มีการส่งเสริมก็จะเลี้ยงไก่ เช่นเดิม * ลาวย่าน ไกล ภูไทยันไว (เร็ว)	เมื่อตัวที่รอดจากโรคแล้วไก่จะไม่ เป็น โรคอีก * ประสบการณ์ * ถ่ายทอดความรู้ 1. ประสบการณ์/การสังเกต 2. ความรู้จากปู่ย่า ตายาย 3. การแลกเปลี่ยนความรู้ของคนใน ชุมชน 4. เจ้าหน้าที่อบรมแนะนำ 5. เอกสารวารสาร ปัจจุบัน - การเปลี่ยนน้ำเป็นประจำ - การใช้วัคซีน (อส.ปศ. เป็นคน ปฏิบัติ) * ไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม * หากใช้หัวอาหารเลี้ยงไก่ขาดทุน * การใช้วัคซีน จะใช้เมื่อได้ทราบ ข่าวว่าเกิดโรค * นายสว่าง เกษชาติ เลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นฟาร์ม (ไม่ประสบผลสำเร็จ)	ได้รับความรู้ในการฉีดวัคซีนจากปศุสัตว์มาอบรมแล้ว นำมาฉีดไก่เอง บางคนนำความรู้ที่ได้มาจากเพื่อนบ้าน หรือที่อื่นจึงได้นำมาฉีดให้ไก่ตัวเอง ปัจจุบันมี 1 คน ที่ ยังคงใช้ยาวัคซีนอยู่ จะได้รับความรู้มาจากการสังเกต ประสบการณ์ที่เห็นมา และมีการสอบถามผู้ที่มีความรู้ ด้วย มีบางคนมีวัคซีนอยู่ในบ้านแต่ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากเลี้ยงไก่น้อย ฉีดไปไม่คุ้ม และหมู่บ้านไม่ค่อย ได้รับการอบรมอย่างจริงจัง บางคนรู้แต่ทฤษฎีแต่ ปฏิบัติไม่เป็นเลยไม่ใช้

	บ้านขุมขี้ยาง	บ้านคำบง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
จุดอ่อน		<ul style="list-style-type: none"> - ต้องเลี้ยงที่นา - ล้อมเล้าไก่กันยุง - ตลาดกว้างขายง่าย - ต้องมีการทำนาด้วย - ใช้เวลาเลี้ยงน้อยกว่า 10 นาที - เลี้ยงเป็นอาชีพเสริม/อาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐมุ่งเน้นให้เป็นกลุ่ม แต่บริบทของชุมชนนั้นมีกิจกรรมที่หลากหลายจึงรวมตัวกันอยาก - ไก่โตช้า 	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ความรู้ไม่ถึง/ขาดประสบการณ์ - เจ้าหน้าที่ไม่ต่อเนื่อง - โรคระบาดไก่พื้นเมืองที่มาในฤดูฝน - เล้าไม่ดี/ไปกวนคนอื่น * ลงแขก=เจ็ย, คู้ยเจ็ย * น้ำเพียงหัวโคย= น้ำเพียงหัวเช่า * ก่อมี่= ถ่าย * โห่ลั้ง=ใหญ่
ข้อดีไก่พื้นเมือง		<ul style="list-style-type: none"> - ไก่พื้นเมืองรุดชาติ - ราคาดี - ปลอดภัย - ไก่ 4 เดือนถึงนำมาบริโภคได้ - ใช้บริโภคในครัวเรือน - แข็งแรงมากกว่าไก่ชนิดอื่น 	<p>ทนทานต่อโรค/เลี้ยงลูกดี/ให้ลูกดก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้ออร่อย - พ่อแม่พาเลี้ยง - ราคาดี <p>* รายได้จากการขายไก่พื้นเมืองระหว่าง 500-5,000 บาท</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ไก่บ้านเนื้ออร่อย - แข็งแรง/ต้านทานโรคดี - เลี้ยงตามธรรมชาติ/เลี้ยงง่าย - ราคาดีกว่าไก่พันธุ์
ข้อเสีย		<p>อาหาร (ไก่กินอาหารเปลือง)</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคระบาด (เกิดช่วงเปลี่ยนฤดู) อหิวาต์, ขาอ่อน, นิวคลาสเซิล * หากไก่ตายจะนำไปฝัง * เพิ่มเติมฝากรัฐ ควบคุมเรื่องอาหารอย่าให้ราคาสูง 		

	บ้านชุมช้าง	บ้านค่าง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
<p>ต้องการให้รัฐมาส่งเสริมการเลี้ยง</p>	<p>อยากให้มาส่งเสริมวิธีการเลี้ยง วิธีป้องกันและรักษาโรคของไก่ (ปัจจุบันเลี้ยงตามความคิดของตัวเอง) ต้องการงบประมาณมาสนับสนุน และต้องการสายพันธุ์ไก่ที่ตัวใหญ่และแข็งแรง สบายทนต่อโรค มีการจัดตั้งกลุ่มให้มั่นคง (แต่เลี้ยงใครเลี้ยงมัน) หากเลี้ยงเป็นธุรกิจยังไม่ทราบว่าจะเลี้ยงได้ไหมเพราะยังไม่เคยมีใครเลี้ยงมาก่อน มีแต่เลี้ยงไว้กินและไว้ทำพิธีกรรม หรือสำหรับเพื่อนมาเยี่ยมเยียนเฉย ๆ</p>	<p>1. การติดตามของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง (เดือนละครั้งจะดี)</p> <p>2. ส่งเสริมด้านการขยาย (ต้องมีบริการหลังการขาย)</p> <p>- พันธุ์ไก่</p> <p>- ยา</p> <p>- ความรู้</p>	<p>- ด้านสายพันธุ์ ปัจจุบันนี้ตัวเล็กอยากให้อายุขึ้น</p> <p>- ความชัดเจนในการจัดการโรคระบาด</p> <p>- ความจริงใจในการทำงาน</p> <p>*- งบประมาณ ใช้ด้านอาหาร การจัดการกลุ่ม/คล้ายเกษตรผสมผสาน</p> <p>- หากส่งเสริมกลุ่ม การทอดความรู้/ระดมทุน/บัญชีกลุ่ม</p>	<p>- ความรู้การป้องกัน/รักษาโรค</p> <p>- ความรู้การเลี้ยงเพื่อให้รอกในอัตราที่สูงขึ้น</p> <p>- เงินทุนทำเล้า อุปกรณ์ให้น้ำ อาหาร</p> <p>- อยากได้สายพันธุ์ไก่ ต้ม=เพิ่ม (ไก่พื้นเมือง/ไก่สามสาย)</p> <p>- บุคลากรที่มีความรู้และมีประสบการณ์โดยตรง</p>
<p>แรงงาน</p>	<p>ส่วนใหญ่แรงงานในครัวเรือนที่เลี้ยงไก่จะเป็นพ่อและแม่เลี้ยง ส่วนลูก ๆ ที่โตแล้วก็จะไปทำงานที่ กทม. แต่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงเลี้ยงเพราะผู้หญิงเยอะกว่า ส่วนผู้ชายจะไปทำงานอย่างอื่น บางครัวเรือนมีลูกหลานที่เป็นเด็กก็จะใช้ให้เขาไปเลี้ยงเอาข้าวให้ไก่ (แล้วแต่อารมณ์เด็ก)</p> <p>แรงงานส่วนใหญ่ไปทำงานในกรุงเทพฯ เหลือแต่คนสูงอายุ นาน ๆ จะกลับมาครั้งหนึ่งในวันปีใหม่ หรือสงกรานต์ แต่ไม่กลับมาทำนา (ส่งแต่เงินมาบ้าน)</p>	<p>- พ่อบ้านเป็นหลัก</p> <p>* หากไม่ว่างก็ฝากญาติ ๆ/เพื่อนบ้าน หรือใช้หว่านเยอะ</p> <p>การตัดสินใจ</p> <p>- แม่บ้านเป็นหลัก</p> <p>* อดีต บ้านห่างเลี้ยงในบ้าน</p> <p>* ปัจจุบัน บ้านถี่ขึ้นเลยไปเลี้ยงในนา</p>	<p>- แม่บ้านเลี้ยงมากกว่า</p> <p>- พ่อบ้านเป็นคนต้น/ตี</p> <p>- ลูก ๆ เรียนรู้/หน่วยสนับสนุน</p>	<p>1. แม่เป็นคนเลี้ยง ออกคำสั่ง</p> <p>2. พ่อเลี้ยงและรับคำสั่ง</p> <p>3. ไปโรงเรียน บางครั้ง (เทอ.เทีย)</p> <p>* หว่านอาหาร เช่า-เย็น/อาหารธรรมชาติ เป็นการเสริม</p>

	บ้านชุมชียง	บ้านค่าง	บ้านนาโก	บ้านวังมด
ใช้หวัดนก	<p>ทราบข่าวเรื่องใช้หวัดนกจากหมอที่โรงพยาบาลบัวขาวทีวี ผู้ใหญ่บ้านประกาศเนื่องจากอำเภอจะมีหนังสือมาให้ ชาวบ้านไม่ทราบว่าโรคใช้หวัดนกเป็นโรคเกี่ยวกับอะไร (ในพื้นที่ไม่มีผลกระทบ) ชาวบ้านกลัวใช้หวัดนกจะมาติดคน และชาวบ้านคิดว่าใช้หวัดนกกับโรคห่าเป็นโรคเดียวกัน สมัยก่อนไก่ตายจะกินแต่ปัจจุบันจะนำไปฝัง</p> <p>มีผลกระทบต่อการเลี้ยง เนื่องจากมีผู้มารับซื้อไก่ในหมู่บ้าน แล้วเขาก็ไม่กล้ามาซื้อ เพราะมีการจำกัดห้ามขนย้ายสัตว์ปีก (กลัวถูกจับ) ขายในชุมชนก็ไม่ได้เพราะชาวบ้านก็จะกลัวและไม่กล้ากินไก่</p>	<p>- ทราบจาก 1. หอกระจายข่าว 2. วิทยุ 3. TV 4. เจ้าหน้าที่ภาครัฐ</p> <p>- ไม่ค่อยกลัวเนื่องจากไก่ตายมาตั้งแต่อดีต (กลัวติดแต่คน)</p> <p>การป้องกัน</p> <p>- ปลูกสัตว์พ่นยามาเชื้อ</p> <p>- สังเกตดูไก่ของตนเอง</p> <p>- ใส่ถุงมือจับไก่</p> <p>* ปัจจุบันเลิกทำแล้ว</p> <p>ผลกระทบ</p> <p>- กลัวไก่ตาย, กลัวทางราชการมาจับจึงฆ่ากินก่อน</p> <p>* หากให้เลี้ยงในระบบปิด คงเลี้ยงไม่ได้เนื่องจากไม่มีทุน จะเป็นเพียงเลี้ยงเสริม เพื่อกินเหลือค่อยขาย</p> <p>ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหวัดนก</p> <p>- อยากให้รัฐกระจายข่าวสารให้ชัดเจนและเที่ยงตรง</p>	<p>- ทราบจากสื่อต่างๆ ไปทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์</p> <p>- ไม่กลัวแต่เริ่มสงสัยเพราะสื่อประโคมข่าวมาก</p> <p>- ห่วงกับหวัดนกอันเดียวกัน</p> <p>* ความไม่เท่าเทียมกัน ในด้านของผู้ประกอบการรายใหญ่ ที่มีผลกระทบ</p>	<p>- ทราบจากข่าว TV อำเภอ ปศุสัตว์</p> <p>- กลัวแต่ป้องกันมากขึ้น</p> <p>ป้องกัน</p> <p>- ถ้าไก่ตายจะรีบฝังทันที</p> <p>- ไม่กินไก่ตาย</p> <p>- สังเกตอาการของไก่ตนเอง</p> <p>ผลกระทบที่เกิดในหมู่บ้านไม่มี</p>

จังหวัดขอนแก่น

	บ้านป่าน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
ประวัติการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	<p>หมู่บ้านป่าน้ำใจ ต.ม่วงหวาน อ.น้ำพอง เป็นหมู่บ้านในนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ มีการจัดสรรให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยในปี พ.ศ. 2529 ประชาชนมาจากหลายจังหวัด ในช่วงอพยพจากภูมิลำเนาเดิมก็ได้้นำไก่พื้นเมืองเข้ามาเลี้ยงด้วย เกษตรกรทุกครัวเรือนมีการเลี้ยงไก่ปี พ.ศ. 2529 (100 ครัวเรือน) เฉลี่ย 20 ตัวต่อครอบครัว</p>	<p>บ้านม่วงหวานเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ ปัจจุบันมีอยู่ด้วยกัน 2 หมู่คือ 1 และ 13 มีครัวเรือนทั้งสิ้นประมาณ 400 กว่าหลังคาเรือน ประชากรประมาณ 1พันกว่าคน อาชีพประกอบอาชีพเกษตรทำกินทุกครัวเรือน หมู่บ้านใช้น้ำประปาภูมิภาคจากอำเภอน้ำพองเป็นหลัก เส้นทางคมนาคมสะดวกตลอดปี ผลผลิตข้าวเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน ยกเว้นในปีนี้อาจจะไม่สามารถใช้บริโภคได้ประมาณ ครั้งปีเนื่องจากฝนแล้ว ประชากรวัยแรงงานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างที่กรุงเทพฯ และโรงงาน ใกล้เคียง</p> <p><u>ประวัติการเลี้ยงไก่</u> คนส่วนใหญ่เลี้ยงไก่มาควบคู่กับการเกษตรมาตั้งแต่เด็กดำบรรแล้ว จากกรณีผู้เข้าร่วมประชุมอายุ 60 ปีได้กล่าวว่าเห็นการเลี้ยงไก่มาตั้งแต่ตัวเองเป็นเด็ก และก็เห็นมาตั้งแต่เด็ก</p>	<p>- ก่อตั้งประมาณ 76 กว่าปี (โนนพันเรือง)</p> <p>- มาจากศรีสะเกษ (บ้านโนนลาน ต.เปือย อ.บึงนาราง) ยังมีการติดต่อกันอยู่</p> <p>- ประเพณี อันเดวกัน/ตางกัน ตรงภาษา</p>	<p>- 2520 คำปลาหลาย 54 HH เลี้ยงไก่ทุกครัวเรือน/มีการเลี้ยง 10-100 ตัว</p> <p>- 2529 บ้านทรัพย์ภูพาน แยกจากบ้านคำปลาหลาย มี 80 HH เลี้ยงทุกครัวเรือน ยังมีลานเลี้ยง 10 – 100 ตัว</p> <p>- พื้นเพมาจากบ้านคง (ห่างออกไป 4-5 กิโลเมตร) เชื้อสายไทย-อีสาน</p> <p>- มีการเลี้ยงมาจากอดีต / เลี้ยงเพื่อกิน/ขาย (ถ้ามีมาก) ในชุมชนชายตัวละคร 20-30 บาท ปัจจุบันขายกิโลละ 50 บาท</p> <p>- 2508 มีการขายไก่เป็นกิโล</p> <p>- 2531 ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน</p>	<p>- บ้านทรัพย์ภูพานบางคน ไม่ได้รับการส่งเสริม</p> <p>- เลี้ยงเพื่อครอบครัว (ไว้กิน)</p> <p>แม่พันธุ์ 3-5 ตัว พ่อพันธุ์ 2 ตัว เลี้ยงแค่ 30 ตัว ถ้าเลี้ยงมาก เปลืองข้าว บางตัวเลี้ยงลูกไม่ดีก็ใช้เป็นอาหาร</p> <p>- เลี้ยงไว้รับแขก/ญาติพี่น้อง มาเยี่ยมเยือน</p> <p>- งานบุญเล็ก ๆ เลี้ยงพาขวัญ</p> <p>- ไหว้ศาล/เลี้ยงผีปู่ตา/ผีตาแฮก</p> <p>- เอาขี้ไปทำปุ๋ย</p>

	บ้านปันน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
วัตถุประสงค์ ของการเลี้ยง	เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคใน ครัวเรือนเป็นหลัก มีการ จำหน่ายกันเองในชุมชน มากกว่าต่างชุมชน การเลี้ยงไก่ พื้นเมืองมีความเกี่ยวข้องกับ บุญประเพณี ขนบธรรมเนียม ของชุมชน	๑.การใช้บริโภคในครัวเรือน ๒.เลี้ยงไว้ขายภายในชุมชน(เป็นหลัก) ๓.ใช้ไว้งานเทศกาลบุญเดือน หก เลี้ยง ปูตา งานที่มีบายศรีสู่ขวัญ ๔.เกี่ยวข้าว, สีข้าว, คำนาค	- เลี้ยงไว้กินในครัวเรือน - เลี้ยงขาย (ถ้ามีมาก) - เลี้ยงฝึปูตา เดือน 6 ใช้ไก่ พื้นเมือง/ไข่ /เลี้ยงจำทุกพุทธ ไข่ไข่/ ไก่พื้นเมือง (แล้วแต่คนบนบาน จำชาย/หญิง (นางเคียม) - เลี้ยงไว้เวลาแขกมาเยี่ยม - ลงแขกเกี่ยวข้าว คำนาคี ข้าว/เป็นการเป็นงาน		
บุญประเพณี	1. ประเพณีทำบุญบ้าน วัน ขึ้นปีใหม่ ขึ้นบ้านใหม่ 2. พิธีกรรมเลี้ยงเจ้าป่าเจ้า เขา (ผีตาปู่) จัดในเดือน 6 ใช้ ไก่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรม (มีไก่-เหล่า บูหรี สถานหรือปั้น รูปสัตว์ ที่เลี้ยง ในครัวเรือนด้วย ใบไม้ ก้านมะพร้าวหรือดิน			- งานขึ้นบ้านใหม่/แต่งงาน (เตรียมงานใช้ไก่ดูจากจำนวน คน)/สู่ขวัญ/แต่งแก้เสียเคราะห์ - เลี้ยงฝึปูตา - ลงนาคำนาคีเกี่ยวข้าว/สี ข้าว - รับแขกที่มาเยี่ยมเยือน * ใช้ไก่พื้นเมืองเป็นสำคัญ ถ้างานใหญ่ ๆ จะใช้หมู/วัว	

	บ้านปันน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านบะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
กิจกรรม			<p>- ให้ความสำคัญกับวัว/ควายมากกว่าไก่พื้นเมือง</p> <p>อาชีพของคนบ้านบะยาว (จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทำนา 2. ทำไร่ 2.1 อ้อย 2.2 ถั่วเหลือง 2.3 ถั่วเขียว 3. วัว 4. ไก่ 5. หมู 6. รับจ้าง (ขามว่างจากการทำนาถึงไปรับจ้าง) <p>ใน 4 หมู่บ้านมีโรงสี 6 โรง พื้นที่นาเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาพื้นที่ปลูกอ้อย ปัจจุบันถั่วเหลือง/ถั่วเขียว มีมากกว่าอ้อย อนาคตคิดว่าจะปลูกอ้อยมากกว่า</p>	<p>อันดับ 1 – ทำนา</p> <p>อันดับ 2 – สัตว์ 2.1 วัว (สำคัญด้านรายได้) 2.2 ไก่ (สำคัญด้านอาหาร) 2.3 เป็ด 2.4 หมู</p> <p>อันดับ 3 – สวนเกษตร ผสมผสาน เลี้ยงควบคู่กับไก่ได้</p> <p>อันดับ 4 - ทำไร่ 4.1 มัน 4.2 ชูคา 4.3 อ้อย</p> <p>อันดับ 5 – ไร่ปรับจ้างชั่วคราว</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำนา 2. เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว 2.2 ไก่ (วัว/ไก่ สำคัญเท่ากัน วัวได้ราคาดี ไก่ทำเป็นอาหาร) 2.3 หมู ลงทุนมากกว่า 3. ทำไร่ 3.1 มัน <p>* ถ้ามีการส่งเสริมก็จะปฏิบัติตาม ส่งด้านเงินทุน อบรม การตลาด</p>

	บ้านปันน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
ข้อดีไก่พื้นเมือง				<ul style="list-style-type: none"> - เนื้อแน่น อร่อย - เลี้ยงญาติพี่น้อง - เป็นอาหารในครัวเรือนไม่ ต้องซื้อกินเอง - ไก่พื้นเมืองหากินอาหาร ตามธรรมชาติได้ดี - เลี้ยงลูกดีฟักเก่ง - แข็งแรง * ไก่สามสายพันธุ์เลี้ยงลูกไม่ ดี ฟักไข่ไม่เป็น ไม่ทนต่อฝูง มี ปัญหาโรคตา 	
วิธีการเลี้ยง		<p><u>รูปแบบการเลี้ยงในอดีต</u> เล้าไก่ เป็นไปในรูปแบบเดิม คืออยู่ใต้ เล้าข้าว และอยู่ในคอกวัวบัง (ในคอกวัว เกษตรกรจะผูกรั้วไก่ไว้ที่เสาเล้าเพื่อให้แม่ ไก่ออก/ฟักไข่)</p> <p>อาหารและการให้อาหาร อาหารที่ให้ บางครั้งก็ใช้ข้าวสาร (เป็นส่วนใหญ่) ข้าวเปลือก และปลายข้าวบ้าง นี่เป็นส่วนที่</p>	<p><u>อาหาร</u> - ใช้หัวข้าวสาร เค้า/เย็น หวานมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ</p> <p>- มีการใช้รำข้าวเสริม</p> <p>- หากินเองตาม</p> <p>สภาพแวดล้อม - ทำเล้าไว้ใต้ถุนเล้าข้าว ใช้ไม้ ตีรอบเล้า ล้อมด้วยลวดหนาม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - มีเล้าอยู่ใต้เล้าข้าว ใช้ไม้ซีก ตีล้อมรอบ (มีมากในอดีต - เลี้ยงปล่อย/นำอาหารให้ ข้างนอก/ใช้วัสดุจำพวกไม้ไผ่/ ถ้วยชาม - ถ้ามีสระน้ำก็จะปล่อยให้ ไก่หากินเอง) - เลี้ยงพื้นสูง มีมาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ขุดหลุมเลี้ยงปลวก เอาไม้ มากองเลี้ยงปลวก - รำ, ข้าวปลาย * ได้รับความรู้มาจาก บรรพบุรุษ พ่อแม่พาทำ * ประสบการณ์ * เจ้าหน้าที่เขามาแนะนำ สภาพพื้นที่ทั่วไป

		<p>เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ใช้ นอกจากนี้อาหารเศษเหลือจากเกษตรกรบริเวณที่เกษตรกรกินเหลือแล้วสาดทิ้งตามบริเวณบ้าน รวมไปถึงอาหารที่ไก่เข้าไปหากินเองตามธรรมชาติ ส่วนการให้อาหารจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นการหว่านตามลานดิน</p> <p>น้ำ การให้น้ำของเกษตรกรมีอยู่ 2 ประเภท คือ ให้น้ำ และ ไม่ให้น้ำ การที่เกษตรกรได้กล่าวว่าเขาไม่ให้น้ำนั้นมิเสี่ยงค้ำตามว่าจะทำให้ไก่สุขภาพอ่อนแอแต่เจ้าของไก่อีกกล่าวว่ามันก็เป็นปกติ ส่วนเกษตรกรที่ให้น้ำเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแล้วล้างทุก ๒-๕ วันต่อครั้ง อุปกรณ์ที่ให้น้ำในอดีตใช้ไหแตกเศษด้วยขาม ปัจจุบันใช้กาละมังแตก หรือไม้ไผ่ผ่าซีก แต่ที่ใช้ดีที่สุดคือล้อรถยนต์ผ่าครึ่ง</p>	<p>ป้องกันขโมย (อดีต 68 ปี)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงสูงกันคนขโมย/บ้านคนยกสูง (40 ปี) เล้าไก่ห่างจากตัวบ้าน - บ้านเยอะขึ้น คอกวัว/ควาย ไก่ แยกจากตัวบ้าน (20 ปี) - จากบ้านชั้นเดียว ยกสูง เปลี่ยนเป็นบ้านสองชั้น (ใช้อิฐล้อมรอบได้ถุนบ้านเป็นห้องนอน) - ไก่อยู่ข้างเล้าข้าว (ปัจจุบัน) - บ้านสองชั้น 4-5 ปีมาแล้ว จนถึงปัจจุบัน <p>ยุคใช้หวดนก (ปี 46) กลัวใช้หวดนก จะฆ่าไก่เป็นแล้ว แซ่ตู้เย็นไว้แจกญาติ ไก่เล็กจะมีการขนย้ายออกจากพื้นที่รัศมีที่มีการกำจัดใช้หวดนก ไปไว้ที่นาพอเลี้ยงที่เถียงนาเจอปัญหา คนขโมยไก่ หมากัดไก่ ภูเหลือมกิน</p>	<p>ปัจจุบัน/ทำความเข้าใจ/สังเกตสุขภาพ ไก่ได้ ถ้าไก่เหงาก็จะไม่ขึ้นคอก (ถ้าเหงามากก็จะฝึงหรือเผาเลย)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ข้าวสาร (ไก่โต)/รำ ข้าวปลาย (สำหรับไก่เล็ก)/ข้าวเปลือก/ปลวกเป็นอาหารเสริม ข้าวสารใช้หว่านเช่า-เย็น (ในอดีตไก่จะกินข้าวหว่ามอง (ครกกระเดื่อง) *ถ้าไก่ 100 ตัว ใช้ข้าวสาร 1 กิโล ถ้าบ้านแน่น - จะนำไปเลี้ยงที่เถียงนา ปริมาณการเลี้ยงก็จะไม่ลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการใช้วัคซีน - ถ้ามีโรคก็จะตายบางส่วน - ส่วนที่รอดเป็นพ่อ/แม่พันธุ์ - อาหารหว่าน เช่น-เย็น
--	--	---	---	--	--

	บ้านปันน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
<p>ความรู้ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง</p>	<p>- ความรู้ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้รับสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ การเลี้ยงตามอัตภาพให้คุ้ยเขี่ยอาหารกินเอง/ให้เศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน มีการทำโรงเรือนหรือเล้าไก่ให้ไก่นอนใช้หญ้าคามหลังคา (โรงเรือนตามอัตภาพ)</p> <p>- ความรู้เรื่องการป้องกันรักษา</p> <p>ไก่จะเป็นโรค 2 ช่วงในรอบปี คือ ช่วงแรก ปลายฝนต้นหนาว ช่วงที่สอง ปลายฤดูร้อนต้นฤดูฝน โรคที่เกิดได้แก่ โรคห่า โรคไข้ขา</p> <p>การรักษาโรคตามความเชื่อ ถ้าใครมียาอะไรก็รักษาตามคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ สมัยก่อนมีการใช้สมุนไพร เช่น ว่านไฟ ฟ้าทะลายโจร นำมาต้ม</p>	<p>เกษตรกรทั้งสิ้นมีการเลี้ยงมาตั้งแต่อดีต พ่อ/แม่ใช้ให้เลี้ยงในอดีต ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าตัวเกษตรกรนั้นได้มีความรู้จากประสบการณ์ในส่วนนั้น อีกทั้งมีเกษตรกรบางรายใช้ยาพาราเซตามอล/ยาพาราเซตามอล</p> <p>ยาพาราเซตามอล เภสัชกรบอกว่าเปรียบเทียบกับไก่ของตัวเองจึงเอามาใช้กับไก่ซึ่งนั่นมันเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ตรงและเป็นการพัฒนาความรู้ ทั้งนี้เกษตรกรทราบถึงเรื่องวัคซีนแต่รู้ไม่สามารถใช้ได้เนื่องจากไม่ได้รับการอบรม หรือการฝึกปฏิบัติ</p>	<p>- คำบอกเล่าของบรรพบุรุษ/บอกให้ทำ</p> <p>- ศูนย์การเรียนรู้ เกษตรธรรมชาติวิเศษฯ (เข้ารับการอบรม 1 คน)</p> <p>- สอบถามจากปศุสัตว์ที่มาให้คำแนะนำเรื่องวัว/ควาย</p> <p>- แลกเปลี่ยน/สทนากัน</p>	<p>- ความรู้เรื่องอื่นได้จากประสบการณ์ของตนเอง และจากพ่อแม่</p> <p>- การใช้วัคซีน (การรักษาโรค) ความรู้จากปศุสัตว์</p> <p>การเลี้ยงเพื่อประสบผลสำเร็จ</p> <p>- เลี้ยงมากก็ต้องแยกตัวออกมาเลี้ยงที่พื้นที่นา (100 ตัวขึ้นไป)</p> <p>- มีพื้นที่เพียงพอต่อการเลี้ยงนอกหมู่บ้าน</p> <p>- มีความสนใจในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง</p> <p>- มีใจรักในด้านอาชีพ</p> <p>การเกษตร จึงมาอยู่นา และเลี้ยงไก่ควบคู่กับการทำการเกษตร</p>	

	<p>แล้วเอานำไปให้ไก่กินแก้ไขหวัด ก็ใช้ได้ผลดี และมีการใช้ยาแก้ ปวดลดไข้ของคนก็ใช้ได้ โดยทั่วไป ส่วนใหญ่ปล่อยไป ตามธรรมชาติ หากไก่ตายบางทีก็ นำมารับประทาน หรือนำไปฝัง (แล้วแต่สภาพของไก่) แล้วค่อย นอกจากนี้ เกษตรกรเองมีการเฝ้า ระวังโรค/การระบาดของโรค โดยการสังเกต หากไก่ตัวใดมี อาการผิดปกติ (หงอย) ก็จะ ทำลายไก่ทันที โดยไม่เสียดายไก่ ตัวนั้น เพื่อป้องกันมิให้โรค ลุกลามขยายไปในวงกว้าง (บาง คนที่เลี้ยงไก่ไว้ชนก็จะมีการทาบ หัวไก่เพื่อไม่ให้ลุกลามถึงไก่อื่น หรือไก่ของเพื่อนบ้านและไม่ นำมาเป็นอาหาร กลัวเชื้อลุกลาม)</p>				
--	---	--	--	--	--

	บ้านปิ่นน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
แหล่งสายพันธุ์	โดยการขอซื้อกับเพื่อนบ้าน				- ซื้อพันธุ์ภายในหมู่บ้าน (ซื้อ ยกครัว)
หน่วยงานที่เข้า มาส่งเสริม	<p>ในช่วงปี พ.ศ. 2530 มีเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครปศุสัตว์ เข้ามาให้วัคซีนไก่ในหมู่บ้าน 1-2 ครั้ง หลังจากนั้นก็ไม่ได้มีการดำเนินการต่อ เกษตรกรพบว่า การฉีดวัคซีนทำให้เชื้อโรคเพิ่มขึ้นและไก่ก็ตายเพราะเชื้อบางตัวทนต่อยา</p> <p>ในช่วงต่อมา ประมาณปี พ.ศ. 2542 คนที่เลี้ยงไก่ชน มีการใช้ยาสัตว์ โดยการป้องกันไว้ก่อนคือ ยาออกซีทุก 3 เดือน โดยฉีดเข้ากล้ามเนื้อ หรือได้ปีกไก่ ได้หัวไก่</p> <p>บ้านปิ่นน้ำใจ มีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง พอจำแนกได้ 3 หน่วยงานคือ</p> <p>1. นิคมสร้างตนเอง ปี พ.ศ. 2530-31- นำวัคซีนมาให้ โดยปศุสัตว์</p>	ไม่ได้รับการส่งเสริม	<p>การส่งเสริมของปศุสัตว์ (ขาดการติดตามผลหลังจากเกิดกลุ่ม)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หารายชื่อสมาชิก - แจกพันธุ์ไก่ (3 สายพันธุ์) - วัคซีน (อหิวาต์) ในฤดูฝน - ยา Oxy 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาสงเคราะห์ - CCF พ.ศ. 2525 เป็นเงินยืมแบบไม่มีดอก ทยละ 1,000 บาท ระยะเวลา 5 ปีใช้คืนเต็มจำนวน (เงินทุนหมุนเวียน) สามารถผ่อนส่งได้ - ปศุสัตว์ 2532 ไก่สามสายพันธุ์/ลูกไก่/ลงทะเบียนรับไก่ 10-100 ตัว/บ้านคำปลาหลาย 15 ครัวเรือน/ทรัพย์ภูพาน ปศุสัตว์ มาแนะนำ การเลี้ยงเปิด/หยอด วัคซีน/ฉีดยา - ซื้อจำกัดไก่สามสายพันธุ์/เลี้ยงยาก/มีปัญหาเรื่องโรคตา/ไม่แข็งแรง - กศน. 2540 (เฉพาะบ้านทรัพย์ภูพาน) คนที่ไปเรียน 10 	

	<p>(สนับสนุนทุกครัวเรือน) นิคมจะมีการมาสำรวจแล้วสนับสนุนในรูปแบบเงินทุนหมุนเวียน 5,000 บาทต่อครัวเรือน คั้น (คอกเบียร์ร้อยละ 1) มีการนำพ่อแม่พันธุ์มาให้ เลี้ยงไก่ไม่ต่ำกว่า 10 ตัว โดยตัวผู้ 2 ตัว ตัวเมีย 8 ตัว มีการส่งเสริมอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องการรักษาโรค การตลาด การให้อาหาร โดยแนะนำให้เลี้ยงอาหารแบบให้กินปลวก เน้นแบบธรรมชาติ จากนั้นก็จะมีนิคมมารับซื้อหรือขายเอง ให้ความรู้เพียงเบื้องต้น โดยนำยามาให้ เมื่อใช้หมดแล้วหมดเลย แล้วก็หายไปเลย เลี้ยงกันแบบธรรมชาติ แล้วแต่ครัวเรือนของใครของมัน เน้นธรรมชาติเป็นพื้นฐานมากกว่า เพราะไม่มีเวลาเลี้ยง ต่างคนก็ต่างทำงาน เลี้ยงปากเลี้ยงท้องก็เลยไม่ค่อยสนใจในการเลี้ยงไก่มากเท่าไร บางบ้านเลี้ยงได้เลี้ยงไป ส่วนใหญ่เลี้ยงปล่อย</p>			<p>คน ให้แม่พันธุ์ไก่ 2 ตัว - ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นคนเชิญ ปศุสัตว์มาให้คำแนะนำ (ติดต่อกับปศุสัตว์สะดวกดี) มีสมาชิก 20 HH มาอบรม 2 วัน ฝึกปฏิบัติ วัคซีน หยอดคอกฉีดปีก ปัจจุบันยังมีการใช้วัคซีน เมื่อใช้วัคซีนหมดฝั่งทิ้ง จะหยุดในช่วง พ.ศ. ทำกันเอง ประมาณ 10% (โดยเฉพาะไก่ชน)</p>	
--	--	--	--	---	--

	<p>ตามธรรมชาติไม่ค่อยสนใจ จะให้ความสำคัญกับการเลี้ยงวัวควาย หรือทำไร่นามากกว่าไก่ เพราะวัวควายให้ราคาหรือผลประโยชน์มากกว่า และไก่สามารถขอกันได้เนื่องจากไก่อราคาถูก</p> <p>2. บริษัท Esso จำกัด ปี พ.ศ. 2542- ในปี พ.ศ. 2542 เริ่มจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ทางบริษัท สนับสนุนในเรื่องเงินแก่กลุ่มไก่พื้นเมือง (เน้นเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อชน) เลี้ยงไก่ชนจะขายเฉพาะตัวเมีย ไก่ตัวผู้ไว้ชน กลุ่มเลี้ยงไก่ชนทั้งหมด มี 20 ราย งบประมาณ 80,000 บาท (เฉลี่ยรายละ 40,000 บาทต่อครัวเรือน) ไม่มีการสนับสนุนการให้ความรู้ ไม่มีการฝึกอบรม แนะนำโดยการให้ใช้ความรู้เดิมที่ปศุสัตว์มาอบรมให้ แต่ปศุสัตว์อบรมเฉพาะเรื่องโรค ไม่เน้นอบรม มีเฉพาะการรณรงค์ ปัจจุบันเกษตรกรกลุ่มนี้ยังมี</p>				
--	--	--	--	--	--

<p>การเลี้ยงไก่ชนอยู่ข้างอยู่แต่ไม่เหมือนเดิม สาเหตุจากการระบาดของไข้หวัดนก ในปี พ.ศ. 2547 (เขตนี้ไม่มีการระบาดของโรคไข้หวัดนก) ปัญหาเรื่องโรคไข้หวัดนก เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมไก่ชน เช่น ภาครัฐสั่งปิดบ่อนไก่ รัฐบาลไม่ให้เคลื่อนย้ายสัตว์ปีกเพราะกลัวว่าจะเกิดโรค (ช่วงระหว่างปี 42-44 เป็นช่วงที่ไก่กำลังบูมมาก มีผลผลิตดี)</p> <p>3. กรมปศุสัตว์ปี พ.ศ. 2544-โครงการการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จะเน้นสนับสนุนด้านงบประมาณมา 70,000 บาท/กลุ่ม สมาชิกกลุ่มทั้งหมด 20 ราย มีการให้ความรู้โดยการฝึกอบรมครึ่งวัน การแนะนำเรื่องโรค การให้อาหาร การตลาด การเลี้ยง (เน้นวิชาการ) ด้านความรู้ไม่มีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่นมากนัก มีการแนะนำเพิ่มเติมเพียงแค่การฉีดวัคซีนไก่อายุ 7</p>				
---	--	--	--	--

	<p>วัน, 3 เดือน และทุก 3 เดือน หรือตามแต่ความสะดวกของสมาชิก หลังการอบรมแล้วก็ได้นำความรู้มาปฏิบัติกันน้อยมาก (ประมาณ 20 % ใช้จริง ๆ เฉพาะกลุ่มไก่ชน) แจกยาให้แล้วใช้เสร็จก็ไม่ได้นำมาใช้ต่อ เพราะอบรมแนะนำแบบหยอดใส่ตา ไม่ได้แนะนำวิธีฉีดให้ บางคนผสมน้ำใส่แล้วให้ไก่กินก็หาย แนะนำเรื่องโรงเรียนให้สะอาด แต่เน้นการรักษาโรคมากกว่าและยังทำกันอยู่ สรุปแล้วปัจจุบันไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้เลย</p>				
<p>ปัญหา</p>		<ul style="list-style-type: none"> - โรคระบาด ไก่จะตายช่วงฝนตกใหม่ๆ (หญ้าเหี่ยวหมูกอกใหม่) - การรบกวนเพื่อนบ้าน 	<p><u>ปัญหาของการเลี้ยงไก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไก่ตายช่วงหน้าฝน - ถ้าไว้ที่เถียงนา/หมากัด/คนขโมย - ไม่มีพื้นที่เลี้ยง - คนที่อยู่ (อดีต) ก็จะเอาไก่ไปด้วย เพื่อไว้กิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไก่ตาคุม - ไก่ขี้ขาว - หน้าหนาว โรคฝีดาษ นิวคลาสเซิล * เวลาตายจะตายเกือบหมด คอก 	<ul style="list-style-type: none"> - หาข้าวหาน้ำยาก พื้นที่นาไม่เยอะ/วัชกรินรำ - มีโรคบ้าง (จับไก่หยอดวัคซีนลำบาก) - หมาจิ้งจอก/แมวกินไก่* ถ้าเลี้ยงตามธรรมชาติอัตราเลี้ยงรอดมากกว่าเลี้ยงตามปศุสัตว์ ส่งเสริม/หยอดวัคซีนก็ตาย

	บ้านปิ่นน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
จำนวนไก่ พื้นเมือง			30 = 7 คน 20 = 5 คน 10 = 4 คน ไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านมีการ เลี้ยง 80%		
ปัจจัยที่มีผลต่อ การเลี้ยงไก่ พื้นเมือง (ข้อจำกัด)	<p>1. อาชีพของเกษตรกร เนื่องจาก ประชากรบ้านปิ่นน้ำใจ เป็นคนที่ อพยพมาจากหลายพื้นที่ อาชีพหลัก คือ รับจ้างเป็นหลัก (ออกไปรับจ้าง ค้าขายนอกหมู่บ้าน) หากจะเลี้ยงไก่ ให้มากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อการทำ มาหากิน ไม่มีเวลาไปดูแลไก่ ซึ่งต้อง เน้นประกอบอาชีพเป็นหลัก การเลี้ยง ไก่จึงต้องเลี้ยงตามอัตรภาพ</p> <p>2. ถ้าจะเลี้ยงให้ประสบผลสำเร็จ ต้องเลี้ยงไก่อย่างเดียว ต้องไม่ไป ทำงานอย่างอื่น และเลี้ยงให้เยอะ ๆ ไม่เลี้ยงเฉพาะบริ โภค ในครัวเรือน</p>	<p>- มีโรคระบาด ถ้าเลี้ยงมากก็จะมี คุ้ม</p> <p>- เปลี่ยนอาหาร</p> <p>- ไม่มีความรู้ในเรื่องการใช้วัคซีน</p> <p>- พื้นที่อยู่บ้านแคบเลยย้ายไปเลี้ยง ที่เถียงนา</p> <p>- ปัญหาที่เลี้ยงในเถียงนาก็มี ปัญหาเรื่องขโมย และหมากัด</p>	<p>อดีต - ปัจจุบัน การ เจริญเติบโตเท่าเดิม อัตราการเป็น โรคสูงขึ้น การจัดการไก่ตายโดย การฝัง ตอนนี้อยู่มีการรวมกลุ่มอยู่ ไก่พื้นเมืองแข็งแรงกว่าไก่ 3 สาย พันธุ์ และเนื้ออร่อยกว่าไก่ทุก ชนิด</p> <p><u>ข้อจำกัด</u></p> <p>- ไก่เป็น โรคตาย (เดือน 6,7 เกิดโรคไข้หวัด โรคห่า ตาขาว)</p> <p>- พยาธิภายนอก (ไรตาไก่ โรคแควเรียน นิวคลาสเซิล)</p> <p>อนาคต</p>		<p>ถ้าเลี้ยงมากจะทำอย่างไร</p> <p>- เอาตะขอยึดล้อมพื้นที่ เลี้ยง</p> <p>- ต้องเลี้ยงใคร/มัน ต้องไม่ เป็นกลุ่ม</p> <p>- ต้องมีเงินทุน</p> <p>- เลี้ยงเพียงเพื่อเป็นอาหาร ใน HH</p> <p>- ปกติก็ขายบ้างเป็นครั้ง คราวอยู่แล้ว</p> <p>- มีกิจกรรมหลากหลาย</p>

<p>ต้องเลี้ยงขायด้วย (เน้นขायมากกว่า เน้นบริโภคในครัวเรือน) ให้เลี้ยงแบบเป็นฟาร์มเป็นล๊อค ๆ และมีโรงเรือนใหญ่ ๆ ต้องเป็นคนมีความสนใจ รักสัตว์ มีเงินทุน มีเวลาดูแล ฯลฯ</p> <p>3. ต้องมีเงินทุนสนับสนุนงบประมาณที่ใช้ประมาณ 5,000 บาท ต่อครอบครัว หากมีเงินทุนก็ดำเนินการเลี้ยงเองได้ โดยใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิม อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ใหญ่ เช่น วัวควายแล้ว เกษตรกรจะให้ความสำคัญแก่ใก่น้อยกว่าวัวควาย</p> <p>4. บ้านป็นน้ำใจ มีพื้นที่เหมาะสม แม้ว่าจะเป็นบ้านชั้นเดียว แต่มีพื้นที่ว่างบริเวณบ้านมากพอ /พื้นที่เลี้ยงพอเพียง (พื้นที่บริเวณบ้าน 2 ไร่ พื้นที่ทำกิน 4 ไร่) พื้นที่เลี้ยงมีเศษสะดวกดี ไม่มีปัญหาอะไร มีอาหารธรรมชาติมาก เช่น ปลูก พื้นที่เลี้ยง</p>		<p>- การเลี้ยงไก่ลดลง เพราะมาซื้อใส่บ้าน</p>		
---	--	--	--	--

	<p>เพียงพอต่อการเลี้ยง หากจะเลี้ยงไก่ 100 ตัว ต้องการพื้นที่เลี้ยงประมาณ 2 ไร่ พื้นที่ซึ่งจะเพียงพอในการเลี้ยงไก่ จะต้องมีการปลูก มีหญ้า ให้ไก่ขุดคุ้ยเหยี่ยว ถ้าไม่มีความรู้จากหน่วยงานชาวบ้าน ก็สามารถเลี้ยงเองได้ เพราะมีประสบการณ์จากบรรพบุรุษอยู่แล้ว</p> <p>5. การส่งเสริมการเลี้ยงไก่ที่ไม่ประสบผลสำเร็จเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยมาติดตามผลการทำงาน ไม่มีการดูแลอย่างต่อเนื่อง ขาดกำลังใจในการเลี้ยง จะต้องมีการกระตุ้นและติดตามผล เน้นความรู้เรื่องการตลาดว่า เลี้ยงแล้ว ขายที่ไหนจะได้ราคาดีหรือไม่ โคนนคราเมื่อหน้าไก่เป็นไปขายที่ตลาด และเน้นการให้ความรู้และวิธีการ ใช้จ่าย มีโชคนำมาให้อบรม นิดหน่อยก็หายไปไม่มาดูแล</p>				
--	---	--	--	--	--

	บ้านป่าน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านบะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
ผลสัมฤทธิ์ของ การส่งเสริมการ เลี้ยงไก่พื้นเมือง	<p>6.1 เรื่องการใช้วัคซีน เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรม/รับความรู้ จะคงใช้วัคซีนตราบเท่าที่ยังมีวัคซีน แจกเหลืออยู่หรือมีของฟรี ต่อมาก็เลิกใช้วัคซีน เหตุผลคือ ความยุ่งยากในการจัดหา ไม่สะดวกในการใช้</p> <p>อย่างไรก็ยอมรับว่า วัคซีนเป็นความรู้ใหม่ ยกเว้นกลุ่มเลี้ยง ไก่ชนที่มีการใช้วัคซีน โดยการไปซื้อเองหรือรับแจกจากปศุสัตว์ ประกอบกับปัจจุบันปัจจุบันในหมู่บ้าน ไม่มีปัญหาเรื่องโรคไก่เลข ประกอบกับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ในหมู่บ้านมีการเฝ้าระวังโรคไก่ กล่าวคือ สังเกตอาการของไก่ หากไก่มีอาการผิดปกติสงสัยว่าจะเป็นโรค ก็จะรีบทำลายไก่ทันที โดยไม่เสียดายไก่ เพราะกลัวจะไปติดกับไก่ตัวอื่น อีกทั้งเกษตรกรที่เลี้ยงไก่จะไม่นำไก่ที่ติดเชื้อมาบริโภคใน</p>			<p>บทบาทเจ้าหน้าที่ที่ผ่านมา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง - ขาดการติดตามผล - เจ้าหน้าที่ ทำงานจาม <p>กระแสนโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ไม่ให้ความสำคัญกับไก่พื้นเมือง <p>* ถึงไม่มีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองก็สามารถเลี้ยงกันเองได้</p>	

	<p>หมู่บ้าน/เกษตรกรที่เลี้ยงไก่เมืองค ความสำเร็จจะอย่างไรให้ไก่ตนเอง ปลอดภัย</p> <p>6.2 เกษตรกร ไม่เห็นด้วยกับการ เลี้ยง ไก่พื้นเมืองแบบขังกรง เพราะ การจำกัดที่ไม่ให้ไก่ไปที่อื่น จะทำให้ ไก่ไม่สมบูรณ์ เพราะไก่ไม่ได้ออก กำลังกาย ทำให้อ่อนแอ ด้านทนโรค ไม่ได้ (มีการผสมข้ามพันธุ์ทำให้ ทนทานต่อ โรคที่เกิด เช่น ผสม ไก่ พื้นเมืองกับไก่ชน) วิธีการเลี้ยงไก่ พื้นเมืองแบบเดิมก็ได้อยู่แล้ว ไก่ ด้านทนโรคมมากกว่า</p> <p>6.3 ภาชนะที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ที่ ทางกรแนะนำ เกษตรกรเสนอว่า ภาชนะที่ใส่น้ำให้ไก่กิน ใซ้ยางล้อยรด จะดีและใซ้ได้นานถึง 10 ปี หากอง เก้าที่ใซ้ตามครัวเรือน ส่วนข้าวใซ้ หว่านให้ไก่จิกกิน</p>				
--	--	--	--	--	--

	บ้านปิ่นน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านบะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
แรงงาน	การเลี้ยงไก่ ทุกคนในครัวเรือน ช่วยกันเลี้ยงไก่ แต่ส่วนใหญ่พ่อบ้าน จะเป็นคนดูแล ใช้เวลาในการดูแล 5- 10 นาทีต่อวัน (ให้อาหาร/น้ำ) หาก คนในครอบครัวไม่อยู่บ้านหรือไป ต่างพื้นที่ ก็สามารถฝากเพื่อนบ้าน ช่วยดูแลได้		แรงงานการเลี้ยง ทั้ง ครอบครัว พ่อ/แม่ ช่วยเหลือกันดี อำนาจตัดสินใจอยู่ที่แม่บ้าน อดีต - อาหารไก่/เยอะ ตาม ธรรมชาติ	- หังผิวและเม็ย ทุกคนใน ครอบครัว - ถึงเวลาไก่ก็จะมากินอาหาร เอง - เวลาไปธุระต่างถิ่นก็จะฝาก เพื่อนบ้านไว้	
สถานที่เลี้ยง	(จุดแจ้ง) สถานที่เลี้ยงจะเป็นที่ อากาศถ่ายเท เน้นที่โล่งแจ้ง ไม่แออัด		สถานที่เลี้ยง - เลี้ยงปล่อยไม่มีเล้า/ใช้คอก วัวเป็นรั้วแม่ไก่ (ในอดีตบ้านไม่ แออัด ปัจจุบันบ้านขยายทำให้ไม่ มีเล้า) - พื้นที่บ้าน ไม่เป็นข้อจำกัด การเลี้ยง	สาเหตุที่คนย้ายมาเถียงนา - คนแน่น/ล่าคาญเพื่อนบ้าน เช่น เปิดเพลงเสียงดัง - คนทำการเกษตรมากขึ้น และย้ายมาทั้งครอบครัว - พื้นที่เลี้ยงสัตว์จำกัด - การคมนาคมสะดวกสบาย - เทคโนโลยี มีส่วนในการ ย้ายเพื่อนที่ เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์มือถือ เพื่อ ติดต่อสื่อสาร เจ็บไข้ก็โทรบอก ญาติได้/เรียกรถพยาบาลได้	- คอก, เล้า เลี้ยงไว้ได้ดูแล ข้าว - เลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ - เลี้ยงไว้เถียงนา

	บ้านป่าน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
การเลี้ยงไก่กับ ความต้องการ จากภาครัฐใน อนาคต	<p>1. ทุนสนับสนุนจาก อบต. และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาช่วยเหลือ/ กำลังใจ ปรับปรุงโรงเรียนใหม่</p> <p>2. แหล่งแลกเปลี่ยนความรู้/สาย พันธุ์ อยากไปดูงานศึกษาแหล่ง ความรู้หรือเผยแพร่ความรู้ในเรื่องไก่ ให้บุคคลอื่นรับรู้หรือไปออกบู๊งาน เกษตร ไปดูงานเกษตร อยากให้มีการ ประกวดแข่งขัน ไก่พื้นเมือง</p> <p>3. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ มาเยี่ยม เขียนและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4. การสนับสนุนทำโรงเรียนให้ ใหญ่และกว้าง มุ่งด้วยกระเบื้อง</p> <p>5. ความรู้เรื่อง “ยา” ป้องกันรักษา โรค (ขาด)</p> <p>6. การตลาด/ส่งเสริมการค้าขาย หากไก่เยอะขึ้น/วางแผนการตลาด/ลด การกดราคารอง เนื่องจากพ่อค้าบอกว่า ไก่เป็นโรค (ใช้หวัดนก)/ทำไก่อร่อย</p>		<p>ความต้องการในการส่งเสริม</p> <p>- ในด้านยา (ความรู้) รักษา/ ป้องกันโรค</p> <p>- การติดตามต่อเนื่อง</p> <p>- ความรู้ในการเลี้ยง การตลาด</p> <p>- ซื้อขายกันภายในหมู่บ้าน</p> <p>- ซื้อจากรถพุ่มพวงบางวัน</p>	<p>- ด้านการตลาด/แผนการ ผลิต เครื่องขายตลาด (ราคาแพง เลยขายยาก)</p> <p>- สนับสนุนให้เป็นอาชีพ เสริม (ปัจจุบันเป็นอาหารใน ครัวเรือน ลดรายจ่าย</p>	<p>- เพิ่มเติมด้านเทคโนโลยี/ วิชาการ</p> <p>- ทุน, โอกาสทางการตลาด</p> <p>- การดูแลติดตามผลงาน/พี เลี้ยง</p>

	7. อยากให้มีคนมารับซื้อบ่อย ๆ เพราะตอนนี้نان ๆ จะมีคนมารับซื้อ ทำให้ขายยาก				
การรับรู้เรื่อง "ไข้หวัดนก"	<p>เกษตรกรรับรู้เรื่องไข้หวัดนกจากข่าวสาร และสื่อต่าง ๆ เช่น ทวี วิฑู หนังสือพิมพ์ แต่ไม่ทราบว่า เป็นโรคอะไรกันแน่ และไม่กลัวโรคนี้อะไรกันแน่ เพราะคิดว่าจะไม่ติดคน ไข่ตายเป็นเรื่องปกติ เกษตรกรคิดว่า ไข่หวัดนกก็คือโรคห่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีข้อสังเกตคือ โรคนี้จะเกิดในช่วงต่อฤดูกาล เช่น โรคห่าที่เกิดอยู่ทุกปี</p> <p>ในอนาคต หากมีไข้หวัดนกระบาดในพื้นที่หมู่บ้าน ก็จะปฏิบัติตามคำแนะนำ คือ การฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อ แต่ไม่เห็นด้วยกับการที่ต้องทำลายไข่ทั้งหมด</p> <p>การที่รัฐบาลให้เกษตรกรเลี้ยงในกรงขัง เกษตรกรไม่เห็นด้วย เพราะจะทำให้ไก่พื้นเมืองอ่อนแอ</p>		<p><u>ไข้หวัดนก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รู้จากข่าว TV วิฑู ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ - ไม่กลัวเนื่องจากไข่ช่วง 1-3 เดือน ไข่ตายเป็นปกติ - ความรู้สึกเศร้าเมื่อได้ยินข่าวการฆ่าไก่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบจาก ทวี/วิฑู - กลัวไข้หวัดนก เพราะไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นโรคอะไร - มีการป้องกันระมัดระวังมากขึ้น - ไข่ตาย ไม่แข็งแต่กำจัดโดยใส่ถุงมือแล้วฝัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบจาก ทวี เพียงคร่าว ๆ - ผลกระทบ รับฆ่าไก่ชำแหละแช่เย็นไว้ - ความรู้สึก กลัวไก่โดนจับ - กลัวด้านสุขภาพ ติดเชื้อ (ไก่+ไข่ ติดเชื้อ) - ความเข้าใจ คิดว่าหวัดนกเป็นโรคห่าตามธรรมชาติ - ปัจจุบัน ไม่กลัวแล้ว <u>เลี้ยงคอกปิด</u> - ไก่อ่อนแอ ขาอ่อน * วิฑู ไข่ปะทัดจุดในเล้า ไข่เวลาไก่ไม่อยู่เพื่อจับได้ ไข้หวัดนก

	บ้านป็นน้ำใจ	บ้านม่วงหวาน	บ้านชะยาว	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (เช้า)	บ้านคำปลาหลาย+ทรัพย์ภูพาน (บ่าย)
ภูมิปัญญา			<ul style="list-style-type: none"> - เสลดพังพอง ทูบหยอดให้ไก่อกินเวลาเป็นหวัด - หัวหอมแดง - พยัคฆิภายนอก (ไรตาไก่) ใช้ยาฉุน/น้ำมันก๊าด/ปัจจุบันใช้ยาอินทาเซป - เหล้าขาวผสมข้าวหวานให้ไก่อกิน (โรคขี้ขาว) - ขาหักใช้ตะไคร้พัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงจะเกิดโรคจะนำมาเลี้ยงทุ่งนา - อยู่ที่นี่จะตายน้อยกว่าในบ้าน - ถ้าเกิดโรคในบ้านแล้วก็จะไม่ย้ายเพราะย้ายก็ตาย แต่ถ้าทราบข่าวก็จะรีบนำไก่อย้ายออกไปข้างนอก * ชาวบ้านรู้จากการสื่อสารบอกกล่าว และสังเกตดูกันช่วยเหลือกัน การสังเกตอาการป่วยของไก่อ หน้าจะคล้ำผิดปกติเหงา * บางทีถ้าเห็น ไก่อไม่สบายก็จะรีบนำไปขาย - ไก่อเป็นโรคหยอดวัคซีนก็ตายเหมือนเดิม การจัดการไก่อตาย - นำไปฝัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ให้หมามากินน้ำกับไก่อ (เพราะจะนำเชื้อโรคมานำไก่อ) - ไม่เอไก่อต่างถิ่นมากิน (ถ้าเอาเข้ามากินต้องทำลายโดยการเผา) - ตระไคร้หอม, ยูคารองรังไก่อกินไร (รู้จากการอบรมและเอกสาร) - ชะอม แชน้ำรดรังกันไรให้ไก่อกิน - ขี้ขี้ (ยางจิก) คลุกข้าวถ่ายพยาธิไก่อ

				<p>- การเผาทำลาย การรักษาไก่ในอดีต (ป้องกันเป็นหลัก)</p> <p>- บอระเพ็ด ทูบแช่น้ำให้ไก่ กินแก้ภูโรคไข้หวัด ใช้ความรู้จาก พ่อแม่</p> <p>- ชะอม - ขมิ้น - ฟ้าทะลายโจร - เหล้าขาวผสมกับข้าวสาร หว่านให้ไก่กิน (2-3 ปีซ้อนหลัง) - ตระไคร้หอม/ใบไม้ยูคา ใช้ รองรังไก่กันหมัดไร</p> <p>* ปฏิบัติกันทุกครัวเรือน</p>	
--	--	--	--	--	--

อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

	สะแบงใต้	บ้านนาศิลา
ประวัติ	<ul style="list-style-type: none"> - ไทยลาว-ไทยเขมร+สวย (ม.12 10%) - เป็นบ้านเก่า อายุ>100 ปีแล้ว - อดีต บ.กุศโลก, บ.ตะแบง, บ.ประจวน เป็นไทยเขมร ปัจจุบัน ไทยอีสาน > ไทยเขมร - เดช, อุทุมพร, ราศี ไทยอุบล 10 ปี ย้ายเข้ามาซื้อที่ทำสวนทำไร่ - เชื้อนหัวตึกขู เกิดขึ้น “2540-42” นำท่วมเลยขึ้นมารวมกัน - ปัจจุบันเป็นที่ไม่มีโฉนดมีใบ ทบ.5 สปก. เริ่มเข้ามา 30% - อำเภอภูสิงห์ตั้งปี 2535 - เลี้ยงตั้งแต่ผู้ความ มีทุกบ้านตั้งแต่อดีต เลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ มีเค้าธรรมชาติ มีรังฟักไถ่ถุ่นแล้วข้าว/แล้วว้าว * เวลาแยกครัวก็จะขอพันธุ์ไก่มาเลี้ยง ทีละ 2-3 ตัว 	<p>อายุบ้าน > 100 ปี สมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นชาวเขมรบนอพยพ (ไม่ทราบที่มาที่ไป) (ชุมชนคือคูกขัง) > 80% มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านศาลา แยกเป็นนาศิลา 2541 (9) (4) มี 14 HH</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงตั้งแต่ปู่ย่าตาทวด เกิดมาก็เห็นเลย
วัตถุประสงค์การเลี้ยง	<p>อดีต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เลี้ยงไว้กิน/ปัจจุบันเหมือนเดิม 2. ขายบ้าง 3. เลี้ยงไว้เลี้ยงศิ “ประกอบพิธีกรรม” <ul style="list-style-type: none"> * ในปัจจุบันเลี้ยงไก่อมากกว่าอดีต * ถ้ากินไก่ตลาดแล้วทิ้งไม่เก็บให้ตีโรคจะเกิดเยอะ * ถ้าเลี้ยงไก่ผสมเปิดจะเกิดโรคเยอะ 	<p>อดีต</p> <ul style="list-style-type: none"> - กินอย่างเดียว หากมีมากก็จะตาย /ใช้ประกอบพิธีกรรม ประเพณี <p>ปัจจุบัน</p> <ul style="list-style-type: none"> - กินเป็นสำคัญ ใช้ในประเพณี - ขาย (เหลือจากกิน) * การบริโภคไก่ใน HH 5 ตัวขึ้นไป

	สะแบงใต้	บ้านนาศิลา
<p>ประเพณี</p>	<p>- งานแต่งงาน เดือน 2, 4, 6, 12 ใช้ไก่+ไข่ ทำพลาขวัญ (คูคางไก่ คู่ไข่ขาว,สวย) ม.ค. - ก.พ. “เล่นแม่มด” บางราย/ ก่อเจดีย์ข้าว (ก่อบะพวยข้าว) ใช้ไข่+ไก่ เช่น ไข่ปูด ไข่ HH ละ 1 ฟอง มี.ค. - เม.ย. สงกรานต์ พ.ค. (ทำบางปี) เวลาฝนแล้ง งานบุญบั้งไฟ, แห่นางแมว มี.ย. } ก.ค. } ลงนา ส.ค. } ก.ย. วันสาค (เลี้ยงผี/เลี้ยงผี) หรือวัน โคนตา เลี้ยงตอนกลางคืนอย่างน้อย 3 ตัว ขึ้นไป (ต่างจากอีสาน) ต.ค. ออกพรรษา “ทำบุญทำทาน” พ.ย. - ธ.ค. - * ไก่พื้นเมืองใช้ทุกพิธีกรรม * เหล้ามีไว้ทุกงานขาดไม่ได้ * เขมร ไม่มีบุญเดือน 9 ข้าวประดับดิน * ค่ำโสม สนุกสนาน</p>	<p>* เหล้าสำคัญพอกับกับไก่ใช้คู่กันทุกงาน * งานแต่ง เดือนคู่ 2, 4, 6, 8, 12 ใช้ไก่เส้นคู่ขอเจ้าสาว/บ่าว ใช้กั้วขึ้นอยู่กับ การตกลงของ หญิง/ชาย มีการดูลักษณะคางไก่ และไข่ ที่จะใส่ในพลาขวัญ * งานขึ้นบ้านใหม่เดือนคู่ (งานมงคลต่าง ๆ) ก.พ.+พ.ค. ม.ค. - ก.พ. เช่นตา “เช่นเจ้าหรือไว้เจ้า” ไข่หัวหลักบ้าน วันอังคารเป็นหลัก ใช้ไข่ อย่างเดียว (อดีตใช้ไก่) ใช้คนละฟอง (เขียนคนละคู่ปลาทุกคนละคำ) มี.ค. - เม.ย. - พ.ค. ลงนา ไข่ผีตาแฮกครัวโครครัวมัน มี.ย. ลงนา ฐูปเทียน ไก่ เหล้า อธิฐาน (ลงนาแล้วฟ้าฝนดีผลผลิตได้มาก) ส.ค. - ก.ย. วัน โคนตา (โคนคือยายย่า ตาคือปู่ ตา “บุญ โคนตาหรือบุญสาค เดือน 10 วันดับ) HH ละ 1 ตัว ไก่ยาง ขนมนมเนยของเช่น ไข่ หยาดน้ำ คนที่ผ่านเข้าออก จากนั้นแรม 15 ค่ำเดือน 10 คีต 5 ก็จะแห่เข้าวัดให้พระสวดและถวาย (ใช้เหล้า), ผี แม่มด (ผีฟ้า) เล่นแม่มดเข้าทรง เป็นการเข้าทรงต้องขอขมา เล่นถวาย มีกลอง มีขอ มาตีมาเล่น และมีการเล่าขอให้หายจะจ่ายไก่ให้คนมาเพื่อนลำคนละตัว (ส่วนใหญ่ เป็นญาติพี่น้อง) ต.ค. - พ.ย. - ธ.ค. - * ไก่ใช้ทุกงานมงคล</p>

		<ul style="list-style-type: none"> * อติคนาคำ ปัจจุบันนาหวาน * มีการลงแขก เลี้ยงเหล้าเลี้ยงข้าว * ของหายพากันหา การลงแรงยังมีเยอะ (ช่วยเหลือกัน)
วิธีการเลี้ยง	<p>รังไก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - อดีต ตระกร้าไม้ไผ่ รองซี่ตอก - ปัจจุบัน ถังเบียร์แล้วรองด้วยกระเปาะและฟาง - ประยุกต์เมื่อมีโรตีดยา <p>เล้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเล้า (มีเพียง 3 ราย) * ตัก คือ น้ำ/ ชู คือ เปรี๊ยว <p>รางน้ำ/วัสดุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อดีต ถ้วย, ชาม, กะละมังแตก, กะลามะพร้าว - ปัจจุบัน ยางรถยนต์ * มีการเปลี่ยนน้ำบ้างบาง โอกาส (บางรายล้างทุกวัน) <p>อาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - อดีต-ปัจจุบัน หาปลวก อาหารธรรมชาติ ข้าวปลาย ข้าวเปลือก * ไก่บ้านกินเองเป็นบ่คือไก่พันธุ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ไก่อดีตต่างจากไก่เดี๋ยวนีเพราะมีไก่โรคเข้ามาปี 2505 และ โคนไก่พื้นเมืองผสมจนเป็นไก่บ้าน - คอกไม่มีปล่อนนอนบนต้นไม้ และคอกวัว ได้ดูบ้าน โดยเอาไม้มาทำคอกให้ ในรังใส่ซี่ตอก (รังใช้ตะกร้าไม้ไผ่) * ปัจจุบันคอกวัวออกจากใต้ดูบ้าน * ปัจจุบัน รังไก่ใช้เป็นรังเบียร์ แต่ตะกร้าไม้ไผ่ดีกว่า ไก่ฟักดีเพราะ ไข่อยู่หนึ่งและความร้อนสม่ำเสมอ <p>การให้น้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ กินกับวัว (วัสดุกระปุกน้ำหรือยางรดบ้าง) <p>อาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - รำ, ปลายข้าว, ข้าวเปลือก หวานให้ไก่กินบางครั้งก็ข้าวเหลือ ให้ 2 ครั้งเช้าเย็น - สำคัญคือ เศษอาหารเหลือยามล้างถ้วยล้างชาม (มีแค่นั้นให้แค่นั้น)
โรค	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดโรคระบาด (ตาตุ่ม/ห่า) เหล้าข้าว 40 หมัก หวานให้ไก่กิน 	<ul style="list-style-type: none"> - ดันดูตุ่ม โรคตาบอด/ตาบวม (ใจเม้น (ไร) ตาไก่) - ซี้ขาว, โรคห่า “ตรอมสะกราย” * ไม่มีการแก้ไข ตายถ้าตัวใหญ่กิน ปัจจุบันลดลง * เวลาตายก็เกือบหมด ตัวที่รอดก็จะนำมาทำพันธุ์ต่อ (ไก่เป็นบ้า) * บางกรณี ไก่ไปนอนบ้านไหนก็เป็นของบ้านนั้น (ส่งกันได้) * ความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ/น้ำใจ

	สะแบงใต้	บ้านนาศิลา
ความรู้	- ใช้ความรู้เดิมในการเลี้ยง	เลี้ยงตาม “ปู่ตาทวดพาเลี้ยง” (วันแจ้มตามเกิดตามบาน)
ข้อดีไก่พื้นเมือง	- เลี้ยงง่าย - เทวดาเลี้ยง/บ่ได้ใช้ทุนหลาย - แข็งแรง - ด้านทานโรค - ไก่สู้จักเจ้าของ	- เนื้ออร่อย- ทนต่อโรค- เลี้ยงง่ายแทบไม่ต้องเลี้ยง
ข้อเสีย	- เกิดโรคระบาด (ตาตุ่ม/ท่า) เหล้าข้าว 40 หมัก หวานให้ไก่กิน - จับยาก	- เวลาตายจะตายยกเล้า (ตายเป็นฤดู) - ชอบขี้ตรงที่ท่ากับข้าว/ที่ท่าสะอาดแล้ว
ข้อจำกัด	* ไก่ในอดีตเป็นไก่แจ้ ตัวเล็ก ปัจจุบันไก่ตัวใหญ่ขึ้น * ปัจจุบันมีการเอาไก่แจ้เป็นแม่พันธุ์ เอาไก่ตีมาเป็นพ่อพันธุ์ - ไม่สามารถป้องกันโรคในรอบปีได้ - ต้องซื้อ/บ่ซื้อ - ไม่ได้ซื้อเป็นตุเป็นตะ - ไก่เป็นโรคบ่ได้สนใจ เพราะตัวเล็กราคาต่ำ	1. ลานบ้าน (บางกรณีไปอนนาก็จะเอาไปด้วยแต่มีน้อย) * สมัยก่อนมีเล้าได้ถุนแต่ยุ่งเยอะ จึงแยกเล้าออกจากตัวบ้าน และบ้านเป็นชั้นเดียวในปัจจุบัน * ทุกวันมีการกินอย่างโครงไก่ * ปัจจุบันบ่ปล่อยให้ผสมกันเอง
หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน	- ปศ. (2542-43) เลี้ยงสัตว์เปิดบาเบอร์ ไก่ 3 สาย 10 HH/20 ตัว หัวอาหาร (ไก่ผู้ผสมเองที่บ้านเฮ็ด) และอบรม เลี้ยง/ป้องกันโรค รูปแบบขยายกลุ่มสุดท้ายห้ากิน คนกิน	- โครงการพระราชดำริ (2531-32) ได้รับการอบรม (บางราย) เลี้ยงปลวก อาหารที่ใช้ปี 36 รับแจกพันธุ์ไก่ (หัวพื้นที่) - ส่งเสริมฯ (2536-2538) แจกพันธุ์ไก่ 3 สาย 200 ตัว (รายที่ได้รับบางราย) อาหารกระสอบ
การทำงานที่ผ่าน มาของงาน ส่งเสริม	* ถ้าให้เลี้ยงไก่เอาวัวมาให้เลี้ยงดีกว่า (หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องดีกว่า) * คือบ่ให้ลองเลี้ยงไก่วงว หรือห่าน (อยาก) * ไก่สามสายจับง่าย	* ปศุสัตว์เน้นสัตว์ใหญ่เป็นสำคัญ * ความรู้เน้นที่อบรม มีความรู้ดี แต่ทำไม่ได้ เพราะไม่มีทุน เวลาและแรงงานไม่พอ วิธีไม่เหมาะสม เกษตรกรมีกิจกรรมเยอะ อาทิ เลี้ยงวัว ลงไร่ลงนา * ส่งเสริม-สนับสนุน อย่างไร ก็จะไม่เลี้ยงเช่นเดิม แต่ถ้าเลี้ยงตามวิชาการจะไม่เลี้ยง

	สะแบงใต้	บ้านนาทิดา
ความต้องการการส่งเสริมจากภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้าจะสนับสนุนแบบเดิมก็เลี้ยงแบบเดิมดีกว่า - ลักษณะเลี้ยงพันธุ์ไก่ชนดีกว่า - การป้องกัน/รักษาโรค “ความรู้อันขาด” 	<ul style="list-style-type: none"> - พันธุ์ไก่ในจำนวนที่เหมาะสม ถ้ามากก็ไม่มีอาหาร - ความรู้เรื่องวัคซีน, การป้องกัน, วิธีการเลี้ยง
กิจกรรม	ทำนา/รับจ้างทั่วไป/เลี้ยงสัตว์ วัว ควาย ไก่/ไร่ (สำคัญเท่ากับรับจ้าง)	1. ข้าว มะลิ 105 2. เลี้ยงวัว (ควาย 2-3 HH) 3. มันสำปะหลัง (50%) 4. ไก่ เลี้ยงง่าย/เลี้ยงตามวิถีชีวิต 5. รับจ้างต่างจังหวัด
แรงงาน	1. แม่บ้านเป็นคนทำกับข้าว ออกคำสั่งและอนุมัติ 2. พ่อบ้านทำงานนอกบ้าน จบหลดลขไปขาย ลักไปต้มกินแก้มเห็ด 3. ลูก กิน ไปโรงเรียน ลักไข่ไปต้ม * หมดพ่อแม่ก็จะขายไร่ขายนา	1. แม่บ้านเป็นผู้เลี้ยง/ผลิต 2. เป็นคนทำงานและแปรรูป 3. เป็นผู้ช่วยและบริโภคน
ใช้วัตถุดิบ	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบข่าวจาก TV - รู้สึกกลัว ไม่ค่อยเชื่อ เพราะคิดว่าไก่ตายห่า “มันตายตั้งแต่อดีต” ผล <ul style="list-style-type: none"> - ไก่เหงา ไก่ตาย ก็ไม่ค่อยกิน (การกินลดลงจากอดีตบ้าง) ถ้าให้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในระบบปิด <ul style="list-style-type: none"> - บ่ได้คอก ไก่บ้านถ้าเอาไปขังคอกก็จะเหงาตาย - ต้องใช้คอกใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบข่าวตาม TV - รู้สึกกลัว เจ้าหน้าที่รัฐประกาศน่ากลัว - ไม่ทราบรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับโรค - มีผลกระทบในการเลี้ยง *มีความสามัคคีเป็นห่วงพี่ห่วงน้อง ให้ความร่วมมือกันดี ระบบปิด <ul style="list-style-type: none"> - เลิกเลี้ยง เพราะไม่มีอาหารให้กิน - ดูแลยาก - เลี้ยงไก่ต้องเลี้ยงแบบผสมผสานอย่างพอเพียง

จังหวัดสกลนคร

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเมอ	บ้านดอนกระเส็น
ประวัติการเลี้ยง ไก่พื้นเมือง	- ตั้งบ้านอุ้น โศก 100-200 กว่าปี มาจากเมืองจำปา (แต่ก่อนเป็น หมู่บ้านร้าง) คาดว่า อ.พรธมา ต.นา โน มาเป็นบ้านอุดม บ้านธาตุ ย้ายมา เพราะมีโรคระบาด (ฝีดาษ)(ย้ายจาก พรรณนาเขื่อนมาวาริชภูมิ สุดท้ายน้ำ อุ้น- ต.หนองบัวเป็นภูไท- เลี้ยงไก่ ตั้งแต่บรรพบุรุษ (ปู่สังฆษา ย่า สังกะสี)	- ย้ายมาจากเมืองก่องแก้ว มหาชัย ประเทศลาว - ชนเผ่ากะเลิง - การเลี้ยงไก่พื้นเมือง “เกิดมาจะเห็น โลด” แต่ก่อน (60 ปีก่อน) ไก่ตัวละ 2 บาท ควายตัวละ 700 วัวตัวละ 150 บาท	(ม.8, 12, 16) บ้านลาดสมบูรณ์/ใหม่ - ม. 12 = 150 HH 1,040/ม.8 = 323 HH 1,367/ ม.16= 187 HH 830 ที่นา - ลาดกระเมอ (ฮู้อ) ก่อตั้งปี 2454 - ลาดสมบูรณ์แยกจากลาดกระเมอปี 2531 - ลาดสมบูรณ์ใหม่แยกจากลาดสมบูรณ์ปี 2543 - เชื้อสายคนในบ้าน เป็นชาว “ฮู้อ” สกล (ต่าง ภูไท ตรงภาษา) การเลี้ยงไก่พื้นเมือง อดีต - เลี้ยงตั้งแต่ปู่มาแล้ว สมัยก่อนมีไก่แจ้ ไก่ป่า ไก่อุ ไก่โอก ไก่โจ้น ไกรด - ไก่พื้นเมืองหากินเอง ไก่น้อยพันธุ์พลวกให้ ไก่กิน ไก่หากินยามตำข้าว ไก่จิกกินข้าวหล่น (ปัจจุบันหัวปลวกให้ปลา ข้าวปลวกให้ไก่) - เล้าส่วนใหญ่อยู่ใต้เล้าข้าว แต่ไก่นอนบน ต้นไม้ (มีเล้าไร่เฮอะ) - หากมีคอกวัวได้ดูนบ้านยุ่งจะเฮอะ * ถ้าไก่นอนต่ำยุ่งจะกีด	- เป็นบ้านเก่ามากกว่า 100 ปี - ย้ายมาจากบ้านชะโนด ต.ฮา วโสง อ.เมือง - ชาว “ฮู้อ” เมืองสกลนคร - ไก่พื้นเมืองเลี้ยงมาตั้งแต่ปู่ย่า ตา ยาย - แหล่งสายพันธุ์ ของจากพ่อแม่ - พันธุ์ที่มีในอดีต ไก่พื้นเมือง, ไก่ แจ้, ไก่หยอง, ไก่วงง, ไก่ค็อก

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเมอ	บ้านดอนกระเสน
วัตถุประสงค์	- เลี้ยงไว้กิน - เลี้ยงเวลาลงนา - เลี้ยงเพื่อขาย 50 ปีที่ผ่านมา ไก่ ตัวละ 5 บาท หมูก็ 15 บาท วัว 150 บาท ควาย 300 บาท (เลี้ยงไว้ขายยาม ฉุกเฉิน)	- เลี้ยงไว้กิน - เลี้ยงไว้เลี้ยงพี่น้องลงแสง (ลงแรง) <u>ปัจจุบัน</u> - เลี้ยงไว้กิน - เลี้ยงไว้ขาย	1. เลี้ยงกิน “เหตุที่เลี้ยง” 2วิธีชีวิต 2 พิธีกรรม=1การบริโภค 2. พิธีกรรม 3. เลี้ยงขาย	- เลี้ยงไว้กินใน HH - ขายบ้าง นิดหน่อย <u>ปัจจุบัน</u> - เลี้ยงไว้กินใน HH - ขายบ้าง * ทรงบ้านเปลี่ยนการเลี้ยงไก่เลยต้องมีพื้นที่เลี้ยงไก่ต่างหาก ไม่ว่าจะเป็นเล้าหรือ หว่านอาหาร
ประเพณีท้องถิ่น	ก.พ. เลี้ยงเจ้าปู่ ใช้ไก่, หมู, เหล้า, บุหรี, ดอกไม้รูปเทียน, จำขั้วญวัว/ ควาย, ผูกแขนคนแก่(ใช้ไก่ต้มทั้งตัว (ใช้เป็นไก่ขั้วญ) เลี้ยงเจ้าปู่, งานแต่ง คนเถิด 12 ตัว คนกลาง 6-8 ตัว คน แรก 12 ตัว, ผูกแขนคนแก่) เม.ย. บุญประจำปี, บุญประทาย ข้าวเปลือก, ผ้าป่า, พะเหวด (เดือนคู่ ใช้งานมงคล ขึ้นบ้านใหม่ สร้างบ้าน) ก.ค.-ส.ค. เข้าพรรษา, ข้าว ประดับดิน (เดือน 9 แรม 15 ค่ำ) ก.ย. บุญข้าวสาก	- เจ้าปู่ - งานแต่งงาน (เดือนคู่ เลี้ยงโดยการ ดูตาและตืนไก่) - ผูกแขนผู้เฒ่า - ขึ้นบ้านใหม่ ม.ค. บุญปีใหม่ (ทำไก่ขั้วญ ใช้ไก่ตัว งาม น้ำหนัก 7-8 จีค ไข่ต้ม) ใช้ในวันผูก แขนผู้ใหญ่ ก.พ. ผูกแขนผู้เฒ่า, เลี้ยงเจ้าปู่ (ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 3) ใช้ไก่หรือไข่ ถ้าไม่มีจะใช้ เงินแทน 20 บาท มี.ค. บุญประจำปี (บางปีเป็นบุญพะ	- งานแต่งงาน เดือนคู่ 2, 4, 6, 12 ไก่ขั้วญ 1 ตัว ไก่แปลงมี 4 ตัว (ไถฮืดไถครอง) ไก่ บรรพบุรุษ (ผีเชื้อ)/ตาแฮก/ขั้วญข้าว/บุญปู่ตา/ ปรับเขย (ขอขมา) ม.ค. ปีใหม่ ผูกแขนผู้เฒ่า กิจกรรมลงนา ก.พ. (ขึ้น 3 ค่ำ) ขั้วญข้าว, ผูกแขนผู้เฒ่า มี.ค. บุญพะเหวด เม.ย. สงกรานต์/ขั้วญทหาร พ.ค. เลี้ยงปู่ตา, ตาแฮก มิ.ย. - ก.ค. เข้าพรรษา ส.ค. ข้าวประดับดิน	* แต่งงาน ต้องใช้ไก่พื้นเมืองอย่าง เดียว ทำไก่ขั้วญ 1 ตัว ม.ค. เดือน 2 ขั้วญผู้เฒ่า ใช้ไก่ 1 ตัว/ใช้ไข่คนละ 1 ฟอง ก.พ. ขั้วญข้าว, ขั้วญวัว/ควาย, 14 ก.พ. มีการจัดงานวาเลนไทน์ ใส่เสื้อแดง/ กุหลาบ ทั้งบ้าน มี.ค. แต่งงาน, ประเพณีเลี้ยงผี เม.ย. รดน้ำดำหัวผู้เฒ่า พ.ค. บุญชำระบ้าน มิ.ย. ลงนา, แสกนา (บางครั้งใช้ไข่) ก.ค. ดำนา, เข้าพรรษา

	<p>ต.ค. ออกพรรษา</p> <p>พ.ย. บุญกฐิน, ลอยกระทง</p> <p>* ใช้ไถ่ทุกงานเพื่อเป็นอาหารประกอบงานประเพณี</p>	<p>หมวด, เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันประจำหมู่บ้าน)</p> <p>เม.ย. สงกรานต์/ผ้าป่า (ผูกแขนรับขวัญ)</p> <p>พ.ค. ลงนา (อาจมีการไหว้ผีตาแฮก)</p> <p>ส.ค. ข้าวประดับดิน (ปักไถ่ใส่ห่อข้าว)</p> <p>ก.ย. ข้าวสาก (ทำเหมือน ส.ค)</p> <p>ต.ค-พ.ย. กฐิน</p>	<p>ก.ย. ข้าวสาก</p> <p>ต.ค. ออกพรรษา</p> <p>พ.ย. เกี้ยวข้าว-ลงแขกแบบเก่า</p> <p>ธ.ค. -</p>	<p>ส.ค. บุญข้าวประดับดิน, จัดงานวันแม่แห่งชาติ</p> <p>ก.ย. บุญข้าวสาก</p> <p>ต.ค. ออกพรรษา, กฐิน (บายศรีไทยแขก)</p> <p>ธ.ค. -</p> <p>* ไม่นิยมใช้ไถ่พันธุ์เพราะเนื้อละเอียดไม่อร่อย</p>
<p>อาชีพ</p> <p>(ความสำคัญ)</p>	<p>อันดับ 1 การทำนา เป็นนาดำ</p> <p>อันดับ 2 เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว/ควาย 2.2 ไถ่</p> <p>อันดับ 3 ทำไร่ ไร่มันสำปะหลัง</p> <p>ยางพารา</p>	<p>* สวนเริ่มทำปี-2ปี</p> <p>1. ทำนา</p> <p>2. เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว(8 ตัว/HH)/ควาย</p> <p>2.2 ไถ่ 3. ไร่ มัน อ้อย 4. รับจ้าง</p> <p>* การจัดการไถ่เป็น ไร่ค ฝั่ง 50 cm.</p> <p>* เน้นเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นสำคัญ</p>	<p>1. รับจ้างในเมือง</p> <p>2. ทำไร่ อ้อย(ไม่มี) ไร่มัน</p> <p>ข้าวไร่+ยางพารา (1,000 ไร่ 100 HH)</p> <p>3. ทำนา (กข.6 มะลิ >10)</p> <p>4. เลี้ยงสัตว์ (ไถ่ 4.3)</p> <p>5. หาของป่าขาย</p>	<p>1. ทำนา</p> <p>2. เลี้ยงสัตว์ 2.1 วัว/ควาย ราคาดี/มีสถานที่เลี้ยง 2.2 ไถ่/หมู/ปลา (สัตว์เลี้ยงเสริม)</p> <p>3. รับจ้าง 50%</p> <p>4. รับราชการ 50%</p>

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเดือ	บ้านคอนกระเด็น
ความรู้ในการเลี้ยงไก่	- ตามพ่อ แม่พาเห็ดพาทำ (ใช้หวานอาหารบนพื้นดิน) - เพื่อนบ้าน-ประสบการณ์+การสังเกต- เกษตรตำบล ปี 44- ปลูกสัตว์ปี 44- อาสาปศุสัตว์	- พ่อ-แม่พาเลี้ยง ให้อาหาร โดยการหวาน ข้าวเปลือก, ข้าวสาร, ข้าวปลาย เจ้า-เย็น (นับไก่พร้อม)		- จากบรรพบุรุษ - ประสบการณ์ <u>ปัจจุบัน</u> - บรรพบุรุษ - เอกสาร - เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ออกมาถ่ายทอด/ปรึกษา (อส.ปศ.อบรม 3 รอบ ตั้งแต่ปี 43) มาถ่ายทอดการใช้วัคซีน การแยกคอก แยกเล้าออกจากบ้าน การใช้ถังแขวน * ไก่ชน ความรู้จากเพื่อนฝูง/ปรึกษาร้านขายยา
จำนวนไก่	* พ่อพันธุ์ 2-3 ตัว แม่พันธุ์ 5-10 ตัว มีไก่ HH 40 ตัว เลี้ยงทุก HH	พื้นเมือง แม่พันธุ์ 3-4 ตัว พ่อพันธุ์ 1-2 ตัว 50 ตัว/HH		- ปัจจุบันเลี้ยงไก่อีกกว่าเดิม = คนหลาย ไก่ไม่ค่อยตาย แม่พันธุ์ 3-10 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว ลูกไก่ 20-100 ตัว

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระแอม	บ้านดอนกระแล็น
หน่วยงานที่เข้า มาส่งเสริม	<p>- 2544 โครงการพักชำระหนี้ โอนเงินให้ HH 3,000 บาท เพื่อใช้ซื้อพันธุ์ไก่ (เกษตรกรอำเภอ และธกส.) ชื่อบางคน จากนั้นก็มีการ (ปศุสัตว์+เกษตรอำเภอ) ให้ไก่ตัวผู้ 2 ตัว+ วัคซีน เมีย 8 ตัว และแนะนำความรู้เรื่องวัคซีน+ บัญชีฟาร์ม แล้วหายไปเลย</p> <p>- 2541 สปก.-01 ให้ไก่ 6 ตัว เป็นไก่สามสายพันธุ์ (ให้เฉพาะคนที่ไม่มี สปก. และมีป่อ) ให้มาแล้วก็ตายเพราะกินข้าวเปลือกไม่เป็น</p>	<p>ปี 2541 (ปศุสัตว์อำเภอ) ปศุสัตว์เคลื่อนที่ รูปแบบ แจกยารักษา ฝึกอบรม (อาสาปศุสัตว์) หยอดวัคซีน (ใช้เพียงชั่วคราวหมดแล้วหมดเลย)</p> <p>ปี 2542-2543 ปศุสัตว์ ให้พันธุ์ไก่สามสายพันธุ์ 100 HH ละ 15 ตัว และอบรมวัคซีนครั้งวัน อาหาร การเลี้ยง และมอบเอกสารให้</p> <p>ปี 2544 ปศุสัตว์มาให้คำแนะนำ</p>	<p>1. กรมปศุสัตว์ (2537) อบรม 5 คน ของบ้านลาดสมบูรณ์ วัคซีนป้องกันโรค (ออกมาถ่ายทอด) ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์</p> <p>* ปัจจุบันไม่ทำแล้ว</p> <p>- ใช้ยาลดลายน้ําให้ไก่กิน</p> <p>- ไก่มีไม่มาก</p> <p>2. โครงการพระราชดำริ (2519) แจก-หมู/ไก่พื้นเมือง พ่อแม่พันธุ์/ไก่สามสายพันธุ์/เปิดเทศ</p> <p>2.1 แจกครั้งแรก ให้พ่อแม่พันธุ์ ปี 19 (คนอบรม) 5 ตัว</p> <p>2.2 ลูกเจี๊ยบ 20 ตัว ปี 20 (อบรม)</p> <p>2.3 ไก่พื้นเมือง ปี 48 10 HH 10 ตัว วัว 2 ควายน 6 หมู (เลี้ยงเอาลูก)</p> <p>* เลี้ยงหมุนเวียนเอาลูก</p> <p>* ไม่มีเรียกคืน</p> <p>* เจ้าหน้าที่ไม่ดูแล</p> <p>* ของฟรีก็อยากได้</p> <p>3. อส.ปศ. (2545) อบรมเน้นเฉพาะสัตว์ใหญ่ (น้อย) <u>ความรู้ที่ยังได้ใช้ในปัจจุบัน</u></p> <p>- ความรู้, ประสบการณ์เลี้ยงแบบเดิม</p>	<p>- ปี 2542 (มก.) สนับสนุน (ทดลอง) ให้เลี้ยงไก่วง 8 เล้า/8 HH สร้างเล้า อาหาร เกษตรกรมีหน้าที่ดูแลรักษา (ไก่วงมันง่อกันตัวไม่ค่อยรอด อีกทั้งมีผลกระทบต่อด้านโรคกับไก่พื้นเมือง)</p> <p>- ปี 2544 (ปศ.) โครงการปลอดโรคสัตว์ปีก อบรมวันโรค, การทำวัคซีน, กองทุนยา (เหลือ) มีเกษตรกรเข้าอบรม 36 คน</p> <p>* เกษตรกรรู้จักวิธีดูแลรักษาเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันได้มีการนำความรู้ในด้านวัคซีนมาใช้ (ส่วนใหญ่กลุ่มเลี้ยงไก่ชนมาใช้)</p>

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเณอ	บ้านดอนกระเส็น
โรค		<ul style="list-style-type: none"> - เสียเส้น (ชักกะตุก) - โรคห่า - โรคไข้ขาว - หมากัด * ปล่อยให้ตายเลย 		<ul style="list-style-type: none"> - อีตีด โรคห่า (เป็นมาตายขกคอก) - ไข้ขาว อหิวา * ปล่อยตายเลย แล้วนำไปฝัง/ทิ้ง/กิน (ปัจจุบัน) ถ้าไก่ตายหมดก็จะขอซื้อ/ขอใน HH
ความรู้เรื่องวัคซีน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้และเคยใช้ (6 คน จาก 15 คน)- แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชน- อบรม- ตั้งเกต 		<ul style="list-style-type: none"> มีการใช้วัคซีนกันบ้าง เริ่มตั้งแต่ปี 2537 - หากมีไก่ > 10 ตัวก็จะเริ่มใช้วัคซีน 	<ul style="list-style-type: none"> * ปัจจุบัน ไก่เป็นโรคก็จะไปซื้อยามารักษา (ฉีด) * ใน 2 ปีที่ผ่านมา มีการให้วัคซีน 80% * เมื่อมีปัญหา ก็จะโทษหาปศุสัตว์ * คน ส่วนใหญ่ในบ้านทำวัคซีนเป็น
สาเหตุที่ไม่ใช้ยาวัคซีน	<ul style="list-style-type: none"> - ปศุสัตว์ไม่อำนวยความสะดวกในเรื่องวัคซีน (วัคซีนหายาก ขาดการใช้กันอย่างต่อเนื่อง)- ไก่มีจำนวนน้อยไม่สะดวก ในการเก็บรักษา การเดินทาง ไปซื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - เมื่อใช้วัคซีน ไก่ก็ตาย - ไม่ใช้ก็ไม่เกิดโรค (โครงการ 41) 		

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเมอ	บ้านดอนกระแล่น
สถานที่เลี้ยงไก่	- เล้าอยู่ใต้ถุนเสาข้าว (เลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติไม่ได้ขังไว้) มีมากในชุมชน-บางคนจะทำรังไก่อยู่บนต้นไม้	อดีตเลี้ยงในบ้าน เลี้ยงที่ได้ถุนเสาข้าว ปัจจุบันส่วนใหญ่เลี้ยงในนามากกว่าในบ้าน เพราะบ้านพื้นที่แคบลง และเลี้ยงในนามีอาหารตามธรรมชาติให้ไก่กินมากกว่าอากาศก็ดี ทำให้ไก่แข็งแรงไม่เกิดโรค ในที่นาไม่ค่อยมีเสียบางคนปล่อยให้นอนบนต้นไม้แต่ทำรังใต้ถุนเสียนา สมัยนี้ไม่มีขโมยเลยนำไก่ไปเลี้ยงที่นาได้ บางคนที่ไม่เลี้ยงเพราะเมียไม่ไปนอนที่นาด้วยเมื่อก้าวไรไก่ และไม่มีความสะดวกสบายในด้านเทคโนโลยี สมัยก่อนโรคเขอะเมื่อนำไปเลี้ยงในไร่-นาแล้วไก่ไม่เป็นโรค และไก่จะหาอาหารไรรุ่นาได้เวลาเกี่ยวข้าว ข้าวหล่นในนาไก่ก็ไปจิกกิน		
วิธีการเลี้ยง	- หว่านอาหาร ข้าวสาร/ข้าวเปลือก/เศษอาหาร/รำข้าวปลาย/ 1 ถ้วยถ้วยเต็ว เหย้า-เย็น - หากินตามธรรมชาติ หญ้าปลวก - น้ำ อุดิต กะลามะพร้าว/ไม้ไผ่	เป็นไก่พื้นเมืองซึ่งสมัยก่อนพ่อแม่จะยกให้เมื่อแยกครอบครัวหรือแต่งงาน (เป็นมรดก) หรือซื้อในหมู่บ้าน ขอเพื่อนบ้านบ้าง ญาติพี่น้องบ้าง พ่อแม่พาเลี้ยง ให้อาหารไก่โดยการหว่านข้าวเปลือก ข้าวสาร ปลายข้าว เหย้า-	การเลี้ยง ไก่พื้นเมือง อดีต - เลี้ยงตั้งแต่ปู่มาแล้ว สมัยก่อนมีไก่แจ้ ไก่ป่า ไก่คู ไก่โกล ไก่จิ้น ไก่รด - ไก่พื้นเมืองหากินเอง ไก่น้อยพื้นหัวปลวก ให้ไก่กิน ไก่หากินยามค่ำข้าว ไก่จิกกินข้าวหล่น	

	<p>ปัจจุบัน ยางรถ (ยางรถไถ) ใช้มา 10 ปี เนื่องจากทนทาน/ ถังน้ำ, โอ่งดินที่แตกแล้ว (เปลี่ยนน้ำทุกวัน) ถ้ามีสระน้ำก็ปล่อยลงกินน้ำเอง</p> <p>* ใช้เวลาให้อาหาร นับจำนวนไก่ ดูไก่คนอื่นไม่ให้มากินอาหาร</p>	<p>เย็น ส่วนใหญ่จะให้เฉพาะช่วงเช้า เย็นจะไม่ค่อยได้ให้เพราะดูจากท้องหรือเนื้อไก่จะรู้ว่ามันอึด การให้อาหารมีเวลาในการนับไก่อ้น้ำ</p> <p>จะเจาะบาดาลต่อรางน้ำให้ไก่กิน สมัยก่อนใช้ไม้ไผ่ผ่าซีกทำรางน้ำปัจจุบันใช้ยางรถยนต์มากกว่า</p> <p><u>รังไก่</u></p> <p>จะใช้ฟางข้าว, ใบยูคา มารองรังไก่ ใช้วัสดุตั้งเห้าเป็นรังไก่</p>	<p>(ปัจจุบันหัวปลวกให้ปลา ข้าวปลายให้ไก่)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เล้าส่วนใหญ่อยู่ใต้เล้าข้าว แต่ไก่นอนบนดิน ไม้ (มีเล้าไรเยอะ) - หากมีคอกวัวได้ดูนบ้านยูงจะเยอะ * ถ้าไก่อนต่ำยูงจะกัด <p><u>ปัจจุบัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเล้าไก่ (20%) บางส่วน แต่ไก่ไม่นอนเล้า - อาหาร ข้าวปลาย ข้าวสาร ข้าวเปลือก รำหวานให้ - ภาชนะใส่น้ำ อดีต ฮาง ไม้ไผ่ น้ำขี้ฉีก <p>ปัจจุบัน ยางรถยนต์ น้ำเกลือใช้ ทั้งใน HH (ถ่ายน้ำข้างบากราว)</p> <p><u>โรค</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - หัวคางคอก ตาตุ่ม เป็นยามฝนใหม่ (ตายบ่อย) ปล่อยตายและก็มีการใช้ iceremy cine ปี 37 จากการอบรม - ห่า เป็นห่าง ๆ (มีช้างเข้าบ้าน โรคห่าสียง) <p>ฤดูเกี่ยวข้าว/ ขี้ข้าว</p> <p>* ส่วนใหญ่ปล่อยให้ไก่ตนเองตาย</p>	
--	---	--	---	--

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเมอ	บ้านคอนกระเล็น
ข้อดีไก่พื้นเมือง			<ul style="list-style-type: none"> - ไก่พื้นเมืองรสชาติดี เนื้อแน่น ปาดเปรี้ยว เอาตัวรอดเก่ง - ใส่ในประเพณี - กินง่าย เห็นในตัววัว - เลี้ยงง่าย หาอาหารในคอกวัวคูดี้เขี่ยขี้วัวหาอาหาร (สั้มพันธ์) * ยังกินเศษอาหาร/เลี้ยงง่าย * ตลาดคนอื่นต้องการไก่พื้นเมืองมาก <u>สาเหตุที่เลี้ยงได้ง่าย</u> - อาหารธรรมชาติมาก ไม่เกิดโรค - อากาศดี - สถานที่โล่ง 	<ul style="list-style-type: none"> - ประหยัดสถานที่ - หาสายพันธุ์ง่าย - เป็นอาหารอยากกินดื้อนไหนก็ได้ - ขายง่าย (ในกรณีรายได้ถูกเงิน) - คนนิยม ทนต่อสภาพแวดล้อม - รสชาติดี ขี้เป็นปุ๋ย โดยเฉพาะ <p>พริก</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงง่าย - ปลอดภัย
สาเหตุที่ไม่เลี้ยงไก่ขาย (ปัญหา)	<ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงไว้ในไร่นา (ส่วนน้อย) เลี้ยงเวลาฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อให้ไก่กินเศษข้าว, เวลาไก่เกิดโรคระบาดจะขนย้ายไปไว้ที่นา - ไก่เป็นโรคระบาดตายที่เกิดขึ้นทุกปี ดายหมดคอก ปลายฝน ต้นหนาว เป็นโรค นิวคลาสเซิล โรคหวัด อหิวาต์/ขี้ขาว ฝีดาษ ตามูม เกิดเป็น 	<p>เกษตรกรมีกิจกรรมหลากหลาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงเพียงเพื่อเป็นอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> - โตช้า ใช้เวลาหลาย - เลี้ยงต่อโรค - ราคาตลาดถ้าต่ำกว่า 40 จะไม่คุ้ม - ราคาต่ำกว่าสัตว์อื่น - แม้จะมีปัจจัยอื่นเข้ามา ก็จะเลี้ยงอยู่แบบเดิม (เลี้ยงลด) - เปลืองอาหาร ข้าวบ่อกิน “ขาดข้าวขาดท้อง” 	<p><u>ตัว</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * หากเลี้ยงมากก็จะดูแลไม่ทั่วถึง * ข้อจำกัดเพราะ จะมีปัญหาเรื่อง <p>ของอาหาร/ทุน/เวลา/สถานที่</p> <p><u>อาหาร</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - บมีทุนซื้อ - เปลืองอาหาร/หากเลี้ยงมากข้าวก็จะไม่พอกิน

	<p>โชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - หาวคชินลำบาก - เพราะวัตถุประสงค์เพียงเพื่อ <p>บริโภคน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้ทุนค่าอาหารสูง - หมากัด/ขโมย/เหยี่ยว/กา - ไม่มีสิ่งจูงใจ 		<p>* คนที่มีน้ำ > 10 ไร่ จะมีศักยภาพในการเลี้ยงไก่</p> <p>* แต่ก่อนเลี้ยงไก่อยู่ทุ่งนา ปัญหาสารพิษในนาข้าว (สมัยก่อนปลูกผักอยู่มาได้แต่ปัจจุบันมีสารพิษเยอะ)</p> <p>การเลี้ยง ส่วนใหญ่มีเพียงการหว่านอาหารเช่นกันกับบอดี้ด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงมาครบวงเพื่อนบ้าน - บ้านดีขึ้น อาหารธรรมชาติลดลง/ <p>ความสัมพันธ์เครือญาติลดลง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลูกผักไก่จะเขี่ยเลยเอาไปนา 	<p>ทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิได้มาไก่มาซื้อข้าว (เฉพาะไก่ชน) ไก่บ้าน ไม่คุ้ม - อาหาร/ยา/วัคซีน/เล้า - อุปกรณ์ต่าง ๆ <p>เวลา</p> <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเยอะ - ไม่มีเวลา <p>เล้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องใช้ตะขวยล้อม - เลี้ยงหลายก็ไปกวนเพื่อนบ้าน - ยามนาต้องทำนาไม่มีพื้นที่เลี้ยงไก่ - ไก่เล็ก เกิดโรคตาแดง, ฝีดาษ (ในฤดูร้อน) - หวัด, ตาบวม, คอพอก, พยาธิ - ไก่โตช้า - เป็นโรคระบาด - เขี่ยทำลายต้นไม้ * เงินทุนทำโรงเรือน / เพื่อจัดตั้งศูนย์สาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีกในหมู่บ้าน
--	---	--	---	---

	หนองบัวบาน	บ้านนาขาม	บ้านลาดกระเมอ	บ้านดอนกระเด็น
แรงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อ-แม่เป็นคนเลี้ยงเป็นหลัก - ลูก (ต้องบอกถึงจะทำ) 	<p>แรงงานในการเลี้ยง</p> <p>ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อให้อาหารไก่</p> <p>ผู้หญิงจะเป็นคนทำงานบ้านและออก</p> <p>คำสั่ง ส่วนลูกบอกถึงจะทำช่วย (คน</p> <p>สมัยใหม่)</p>	<p>แม่บ้านกับพ่อบ้านช่วยกันทำ (1=2) ลูก</p> <p>เป็นหน่วยรับข่าวสารหรือแล้วแต่จะใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> * ถ้าบ้านไหนเลี้ยงลูกเป็นนายสิบให้เลี้ยง * ถ้าเลี้ยงลูกเป็นงานกะสิเลี้ยง * คนส่วนใหญ่อยากให้ลูกออกไปทำงาน <p>ข้างนอกอยากให้เป็นเจ้าเป็นนาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พ่อกับแม่ ช่วยกันเลี้ยง (เท่า ๆ กัน) - ลูก ๆ ไปทำงานที่อื่น บางคนยังเรียนอยู่
ภูมิปัญญาในการรักษา (มีการใช้ 10%)	<ul style="list-style-type: none"> - ขมิ้น ทาแก้ฝีดาษ - ลูกหมากหรือใบอ่อน ใช้ถ่ายพยาธิ บดละลายใส่น้ำให้ไก่กิน - บอระเพ็ด ใช้เป็นยาระบาย, ยาถ่ายพยาธิ, บำรุง ไข่แซ่น้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - หมาก ใช้ถ่ายพยาธิไก่ - บอระเพ็ด ทูบแช่น้ำเป็นยาบำรุงไก่ - ย้ายไก่ออกบ้านยามเป็นโรค 	<ul style="list-style-type: none"> - เห็บ พริก - ฝีดาช ขมิ้น ใบน้อยหน้า ปูนกินกับหมาก - ไร ตะไคร้หอม (1) ใบยูคา ป้องกันในรังไก่ (ไก่บ่ผู้จกขม) (11 ขวมา) (11 กระเพราะ) - * ใบคอนอาร์ท ฉีดกันไร - * ฟีทาละลายโจร แก่หัวค ให้กินสด - * หากได้ข่าวเกิดโรคระบาดก็จะย้ายไก่ออกไปนา (ปัจจุบันไม่มี) 	<ul style="list-style-type: none"> - บอระเพ็ด การป้องกันหวัด บำรุง - มดแดงสัปดาห์เป็นหวัด หยอดคอกเวลาไก่เป็นสละด - ฟีทาละลายโจร ให้ไก่กินใบสด ขี้ป้อนไก่แก่หัวค ไข่ - ก่อนไก่กำลังหงา นำมากิน ตายฝัง * คนย้ายลงมานอนข้างล่างบ้าน
ความต้องการ	<ul style="list-style-type: none"> - เงินทุน - เจ้าหน้าที่/ ความต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ <p>การติดตามผล/ด้านวิชาการ แลกเปลี่ยนความรู้/</p> <p>แนะนำวัคซีนการใช้ยา/วิธีการเลี้ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้รวมกลุ่มกันทำตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้ การรักษา - พันธุ์ไก่ที่เหมาะสมกับเกษตรกร (ไก่พื้นเมือง) - ตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการพันธุ์ไก่ที่ตัวใหญ่ - ต้องการการประกันราคา - อยากได้ของฟรี - มีความรู้และตั้งใจจะปรับปรุงพันธุ์แต่ระบบเลี้ยงทำให้ควบคุมลำบาก 	<ul style="list-style-type: none"> - ความรู้เสริม/การดูแลรักษา/การป้องกันโรค - กองทุนยาในหมู่บ้าน/ให้ได้ยา/วัคซีนราคาถูก

	<p>- ใ้พื้นเมือง ต้องการปรับปรุงพันธุ์ไก่ (ไก่พื้นเมือง+ไก่น)</p>			
<p>ไข่หวัดนก (แถบนี้ไม่เคยเกิดโรคระบาดไข่หวัดนก)</p>	<p>- รับข่าวสารจากทีวี วิทยุ สาธารณสุข ปศุสัตว์</p> <p>- เกษตรกรคิดว่าเป็นโรคเก่าที่เคยเกิดขึ้น (โรคห่า) และโรคปรับตัวรุนแรงขึ้น ติดถึงคน (กลายพันธุ์)</p> <p>- บางคนคิดว่าเป็นการสร้างสถานการณ์ขึ้นราคาไข่ไก่ ทำลายคู่ต่อสู้</p> <p>- กลัว 2 คน จาก 15 คน</p> <p>- รู้สึกไม่พอใจที่สัตว์ถูกทำลาย (หากเกิดการตายก็จะไม่แจ้งเจ้าหน้าที่เพราะเป็นการตายแบบธรรมชาติ นำไปฝังทำลาย)</p> <p>- ความรู้สึกไม่เป็นธรรมที่ถูกเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่</p> <p>- มีความรู้เรื่องไข่หวัดนกจาก TV</p> <p>- ไม่มีการป้องกันในเรื่องไข่หวัดนก</p> <p>* ให้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในระบบปิดไม่ได้ ไม่มีเงินทุน</p>	<p>- ทราบจาก TV , หอกระจายข่าว, วิทยุ</p> <p>- ไม่รู้สึกกลัว เพราะในหมู่บ้านไม่มีฟาร์มไก่ และไม่ได้คลุกคลีกับไ้มาก</p> <p>- ความรู้สึก หวัดนกเป็นโรคเดียวกับโรคห่า</p> <p>ถ้าเจ้าหน้าที่มาจับ</p> <p>- ฆ่ากินก่อน</p> <p>- และจะให้ไปจับกับผู้มีอำนาจ (อิทธิพล)</p> <p>* วิธีปฏิบัตินี้คืออยู่แล้ว</p>	<p>ทราบข่าวจากอนามัย ปศุสัตว์ ทีวี ไม่ทราบเรื่องของหวัดนก ทราบเพียงแค่อือ</p> <p>- เข้าใจว่าไข่หวัดนกคือโรคห่า หวัดนกมากับไก่พันธุ์ทำให้สุขภาพคนเลี้ยงไม่ดีด้วย</p> <p>- ไม่เชื่อเรื่องไข่หวัดนก (ฟังหูไว้หู)</p> <p>- ไ้ตายไม่กินไปฝัง</p> <p>- ถ้าจะจับไก่ไม่ให้ความร่วมมือเด็ดขาด</p> <p>* ในส่วนของไก่โค่นทำลาย คิดเสียดายไก่สามสาย</p> <p>- เนื้อไม่คือไก่บ้าน</p> <p>- เลี้ยงลูกบ่แก่ง</p> <p>- ใจเสาะ/ตายใจ/ย่านความมืด</p> <p>- ต้องเปิดเพลงให้</p> <p>* ไ้พื้นเมืองเลี้ยงเอาลูก</p> <p>* ไข่ซื้อกินเอง</p> <p>* การบริโภคใน HH การใช้ไก่ต่อปีมากกว่า 10-50 ตัว</p> <p>* ไ้บ้านดีกว่า</p>	<p>- ทราบข่าวจากสื่อต่าง ๆ /บ้านใกล้เคียง</p> <p>- กลัว และมีการป้องกันที่ดีขึ้น</p> <p>- ไ้ตายหามาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นไข่หวัดนก แล้วแรงกว่าโรคห่าและติดต่อดังคน</p> <p>- หลังจากทราบข่าวก็มีการป้องกันเมื่อสัมผัสแล้วก็ล้างมือด้วยสบู่ ไม่กินไ้ตาย</p> <p><u>ผลกระทบที่เกิดขึ้น</u></p> <p>- กลัวและก็มี การป้องกันเพิ่มมากขึ้น</p> <p>ความต้องการเพิ่มเติมจากผลของไข่หวัดนก</p> <p>- ความชัดเจนในการใช้วัคซีน หากมีการให้ใช้แล้วปิด</p> <p>- ไม่เหมาะสมกับ HH</p> <p>- อยากเลี้ยงแบบธรรมชาติ</p>

จังหวัดมุกดาหาร

	ตำบลสานแควตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมพู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
ประวัติ	<p>- สานแคว “ผู้ส่งสารจากอำเภอต้องมาแวะ” เป็นคนพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นพี่น้องไทโซ่ เข้าอำเภอน้อยมาก เนื่องจากห่างจากตัวอำเภอ 70-80 km.</p> <p>- ลาว, โซ่, ภูไทย ที่อยู่ในพื้นที่ โซ่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่บ้าน สานแคว, นาโคกกรุง, นาหินกอง, ปากช่อง</p> <p>- ต. เกิดขึ้นมานานแล้ว/เป็น ต.ดั้งเดิม เกิดก่อน จ.มุกดาหาร ขึ้นอยู่กับ จ.นครพนม</p> <p>- โครงการพระราชดำริห้วยทรายเกิดขึ้นในปี 35-36</p> <p>- การเลี้ยง ไก่พื้นเมืองมีมาตั้งแต่ปู่ย่า</p>	<p>ชาวบ้านส่วนใหญ่พื้นเพมาจากบ้านสานแคว สมัยก่อนมีคนนำสารจากตัวอำเภอเข้ามาส่งและแวะที่บ้านนี้ก็เลยเรียกว่าสานแวะ เลยเพี้ยนมาเป็นสานแคว ชาวบ้านส่วนใหญ่พูดภาษาโซ่หรือส่วนและอีสาน ภูไท ลาว หมู่บ้านห่างจากตัวอำเภอ 70-80 กม. พูดภาษาโซ่ บ.สานแคว, นาโคกกรุง, นาหินกอง, ปากช่อง พูดภาษาภูไท บ.แก่งนาง, กกตูม, กกอก, พรุ่งสูง ต.กกตูมก่อตั้งมา 100 กว่าปีแล้ว เกิดมาก็เห็นแล้วเป็นตำบลดั้งเดิม และโครงการพระราชดำริก่อตั้งมาในปี 35-36</p> <p>เลี้ยงมานานตั้งแต่ปู่ย่า (บรรพบุรุษ) ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้กินหากมีเยอะจึงค่อยขายบ้าง ปัจจุบันเลี้ยงไว้กินมากกว่าขาย และเลี้ยงไว้เวลาลงแขกเกี่ยวข้าว/ลงนา โดยไม่ต้องจ้างเป็นเงิน มีคนเคยเข้ามาซื้อแต่ไม่มีไก่อจะขายให้ (ไก่อเกิดโรคตายหมด) เหลือไว้แค่กิน และยังเลี้ยงไว้ไว้ใช้ในงานระเพณีบายศรีสู่ขวัญในงานแต่งงาน (งานแต่งจัดในเดือนคู่ 2, 4, 6, 8, 12 เข้าพรรษาไม่แต่งงาน) สัตครองคืองานแต่งงาน จะใช้ไก่ 2 ตัว</p>	<p>- แยกจากบ้านนา 2 เหมือง เป็นพื้นที่ในเขตนิคมฯ เป็นบ้านเก่าเกิดก่อนนิคมฯ</p> <p>- ปี 2516</p> <p>- 2498-99 นิคมฯ เข้ามาจัดสรรค้ที่</p> <p>- ปี 2521 มีการจัดตั้งเป็นบ้านศรีชมพู มี 5 HH (ปัจจุบัน 37 HH 188 คน หอยออกมายุ่งหมู่บ้าน)</p> <p>- ผู้ใหญ่บ้าน ม.12 สุ ยืนยง เป็นหัวหน้าเขต (เป็นผู้พาคนเข้ามาอยู่ประมาณ 40 ปีที่ผ่านมา)</p> <p>- คนพื้นที่ส่วนใหญ่ (>80%) เป็นคนภูไท</p> <p>- ผังลาว ท้าวค่านนท์เป็นคนพา มา-บ้านนาออก-นาสองเหมือง-สีชมพู</p> <p>การเลี้ยงไก่</p> <p>- ไก่มันเกิดขึ้นมาพร้อมกับคน</p> <p>- เกิดมาก็เห็นไก่โสด</p> <p>- ไก่เกิดก่อนคน</p>	<p>ชื่อบ้านน้ำเที่ยงเนื่องจากน้ำได้ดินและแหล่งน้ำธรรมชาติเลยเป็นชื่อบ้านน้ำเที่ยง</p> <p>- นายจันทร์ ทาคะวงศ์ อายุ 63 ปี พ่อ-แม่ อยู่แถบนี้ 65+70=135 ปี บางส่วนมาจากทางไทย เจริญ เติงนกทา จ.ยโสธร/ทำสัมปหล่อย คอนคาล มุกดาหาร/ ช่วงนายจันทร์ ตอนอายุ 7-8 ปี มี HH 20 HH สภาพป่าสมบูรณ์</p> <p>- เชื้อสายส่วนใหญ่ “ไทยอีสาน” ใช้ประเพณีไทยอีสาน</p> <p>- อยู่ก่อนนิคมฯ สาเหตุสร้างนิคมฯ แต่ก่อนเป็นบ้านค้าสร้อยหรือบ้านอุ่นคำเจริญ ต่อมามีการเปิดจัดสรรที่ทำกินให้คนมาจับจอง และต่อมาก็มีการสร้างชลประทาน</p> <p>- ไก่เลี้ยงมาแต่บรรพบุรุษ เลี้ยงกินเป็นหลัก มีลงแขกบ้างตอนลงนา ในอดีตเป็นไก่พื้นเมืองผสม ไก่แจ้/ไก่ป่า (ไก่แจ้+ไก่ป่า คล้ายกัน) ไก่แจ้ปราดเปรียวมาก ปัจจุบัน ไก่พื้นเมืองจะผสมกับ ไก่ชนมากกว่า ก็ออกมาเป็นไก่พื้นเมือง ในชุมชนมีการนำของมาแลกเปลี่ยนกัน เช่น นำหอยมาแลกไก่ หรือของป่าที่หาได้ก็นำมาแลกไก่ (ขอย่อยชอกกิน)</p>

	ตำบลสวนแร่ตำบลกกตม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลกกตม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมพู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
วัตถุประสงค์ การเลี้ยง	อดีต - เลี้ยงกิน - มีมากก็ขาย - ลงนา ปัจจุบัน - กิน (กินมากยามลงนา/ลงไร่) - ขายบ้าง (ไก่ไม่ค่อยมี) - ไข่ไก่ขายนานแต่ง, ขายศรี ในเดือน 2, 4, 6, 8, 12, 14) * ดอกแดง = ถั่วลิสง * สะบาย = กินข้าว * แต่งงานใช้ไก่ 2 ตัวขึ้นไป		แต่ก่อน - เลี้ยงกิน - เลี้ยงไว้ใส่งาน/ลงนา (มีลงแขก บ้าง) - เกือบแลกฟ้ายแลกพริก - ญวน มาซื้อไก่ตัวละ 2 บาท ซึ่ จักรยานเอากรงมาได้ - แลกเปลี่ยนในบ้าน ฐสิงแลกไก่ * ครกมองคำหัวไก่ ปัจจุบัน - กิน (บริโภคนใน HH > 50 ตัว/ปี ลงนา/ค่านา) - ขาย	- เลี้ยงไว้กิน/กิจกรรมทางการเกษตร (1) - เลี้ยงไว้ขาย (1) * พิธีกรรม+ชน ไปนำ
ประเพณี	ม.ค. ปีใหม่ (เลี้ยงเจ้าที่เจ้าทาง/ผูก แขน/ผูกแขนเจ้าจ้ำ) ทำเป็นไก่ขวัญใช้ไก่ 2 ตัว เจ้าจ้ำ 1 ไก่ขวัญ 1 ก.พ. เปิดประตูเล่า ขึ้น 3 คำ ใช้ HH ละ 2 ตัว (บางราย) มี.ค. บุญประจำปี เม.ย. สงกรานต์/ผูกแขนทหารเกณฑ์ *พ.ค. เตรียมลงนา นาคำข้าวไร่	ม.ค. เดือน 2 งานปีใหม่ เลี้ยงเจ้าที่เจ้าทาง, ผูกแขน, เลี้ยงจ้ำ, สู่ขวัญ นำไก่มาทำเป็นไก่ขวัญ และทำเป็นอาหาร, ขึ้นบ้านใหม่ (ใช้ไก่ 2 ตัว จ้ำ 1 ขวัญ 1) ก.พ. ทำไร่นาสวน, พิธีเปิดประตูเล่าข้าว ขึ้น 3 คำ ใช้ไก่ไม่น้อยกว่า 2 ตัว/ครัวเรือน (เป็น ประเพณีใหญ่สมัยก่อน ปัจจุบันทำเป็นบางคน) มี.ค. บุญประจำปี ใช้ไก่ทำเป็นอาหาร	- บวชนาค ขายศรี - แต่งงาน เหล้า 4 ไท ไก่ 4 ตัว ๆ ไข่ 2 ฟอง บางที 6 ตัว (ดูคางไก่ยิ่งงอยิ่ง ดี เบ่งดินจุ่มดินแข็งจะดี มีความสุข) - ลงนา ใช้ไก่ เลี้ยงผิดาแขก ม.ค. ปีใหม่ ก.พ. (สำคัญ) บุญกุ่มข้าว (จ้ำขวัญ) บุญเดือน 3 ขึ้น 3 คำ, เลี้ยงเจ้าปู่, สู่ขวัญ	งานแต่ง เดือน 2, 4, 6, 8, 12 เอาไก่ไปเป็นไก่ ขวัญ ม.ค. ปีใหม่ (กิน) ก.พ. เลี้ยงเจ้าปู่ (เดือน 3 ขึ้น 3 คำ), ไช้ประตู เล่า (เปิดประตูเล่าข้าว) เป็นงานใหญ่ มี.ค. - เม.ย. ผ่าป่า+สงกรานต์ ผูกแขนคนมาแต่ กทม.

	<p>มี.ย. – ก.ค. เข้าพรรษา ส.ค. – ก.ย. เสียหญาัมน์รอบ 2 ต.ค. ออกพรรษา *พ.ย. เกี่ยวข้าว ธ.ค. กฐิน</p>	<p>เม.ย. สงกรานต์ ผูกแขนทหารเกณฑ์ที่ กลับมาบ้าน พ.ค. เตรียมลงนา, ลงแขก (ทำนาคำ ทำข้าว ไร่) มี.ย. – ก.ค. เข้าพรรษา ต้มไก่ทำอาหาร ไปวัด แห่ เทียน ส.ค. – ก.ย. ถางหญ้าัมน์รอบ 2 ต.ค. ออกพรรษา/เวียนเทียน ทำอาหารถวาย พระ พ.ย. เกี่ยวข้าว ลงแขก ไก่ทำเป็นอาหาร ธ.ค. กฐิน ใช้ทำอาหาร * ใช้ไก่เยาะ ในช่วงปีใหม่ เกี่ยวข้าว ในการ ทำอาหารเลี้ยงคน</p>	<p>วิว/ควาย, เปิดประตูเล่า, ผูกแขนผู้เฒ่า, ขึ้นบ้านใหม่ มี.ค. บุญมหาชาติ เม.ย. สงกรานต์, ทำลาบาตร (ขอ ขมาพระสงฆ์) พ.ค. เริ่มลงนา “มีขอขมาตาแฮก” ไก่ ไข่ ข้าว 7 ถ้วย มี.ย. – ก.ค. ข้าวประดับดิน ส.ค. ข้าวสาก, เข้าพรรษา ก.ย. – ต.ค. ออกพรรษา กฐิน พ.ย. – ธ.ค. – * ไปขอสาวเอาไก่ไปด้วย 1 ตัว ถ้าขอได้ก็ประกอบอาหารเลข ต้องเป็น ไก่พื้นเมืองเป็นหลัก “ไก่ดำ” (ยังง ต้องเป็นไก่บ้าน “ไก่ดำ”) ไก่ดำมีความ เชื่อว่าเป็นยา (ไก่ค่อนคือไก่ขาว) * ย้อมเชื้อ-ย้อมเสื่อ</p>	<p>พ.ค. แสกนา (บางคน) มี.ย. – ก.ค. เข้าพรรษา (แห่เทียนบางปีเพราะไม่มี พระจำวัด) ส.ค. บุญข้าวประดับดิน ก.ย. บุญข้าวสาก (บุญเดือน 10 เพิ่ง) ต้องทำ เพราะเป็นบุญบรรพบุรุษ, เฮ็ดบุญทอดผึ่ง ต.ค. ออกพรรษา (11 เพิ่ง) แห่เทียน พ.ย. ขนข้าว กข.15 ธ.ค. ตัดอ้อย, เก็บมัน ปริมาณการบริโภคใน HH โดยประมาณ > 20 ตัว/HH - ถ้า HH ใหญ่ 30 ตัว - ถ้า HH น้อย 10 ตัว</p>
--	---	--	---	---

	ตำบลสถานเว้าตำบลลกคุดม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลลกคุดม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมพู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
วิธีการเลี้ยง	<p><u>อดีต</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รั้งไก่อ้อยู่ได้ถุนบ้าน ไม่มีเล้าไก่ <p>ปล่อยนอนบนคอนบนต้นไม้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้อาหาร เช้า-เย็น (ข้าวประมาณครึ่งละ 1 กระป๋อง) 1/2 - ปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ - คนแถบนี้ทำข้าวไร่-ข้าวนา (ข้าวปลาสิว) <p><u>ปัจจุบัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - รางน้ำ ใช้กระป๋อง/กะลามะพร้าว - อดิ๊ด รางไม้ไผ่ - ปัจจุบันยางรถยนต์ <p><u>ปัจจุบัน/ภูมิปัญญา</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเล้าขึ้นมาบ้างมีไว้ให้แม่ไก่มาฟักไข่ ง่าย ย่อม ปลอดภัย * ถ้ามีเล้าไก่ หมัดหลาย, ไฮหลาย - ยามฝนตกให้น้ำฝนชะ - ไบยูคา, ไบตะไคร้ มารองรั้ง ได้ยินจากคนในหมู่บ้าน - ใช้ปุ๋ยเคมีหว่านพื้นคอก (เกษตรกร 1 ราย) - ต้มหว่านไฟ, หัวข่า, ตรีโครี, ขมิ้น 	<p>ในอดีตเลี้ยงไก่แบบปล่อยตามธรรมชาติ ไม่มีเล้า ให้ออนบนต้นไม้ ให้อาหาร โดยการหว่าน เช้า-เย็น ข้าวสาร ปลายข้าว ข้าวเปลือก ไก่ประมาณ 20 ตัว ให้ครึ่งละ 1 กระป๋องใหญ่ ถ้าให้เยอะคนไม่มีกิน (ไก่หากินเองได้) ชาวบ้านทำข้าวไร่-ข้าวนา พันธุ์ปลาสิว</p> <p><u>รางน้ำ</u></p> <p>สมัยก่อนใช้ไม้ไผ่ผ่าซีก/กระป๋อง/กะลามะพร้าว ปัจจุบันใช้ยางรถยนต์ บางคนใช้ที่ใส่ผ้าแบบแขวน (แต่ต้องใช้ทุนเยอะ) มีการเปลี่ยนถ่ายน้ำเป็นประจำ</p> <p><u>รั้งไก่</u></p> <p>สมัยก่อนไม่ค่อยมีเล้าจะทำรั้งได้ถุนบ้าน หรือหากไก่ไปฟักที่ไหนจะตามไปดู</p> <p><u>เล้าไก่</u></p> <p>มีหมัดและไรเยอะ จึงไม่ค่อยทำเล้าให้ไก่ รั้งต้องนำไบยูคามารองรั้งกัน ไรไก่ และบางคนประยุกต์ยาพันไบคอนด์ฉีดในเล้าไก่ ได้ผลนิดหน่อย หน้าฝนก็ให้น้ำฝนชะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แต่ก่อนมีครกมอทุกบ้าน คำข้าวเศษอาหารหล่นเป็นอาหารไก่ และโรครักก็ไม่ค่อยมี - อดิ๊ด มีเล้าบ้าง นอกบ้านได้ฉางข้าว แต่ไก่ไปนอนบนต้นไม้ - นอนนาก็เอาไก่ไปนำ บ่เป็นโรค (ปัญหาหมากอก-คนลักน้ำ) - ปัจจุบัน เลี้ยงมากโรครักมาก เลี้ยงไว้กินปลวก - เล้าไก่ไม่ค่อยมี (มีบ้าง) - ปล่อยนำเดินบ้าน * เลี้ยง 4-5 แม่สืบมีปัญหา <p><u>น้ำ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบัน ยางรถยนต์ กระป๋องแขวน เปลี่ยนมาใช้ได้ 10 ปีผ่านมา (เปลี่ยนน้ำประจำ ไม่เปลี่ยนขงเยอะ) - อดิ๊ด รางไม้ไผ่ กะลามะพร้าว (น้ำขี้สีกบ้าง) - แนวรอนรั้งไก่ ผ่า ฟาง ไบตะไคร้ กันไร 	<p><u>อดีต- เลี้ยงตามธรรมชาติ ปล่อยได้</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงในบ้าน เอาไปเลี้ยงนาขได้หมากอกหลาย <p><u>ปัจจุบัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงนา ที่กว้าง/อาหารธรรมชาติหลาย/อากาศดี/ฮ้วนไว ตัวใหญ่/เป็นโรคน้อย - ในบ้านเลี้ยงหลายบ่ได้ บ้านแคบลง - ไก่ไปกวบ้านอื่น (ขาม่าแมลง/ยาสูบ ฉีดขง ควบคุมไร) - เลี้ยงในบ้านหลายไก่จะตายเพราะอากาศไม่ถ่ายเท - หว่านอาหาร 1-2 ครั้ง เช้า-เย็น เป็นหลัก <p><u>น้ำ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - หากินเองตามธรรมชาติ หัวข่า/หนอง/สระ - ใส่กะลา, กระป๋อง, ราง ไม้ไผ่, ยางรถยนต์ ผ่าครึ่ง

	<p>แก้หวัด</p> <p>- พริก บีบแก้กาตุม</p>	<p>ล้างตัวเอง บางคนก็ใช้ใบตระไคร้หอมมา รองรัง เมื่อไก่อ่ปีกเสร็จแล้วก็นำรังไปเผา ทิ้ง ความรู้มาจากคนในหมู่บ้าน และก็ ใช้ปุยแคมีราดไล่ไก่อันหมัดไร ทำแล้วไม่ ได้ผล (ทำแค่ 1 ราย)</p> <p>* หากไม่มีไก่อ่ก็จะขอซื้อจากเพื่อน บ้านมาเลี้ยง</p> <p>* ก่อนเกิดโรคระบาดจะชาวบ้านจะ ชิงฆ่าไก่อ่กินก่อนหรือขายยกไล่</p> <p>* ที่ปศุสัตว์ไม่มียามาให้ชาวบ้านจะ ไปซื้อยามเองที่เขาวง</p> <p>* ถ้าไก่อ่รอดจากโรคไก่อ่ก็จะไม่เป็นโรค อีก และสามารถขยายพันธุ์ต่อได้</p>		
โรค	<p>- ห่า เดือน 3-4 (ปล่อยตาย)</p> <p>- ท่องร่วง/ซึขาว เม.ย. (ซื้อยามาให้ กิน)</p>	<p>- โรคห่า จะเกิดในเดือน 3-4 ไม่ทำ อะไรปล่อยให้ตายตามธรรมชาติแล้วนำไป ฝัง</p> <p>- โรคท่องร่วง, ซึขาว เกิดในเดือน เม.ย. หาซื้อยามาให้กิน- โรคตาตุม, ปาก เปื่อย นำพริกห้กครั้งแล้วนำไปใส่ตาไก่อ่ โรคพยาธิในตาที่หาย</p>	<p><u>อดีต โรคน้อย</u></p> <p>- บ้านห่าง</p> <p>- คนไม่ค่อยเข้าออก</p> <p>- เลี้ยงน้อย</p> <p><u>ปัจจุบัน</u></p> <p>- บ้านถี่</p> <p>- คนเข้าออกหมู่บ้านเยอะ (ขายปิ้งไก่อ่ เอช ตลอดเคลีอนที่)</p> <p>- การตีไก่อ่ (เคลื่อนย้ายไก่อ่) มากู้กันกับ</p>	<p>- อหิวาต์ (ห่า) เป็นช่วงอากาศร้อนและฝน</p> <p>- นิวคลาสเชิล</p> <p>- ฝัดาย</p> <p>* เลี้ยงที่นาเกิดโรคน้อยกว่าในบ้าน เมื่อเกิด โรคก็จะไปเอายามาฉีด (เอาจากปศุสัตว์) ความรู้ เหล่านี้มาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์</p> <p>* เมื่อไก่อ่เหงาเจ้าของก็จะกักบริเวณไก่อ่ (สมัยก่อนเอามากิน) เมื่อตายก็จะฝังเนื่องจากมี โรคใช้หวัดนก</p>

			<p>ไก่พื้นเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงหลาย <p><u>โรคที่พบ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคห่า - โรคตาตุ่ม - โรคขี้ขาว - โรคหวัด <p>* เป็นเรื่อย ๆ มาแต่อดีต</p> <p>* ไก่โตใหญ่เป็นโรคหลาย</p> <p>* ไร่ไก่ ใช้ช็อค ย่าฆ่าไร นิคมจีน ยูคา ตะไคร้หอม</p> <p>* เกิดโรคห่าก็พาไก่หนีไปนาตัวตายก็ฝัง</p>	<p>* เมื่อได้ข่าวหรือเห็นอาการว่าไก่จะเป็นโรคก็จะย้ายไก่ไปไร่</p>
ความรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จากบรรพบุรุษ 2. กษ.+ปศ. แผ่นพับ ฝึกอบรม 3. ประสบการณ์ <p>* บางราย (บ.นาโคกกรุง) เลิกเลี้ยงไก่เนื่องจากข่าวไข้หวัดนก</p>	<p>- ความรู้จากเกษตรกรปศุสัตว์ เข้ามาอบรมให้และแจกเอกสาร ส่วนใหญ่ก็ใช้ความรู้เดิมที่พ่อแม่ บรรพบุรุษพาทำ และก็จากการสังเกตไก่ที่เป็นโรค (ประสบการณ์ด้วยตนเอง) - ความรู้ลองผิดลองถูกจากประสบการณ์ที่ได้เอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บอระเพ็ด แขน้ำให้ไก่กิน ป้องกันโรคหวัด - ฟ้าทะลายโจร - สะเลดพังพอน <p>* การคัดเลือกสายพันธุ์ เอาตัวโตใหญ่ไว้เฮ็ดแนว</p> <p>* อาหาร อุดม ให้กินตาม “หัวโปก” หา কিনาครกมอง (หายไปนานกว่า 20 ปี)</p> <p>ปัจจุบันใช้ห่าน ปลายข้าว ข้าวสาร ข้าวเปลือก ข้าวแห้ง ไร่</p>	<p><u>การป้องกัน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - บ่เอาไก่ข้างนอกมากิน - ถ้าเอามากินก็เอากระดูกเผาทิ้ง/ฝัง <p><u>ภูมิปัญญาในการป้องกันรักษาโรค</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เครื่องออร์ (บอระเพ็ด) ยาบำรุง - ฟ้าทะลายโจร หลอดลม - ปูน+ขมิ้น ใส่แผล - ใบยาสูบ/ใบตะไคร้หอม ร่องรังกันไร - ต้นใส่ไก่ (ใบคล้ายเครือตดหมา) บิดเอาน้ำ <p>แก้โรคขี้ขาว</p>

				<p>* ใช้ไม่ค่อยได้ผล มีบางคนใช้อย่างน้อยก็ป้องกัน</p> <p>* หนองคายการเกษตร คือ เหล้าขาว</p>
<p>ข้อดีไก่พื้นเมือง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นอาหารใน HH - ให้กินเศษอาหาร - รายได้ฉุกเฉิน - เลี้ยงง่าย - ทนต่อโรค-ราคาดี - แฉับน้ำ/แซ่บกว่าไก่พันธุ์ - เลี้ยงเกือบทุก HH 	<ul style="list-style-type: none"> - ไก่พื้นเมืองทนต่อโรค แข็งแรง - เนื้ออร่อย - ราคาดี ปัจจุบันราคาไก่โลละ 50 บาท - ไก่พื้นเมืองเช่นพันธุ์ไก่แจ้เลี้ยงลูกดี <p>ให้ลูกคก แข็งแรง ทนต่อโรค หากกินเองตามธรรมชาติเก่ง เอาตัวรอดได้ดี แต่ไก่พื้นเมืองบางสายพันธุ์ก็มีข้อเสียในเรื่องเลี้ยงลูกไม่เป็น เช่น ไก่โง่</p>	<p><u>ไก่แจ้</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อแน่น อร่อยมาก ๆ - เลี้ยงลูกเก่ง - ทนทานต่อโรค 	<ul style="list-style-type: none"> - ไก่พื้นเมืองเป็นไก่หลักบ้าน (ไก่หมู่บ้าน/หมู่บ้าน) - เนื้ออร่อย/เป็นกับแก้ม - เป็นอาหาร (เวลาแขกไปไทยมา) - ใช้ในพิธีกรรมผูกแขน - ไก่แจ้ไข่ม้วนเยอะสู่ไก่พื้นเมืองไม่ได้ - ไก่พื้นเมืองปลอดภัยกว่าไก่ตลาด - ไก่ในบ้านซื้อ ได้ทั้งตัว - สัมพันธ์กันในชุมชน - ให้ลูกคก/เลี้ยงลูกเก่ง - ทน โรคกว่าไก่ชนิดอื่น - เลี้ยงง่าย/ต้นทุนการเลี้ยงราคาถูก <p><u>ปัจจุบัน สาเหตุที่เลี้ยงไก่แจ้</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ทนต่อโรค - ไว้กินเนื้ออร่อย - สวย/เลี้ยงลูกดี - ไร่/ไก่พื้นเมืองกลัวไก่แจ้

	ตำบลสามแควตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมภู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
ข้อเสีย	<ul style="list-style-type: none"> - ระบายเพื่อนบ้าน, เชื้อผักเพื่อนบ้าน- สหวย- เกิดความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - เพราะไก่ชอบคุ้ยเชื้อผัก - ระบายเพื่อนบ้าน - ให้อาหารไม่พอไก่ก็ไปกินบ้านอื่น <p>เนื่องจากบางคนให้เวลาเดียว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องใช้ทุนเยอะในการเลี้ยง - วัคซีนหากซื้อยาก 		<p><u>ข้อเสีย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดโรคระบาด - หมากัด
ข้อจำกัด	<ul style="list-style-type: none"> - ทุน (รายจ่ายใน HH) - อาหาร - ไม่มีใครทำ (หยอดวัคซีน มันไม่อยู่คอก ความเชื่อมั่นในด้านวัคซีน) - โรค ต้องทำวัคซีนตอนไก่เล็ก - การส่งเสริมช่วงหลังปลูสัตว์ไม่ค่อยสนับสนุน เพราะสนับสนุนเฉพาะโค-กระบือ 	<ul style="list-style-type: none"> * หากเลี้ยงเป็นฟาร์มไม่ได้ ไม่มีทุนค่าอาหาร เลี้ยงน้อยพอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องเท่านั้น * ไก่ไปรบกวนบ้านอื่นเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน * ถ้าเลี้ยงต้องป้องกันโดยการล้อมรั้วหรือตัดชนปีกไก่ไม่ให้ไก่บินได้ ล้อมตะข่ายที่สวนผักกัน ไก่คุ้ยเชื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้าวบ่อกันคุ่มปี (คนหลาย) เลี้ยง 10 ขึ้นถือว่าหลาย - เลี้ยงหลายโรคหลาย - เป็นเกษตรกรเลี้ยงเพื่อใช้ในบ้าน - สิ่งที่พอเลี้ยงได้ก็คือวัว-ควาย <p><u>วัคซีน</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการใช้วัคซีน - ยังใช้ตามตาราง ไก่ยิ่งตาย - ไก่ไม่เคยหยอด พอหยอดแล้วแพ้ <p>สาเหตุที่ไม่สามารถขยายการเลี้ยงไก่ได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - โรคเป็นสาเหตุหลัก หมู่บ้านถนนตัดผ่าน คนเข้าออกหลาย เลี้ยงเป็นกลุ่มก็ไม่ได้ - สุนัขแก้ปัญหาได้ - ข้าวไม่พอยังหาซื้อได้ - เรียกหลาย/คนยังมีข้าวบ่อกัน (เลย 	

			ต้องเลี้ยงตามธรรมชาติ) - บางคนเลี้ยงเปิดเซอร์รี่ แต่ไม่ได้กำไร	
หน่วยงานที่ เข้ามา สนับสนุน	ปี 41-42 โครงการพระราชดำริ แนะนำด้านความรู้ แจกไก่ อบรมวัดจีน ให้ไก่ 10 ตัว/HH อบรมตัวแทนบ้านละ 10 คน (16 ม.) อบรม 1 วัน (อาหาร, โรค, การป้องกัน) ต่อเนื่องจนถึงปี 46 นำไก่ สามสาย ให้ไก่ 20 ตัว+หัวอาหาร 1 กระสอบ (เหลือสายพันธุ์/ความรู้วัดจีน เพียงบางคน) ปี 30 ปศ. แจกหมู, ไก่, เป็ด ไก่แม่ พันธุ์ 40 ตัว/V ปี 35 กษต. เกษตรครบวงจร มีไก่เข้า มาร่วมด้วย ไก่สามสาย ปี 43-44 ศูนย์พัฒนาคุณภาพ กษ. ผสมผสาน	ปี 41-42 โครงการพระราชดำริได้เข้า มาอบรมแนะนำวิธีการเลี้ยง แจกพันธุ์ไก่ สอนวิธีหยอดวัคซีน อบรมทุกหมู่บ้าน ให้ พันธุ์ไก่ 5-10 ตัว/ราย มีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีการส่งเสริมอยู่เรื่อย ๆ แจกไก่ทุกปี แต่ใน ปีสุดท้ายหมดงบประมาณปี 46 อบรมให้ 1 วัน และ ให้หัวอาหารคนละกระสอบ แนะนำวิธี ป้องกันโรค และให้ไก่สามสายพันธุ์ 20 ตัว จากนั้นก็ไม่ได้เห็นอีกเลย ปี 43-44 ศูนย์พัฒนาคุณภาพมาอบรม การเกษตร การเลี้ยง และแจกพันธุ์ไก่ อบรมให้ทุกอย่าง ปี 30 ปศุสัตว์มาแจกหมู ไก่ เป็ด แจก หมู 4 ตัว แม่พันธุ์ไก่ 40 ตัว/หมู่บ้าน ให้ ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวแทนกลุ่มและเลี้ยงแบ่ง กัน ปี 35 เกษตรครบวงจร (เกษตรทฤษฎี ใหม่) ให้ไก่ 3 สายพันธุ์ ในบางราย	41 (นิคมฯ) ปศ.เสริม กู้เงิน-เลี้ยงไก่ชน- HH ละ 10,000 บาท โครงการเล็กจ้างงาน ฝึกอบรม ได้ค่าเข้าอบรมคนละ 50 บาท/วัน ติดตามงานในบ้าน 3 เดือน ดูงาน 42 นิคมฯ อบรมแม่บ้าน 25 คน แบบเดิม กู้เงินยืม 10,000 บาท ดูงาน 36 (ชกส.) ให้เงินกู้ 30,000 บาท/HH เป็นโครงการ ปศุสัตว์ ให้ความรู้ด้านการ ป้องกัน รักษาโรค การจัดการ ปี 38 วิทยาลัยบวช "กิจกรรมหยุด	- ปี 44-46 (กรม. นิคมฯ ประชาสงเคราะห์ CCF) ได้ไก่พันธุ์ไข่ เฮ็ดเป็นคอก เกษตรฯ มา อบรมให้/หยอดยาให้ เลี้ยงน้อย จากนั้นเลิกเลี้ยง หัวหน้าก ไร่ราคาตก อาหารแพง - ปี 38 (กษ.) อบรมเทคโนโลยี ป.4 เป็น ลักษณะเกษตรผสมผสาน - ปีสมัยชวน 1 (ผู้แทน (สส.) มาแจก) ลูกไก่ สามสาย ปศุสัตว์มาเสริม ยาวัดจีน เอกสารการ เลี้ยง ได้ลูก ไก่ 20 HH 5-20 ตัว/HH - ปี 44 (อบต.) ให้เงินทุน ซื้อไก่มาเพิ่ม แม่พันธุ์ เอามาหมุนในกลุ่ม * เมื่อติดต่อประสานงานกับปศุสัตว์ไม่ สะดวก ไปหาก็ไม่เจอๆแต่เบอร์โทร

	ตำบลสามแควตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลกกตูม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมพู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
การทำงานที่ ผ่านมาของ งานส่งเสริม	<ul style="list-style-type: none"> - ฝนตกบ่ท่วมฟ้า - ไม่ค่อยคิดสรรค์เกษตรกร - การส่งเสริมไม่ตรงกับวิถี - การสร้างภาพ 	<p>เจ้าหน้าที่ขาดความต่อเนื่อง แจกสายพันธุ์ สัตว์ไม่ทั่วถึง เกิดความลำเอียงในชุมชน คนจน ได้สายพันธุ์ที่ไม่ดี คนที่ได้สายพันธุ์ดี ๆ จะเป็น เจ้าเป็นนาย (ผู้มีอิทธิพล) มีการสร้างภาพของ เจ้าหน้าที่ การส่งเสริมไม่ตรงกับวิถีชีวิต ผู้สนับสนุนขาดการจัดการที่ดี</p>		<ul style="list-style-type: none"> - เลี้ยงไก่แบบเก่าไม่ได้ใช้วัคซีน - วัคซีนหาลำบาก/ราคาแพง - ไม่มีเล้าจับหยอดบ่ยาก * อยากรู้ก็เลี้ยงเหมือนเดิม
ความ ต้องการการ ส่งเสริมจาก ภาครัฐ	<ul style="list-style-type: none"> - มายาม/ติดตามแนะนำ (ต่อเนื่อง) ของเจ้าหน้าที่ - การป้องกันรักษาโรค/การแนะนำ และสนับสนุน ความสะดวก/ต่อเนื่อง - เงินทุน ผลิตอาหารสัตว์ (ปลูกพืช) เกษตรผสมผสาน - การเข้าถึงโอกาสของเกษตรกร - การจัดการส่งเสริมให้สอดคล้อง กับวิถีของเกษตรกร * ต้องดูความพร้อมในการส่งเสริม/ การส่งเสริมตรงตามวิถี 	<p>ต้องการความต่อเนื่องจากเจ้าหน้าที่ มีการ ติดตามผลงานที่ผ่านมา และมาให้คำแนะนำ เดือนละครั้งก็ยังดี หากมาควรบอกกล่าว ล่วงหน้าเพื่อการต้อนรับ ควรจัดตั้งกลุ่มให้ มั่นคง ต้องการความรู้เรื่องยา การป้องกัน โรค วิธีหยอดยา การฉีดยา มีการแจกยาอย่างต่อเนื่อง หรือให้หาหาซื้อง่ายไม่ลำบาก ราคาถูก (ปัจจุบันต้องไปซื้อที่เขาวง) นำอาหารมาแจก หรือส่งเสริมงบประมาณการผลิตอาหาร เช่น ข้าวโพด ถั่ว ปศุสัตว์เกษตรกรควรส่งเสริมการทำ การเกษตรผสมผสานหากเลี้ยงเยอะ ถ้าไม่มี ในตอนนี้หากเลี้ยงเป็นธุรกิจขาดทุน ตั้งกลุ่ม แล้วต้องมีการประสานงานดูแลชาวบ้าน ให้มี ความมั่นคง</p>	<ul style="list-style-type: none"> * เลี้ยงตามธรรมชาติ - ส่งเสริมสนับสนุนการเลี้ยงสัตว์ แนวอื่น - ไก่บ่ต้องเข้าอีก - ส่งเสริมตามความถนัดของ เกษตรกร ในหมู่บ้าน - ไม่เข้าซ้อน ลดตามเสียง 	<ul style="list-style-type: none"> - สายพันธุ์ (หาพ่อพันธุ์) - ความสะดวกในการหาวัคซีน/บางครั้ง วัคซีนหมดอายุเจ้าหน้าที่ยังเอามาจำหน่าย - 1. โรคและการป้องกัน 2. อบรมวิธีการ เลี้ยง - ภาครัฐเข้ามาดูแลวัคซีนป้องกันก่อน ไก่ เกิดโรคในเดือนเมษายน และวัคซีนถูกกับโรค - โรคสำคัญคือ ฝีดาษ คางคก * ปศุสัตว์ใส่ใจวัวงาม * เฮ็ดแบบวิชาการดีแต่บ่มีทุน * การเลี้ยงธรรมชาติเหมาะสมที่สุด

	ตำบลสวนแก้วตำบลกกชุม อำเภอคงหลวง	บ.นาโคกกรุงตำบลกกชุม อำเภอคงหลวง	บ้านสีชมพู นิคมฯ	บ้านน้ำเที่ยง นิคมฯ
กิจกรรม	<p>1. ทำไร่ 1.1 มัน 1.2 อ้อย 1.3</p> <p>ยางพารา (เพิ่งเริ่มทำ)</p> <p>2. ทำนา (ไร่-นา) พืชหลังนา (ข้าวโพด, ถั่วลิสง-เขียว, พริก)</p> <p>3. รับจ้าง</p> <p>4. (เสริม) เลี้ยงสัตว์ 4.1 ไก่-เป็ด 70%</p> <p>4.2 วัว/ควาย 30% (ไม่เลี้ยงเพราะไม่มีทุน)</p>	<p>อันดับ 1 ทำไร่ 1.1 มัน 1.2 อ้อย 1.3</p> <p>ยางพารา</p> <p>อันดับ 2 ทำนา ทำข้าวไร่, ปลูกพืชหลังนา เช่น ผัก ข้าวโพด</p> <p>อันดับ 3 รับจ้างทั่วไป</p> <p>อันดับ 4 เลี้ยงสัตว์ (เป็นอาชีพเสริม) 4.1 ไก่ 70% ไร่ทำกับข้าว เมื่อญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยือน 4.2 เป็ด 4.3 วัว/ควาย ร้อยละ 30% ไม่มีทุน</p>	<p><u>ปลูกปอ</u></p> <p>ข้าวไร่ (ปลูกแซมยาง 10%)</p> <p>ยาง (เริ่มปี 33)</p> <p>ข้าว</p> <p>มัน</p> <p>เลี้ยงสัตว์</p>	<p>1. ทำนา ไร่ 3. สัตว์</p>
แรงงาน	<p>- พ่อกับแม่ช่วยเหลือกัน 1=1 - ลูก</p> <p>ขอเงินซื้อขนม สนับสนุน ไปเรียน</p>	<p>พ่อบ้านแม่บ้านช่วยกันเลี้ยง เด็กจะมีแต่</p> <p>ขอเงิน ไปซื้อขนมจะช่วยบ้างเป็นบางครั้ง</p> <p>เพราะตอนนี้มีหน้าที่เรียน และคิดว่าถ้าเข้าโต</p> <p>ขึ้นแล้วก็จะสืบทอดวิถีชีวิตและการเลี้ยงไก่</p> <p>เหมือนเดิม</p>	<p>1. แม่บ้าน เก็บไว้ (ธนาคาร)</p> <p>2. พ่อบ้าน เวียกทางนอกบ้านหลาย</p> <p>หามา</p> <p>3. ลูก ถอน,เบิก รถไถ เรียนรู้</p>	<p>1. แม่บ้านเป็นคนเลี้ยงและมีอำนาจ</p> <p>2. พ่อบ้านเป็นคนทำงานนอกบ้าน</p> <p>3. เป็นตัวช่วยบ้างเวลาเด็กเรียน</p> <p>* แต่ในครอบครัวก็ช่วยเหลือกันทุกคน</p>
ใช้หวัดนก	<p>- ทราบจาก TV วิทยุ ผู้ใหญ่บ้าน</p> <p>ประกาศ</p> <p>- กลัว เข้ามาจับไก่ไปฆ่าทิ้ง กลัวติด</p> <p>โรคไก่บ้าง</p> <p>- เข้าใจว่า ห่าปติคคน, หวัดนกคิด</p> <p>คน</p> <p>* หากนำไก่พื้นเมืองมาอยู่ในระบบ</p>	<p>ได้รับข่าวจาก TV วิทยุ ข่าวจาก</p> <p>ผู้ใหญ่บ้านประกาศ ชาวบ้านมีความรู้สึกกลัว</p> <p>ว่าโรคจะมาติดคน และกลัวเจ้าหน้าที่มาจับไก่</p> <p>ไปฆ่าทิ้ง ชาวบ้านคิดว่าโรคห่ากับโรคใช้หวัด</p> <p>นกต่างกัน เพราะโรคห่าไม่ติดคน ใช้หวัดนก</p> <p>ได้ยินข่าวแต่พื้นที่อื่นไม่ได้เกิดในพื้นที่นี้แต่ก็</p> <p>ยังกลัว ชาวบ้านบางคนคิดว่าหากเป็นใช้หวัด</p>	<p>- ทราบข่าวจากทาง สาธารณสุข อส</p> <p>ม. ผู้นำชุมชน เข้ามาแจ้งข่าว ที่วิ วิทยุ</p> <p>- ไก่พอเหงา ๆ ก็เอามาทำกับข้าว</p> <p>(ถ้าตายก็จะฝัง/เผา ความรู้จาก</p> <p>ประสบการณ์ ผู้เฒ่าบอก เรียนรู้จาก</p> <p>เพื่อนบ้าน)</p> <p>- ช้างมาบ้าน ไก่ตายห่า</p>	<p>ทราบข่าว ใช้หวัดนกจาก รพ. ปศุสัตว์ อสม.</p> <p>ทีวี/ สมัยก่อน เหล้าลูกข้าวหวานให้ไก่กินกัน</p> <p>โรคไข้ขาว (แต่เดี๋ยวนี้แสงไฟแสงตาย)</p>

	<p>ปิด เป็นไปไม่ได้ที่จะให้เลี้ยงแบบนั้น</p> <p>* หากไก่เป็นหวัดนก ทำสุกแล้วคนจนไม่ตาย ทำไม่ไม่แปรรูปเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกร</p> <p><u>ผลกระทบ</u></p> <p>- บ้านนาโลกกรุง ลดปริมาณเลี้ยงมาก</p>	<p>นกจริงทำไมไม่ฆ่าไก่แล้วทำอัคระป้อมมาแจกชาวบ้านที่ยากจน หรือว่าเป็นการประโคมข่าวของสื่อทำให้ชาวบ้านกลัว แต่ความเป็นจริงไม่ได้มีผลกระทบอะไร</p> <p><u>ผลกระทบต่อการเลี้ยง</u></p> <p>มีผลกระทบจากที่เลี้ยงเยอะก็ลดเหลือน้อยลง บางคนก็ไม่สนใจก็เลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติเหมือนเดิม หากตายก็ฝังหรือทิ้งไป รอดก็ขายพันธุ์</p>	<p><u>ผลกระทบ</u></p> <p>กระทบทางจิตใจ “กลัว” คนมาจับไก่ เลฆฆ่ากินก่อน (อย่างตากแดดเก็บไว้กิน)</p>	
--	--	--	--	--

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามสั้น

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามรายครัวเรือน

แบบสอบถามโครงการ“ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาโกพื้นเมืองฯของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ.....ที่อยู่บ้านเลขที่..... บ้าน.....
หมู่ที่..... ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด..... หมายเลขโทรศัพท์.....

ผู้สัมภาษณ์ ชื่อ..... วันที่สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมของเกษตรกร

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ 1) ชาย 2) หญิง อายุ.....ปี
2. เป็นชนเผ่า 1) ไทย-อีสาน 2) กลุ่มภูไท 3) กลุ่มเขมร/เยอ/ญอ
 4) กลุ่มญ้อ 5) กลุ่มกะเลิง 6) กลุ่มไทยโคราช/ไทยพรวน
 7) กลุ่มไช่/ไทยบลู 8) อื่นๆ ระบุ
3. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน..... คน
 1) วัยเด็ก (1-12 ปี).....คน 2) วัยแรงงาน (13-60ปี).....คน
 3) วัยชรา (มากกว่า 60ปี).....คน
4. จำนวนแรงงานที่อยู่ทำงานในครัวเรือนในปัจจุบัน..... คน

5. อาชีพของครัวเรือน (โดยให้จัดลำดับความสำคัญ 1-5)

ที่	อาชีพ	ลำดับความสำคัญ (1-5) (1 = สำคัญมากที่สุด)
1)	ทำนา	
2)	ทำไร่ (มันสำปะหลัง/อ้อย/ปอ/อื่นๆ)	
3)	ทำสวน (ยางพารา/ผลไม้/อื่นๆ)	
4)	เลี้ยงสัตว์	
4.1	เลี้ยงโค กระบือ	
4.2	เลี้ยงสุกร	
4.3	เลี้ยงเป็ด	
4.4	เลี้ยงไก่พื้นเมือง	
5)	เลี้ยงปลา	
6)	รับจ้าง	
7)	ค้าขาย	
8)	รับราชการ	
9)	อื่นๆ ระบุ.....	

6. ในรอบปี (2548) ที่ผ่านมามีรายได้อะไรบ้างจากการปลูกพืชอะไรบ้าง

ที่	ชนิดพืช	พื้นที่ ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม)	ขาย (กิโลกรัม)	ราคาขาย (บาท/ กิโลกรัม)	คิดเป็น เงิน (บาท)
1)	ข้าว(ข้าวเจ้า/ข้าวเหนียว)					
2)	ข้าวโพด					
3)	อ้อย					
4)	มันสำปะหลัง					
5)	ยูคาลิปตัส					
6)	ยางพารา					
7)	พืชสวน					
8)	อื่นๆ ระบุ.....					

7. ในรอบปี (2548) ที่ผ่านมากครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง

ที่	ชนิดสัตว์	จำนวนที่เลี้ยง (ตัว)	จำนวนที่ขาย		ราคาขาย		คิดเป็นเงิน (บาท)
			ตัว	กก.	บาท/ตัว	บาท/กก.	
1)	โค (วัว)						
2)	กระบือ (ควาย)						
3)	สุกร (หมู)						
4)	เป็ด						
5)	ไก่พื้นเมือง						
6)	ปลา						
7)	อื่นๆ ระบุ.....						

8. ในรอบปี (2548) ที่ผ่านมากครอบครัวของท่าน (ทุกคนในครัวเรือน) มีรายได้จากนอกภาคการเกษตรอะไรบ้าง

ที่	รายการ	คิดเป็นเงิน (บาท/ปี)
1)	ค้าขาย	
2)	รับจ้าง	
3)	เงินเดือน	
4)	ญาติ/สมาชิกในครัวเรือนส่งมาให้	
5)	อื่นๆ ระบุ.....	

9. ในรอบปีที่ผ่านมามีรายจ่ายในครัวเรือนอะไรบ้าง

ประเภทการบริโภค	จำนวน (บาท / เดือน)	จำนวน (บาท/ปี)
1) ข้าว		
2) ค่าอาหาร		
3) ค่าเล่าเรียน		
4) ค่ารักษาพยาบาล		
5) เสื้อผ้า		
6) ค่าเช่าบ้าน / ซ่อมแซมปรับปรุง		
7) ค่าน้ำ		
8) ค่าไฟฟ้า		
9) ค่าโทรศัพท์		
10) ของใช้ในครัวเรือน (สบู่,แชมพู ,ยาสีฟัน ฯลฯ)		
11) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิง (ดูหนัง,ฟังเพลง,สุรา)		
12) ภาษี/ภาษีสังคม (งานบุญ/งานทาน)		
13) ค่าเดินทาง/ค่าน้ำมันรถ		
14) ค่าเสียหาย(ชื้อห่วย ,การพนัน)		
15) อื่น ๆ(ระบุ).....		

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

10. ประเภทไก่พื้นเมืองที่ท่านเลี้ยง

1) ไก่พื้นเมือง 2) ไก่ชน 3) ไก่แจ้ ไก่ชนิดอื่น ระบุ.....

11. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองมาแล้วเป็นเวลากี่ปี

1) 1 ปี 2) 2-10 ปี 3) 11-20ปี 4) 21-30ปี 5) มากกว่า 30ปี

12. วัตถุประสงค์หลักของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (เรียงลำดับความสำคัญ

	วัตถุประสงค์หลักของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ลำดับความสำคัญ (ลำดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)
1)	เพื่อบริโภค	
2)	เพื่อจำหน่าย	
3)	เป็นวิถีชีวิต (บุญประเพณีและพิธีกรรม)	
4)	อื่นๆ ระบุ.....	

13. สถานที่ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

1) ที่บ้าน 2) ที่นา 3) ที่บ้านและที่นา 4) ที่อื่นๆ ระบุ.....

14. ท่านมีโรงเรือน (เล้าไก่) สำหรับไก่พื้นเมืองหรือไม่

1) มี 2) ไม่มีโรงเรือน (ข้ามไปถามข้อ 16) 3) อื่นๆ ระบุ.....

15. หากมีโรงเรือน โรงเรือนของท่านเป็นแบบใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ใต้ถุนบ้าน 2) ใต้ยุ้งข้าว 3) ใต้เถียงนา 4) มีเล้า/คอกแยกให้ต่างหาก
 5) อื่นๆ ระบุ.....

16. จำนวนไก่พื้นเมืองที่ท่านเลี้ยงในปี 2548 ได้แก่ พ่อพันธุ์.....ตัว แม่พันธุ์.....ตัว
ลูกไก่-ไก่อ่อน.....ตัว

17. ในรอบปี 2548 ท่านเลี้ยงไก่พื้นเมืองจำนวน.....รุ่น แต่ละรุ่นเลี้ยงจำนวนเฉลี่ย.....ตัว
อายุของไก่พื้นเมืองที่นำมาบริโภค เดือน

18. จำนวนไก่พื้นเมืองที่ท่านเลี้ยง ณ ปัจจุบัน (ปี 2549) ได้แก่ พ่อพันธุ์.....ตัว แม่พันธุ์.....ตัว
ลูกไก่-ไก่อ่อน.....ตัว

19. ในรอบ 10ปี ปี ไหนที่ท่านเลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุด ระบุ(ทำไมเลี้ยงมากหรือน้อยลง เมื่อเทียบกับปี 2549) อธิบาย

ที่	ปี พ.ศ.	ปริมาณการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 0= น้อย 1= ปานกลาง 2= มาก	เหตุผล
1)	2539		
2)	2540		
3)	2541		
4)	2542		
5)	2543		
6)	2544		
7)	2545		
8)	2546		
9)	2547		
10)	2548		

20. แหล่งที่มาของพันธุ์ไก่พื้นเมือง

- 1) เพื่อนบ้าน 2) พ่อแม่/ญาติ 3) ซื้อมาจากพ่อค้า/ตลาด
 4) หน่วยงานราชการ 5) อื่นๆ ระบุ.....

21. ในปี 2548 ที่ผ่านมา ท่านได้จำหน่ายไก่พื้นเมืองหรือไม่ 1) จำหน่าย 2) ไม่จำหน่าย

22. สถานที่ขายไก่พื้นเมือง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ภายในหมู่บ้าน(ซื้อไปบริโภคในครอบครัว)
 2) ขายให้พ่อค้าคนกลางเพื่อขายต่อในหมู่บ้าน
 3) ขายให้พ่อค้าคนกลางเพื่อขายต่อนอกหมู่บ้าน
 4) อื่นๆ ระบุ.....

23. ไก่ที่ขาย (จากข้อมูลเกี่ยวกับการขายไก่พื้นเมือง ในข้อ 7) อายุเดือน
น้ำหนักประมาณ.....กิโลกรัม/ตัว

24. ในรอบปี 2548 ที่ผ่านมา ท่านขายไก่พื้นเมืองในช่วงใดมากที่สุด

ที่	เดือน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เหตุผล	หมายเหตุ
1)	มกราคม							
2)	กุมภาพันธ์							
3)	มีนาคม							
4)	เมษายน							
5)	พฤษภาคม							
6)	มิถุนายน							
7)	กรกฎาคม							
8)	สิงหาคม							
9)	กันยายน							
10)	ตุลาคม							
11)	พฤศจิกายน							
12)	ธันวาคม							

เหตุผล ได้แก่ 1) ตามเทศกาล 2) ประกอบพิธีกรรม 3) กิจกรรมทางการเกษตร 4) เกิดโรคระบาด 5) อื่นๆ ระบุ.....

25. ในรอบปี 2548 ที่ผ่านมา ท่านบริโภคไก่พื้นเมืองในช่วงใดมากที่สุด

ที่	เดือน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	เหตุผล	หมายเหตุ
1)	มกราคม							
2)	กุมภาพันธ์							
3)	มีนาคม							
4)	เมษายน							
5)	พฤษภาคม							
6)	มิถุนายน							
7)	กรกฎาคม							
8)	สิงหาคม							
9)	กันยายน							
10)	ตุลาคม							
11)	พฤศจิกายน							
12)	ธันวาคม							

เหตุผล ได้แก่ 1) ตามเทศกาล 2) ประกอบพิธีกรรม 3) กิจกรรมทางการเกษตร 4) เกิดโรคระบาด 5) อื่นๆ ระบุ.....

26. จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน.....คน
ได้แก่ใครบ้าง (เรียงตามลำดับความสำคัญ)

	แรงงานในครัวเรือนที่เกี่ยวข้องในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ลำดับความสำคัญ (ลำดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)
1)	พ่อ	
2)	แม่	
3)	ลูก	
4)	อื่นๆ ระบุ.....	

27. คนที่ดูแลไก่ประจำ เพศ 1) ชาย 2) หญิง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้

	คนที่ดูแลไก่ประจำ	ลำดับความสำคัญ (ลำดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)
1)	พ่อ	
2)	แม่	
3)	ลูก	
4)	พ่อและแม่	
5)	อื่นๆ ระบุ.....	

28. เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในแต่ละวัน

	มือ	เวลาที่ใช้			
		น้อยกว่า 5 นาที	5-10 นาที	10-15 นาที	15-20 นาที
1)	เช้า				
2)	เย็น				
3)	อื่นๆ				

29. ในความคิดเห็นของท่านขนาดฝุ่นเืองที่ท่านจะสามารถดูแลได้ (อย่างเหมาะสม) ในสถานภาพของการเลี้ยงในปัจจุบันควรมีเืองเือง

- 1) พ่อพันธุ์.....ตัว
- 2) แม่พันธุ์.....ตัว
- 3) ลูกเือง-เืองรุ่น.....ตัว

30. จากอดีตถึงปัจจุบัน (ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา) ท่านมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงเืองเืองหรือไม่

- 1) ไม่มี 2) มี อย่างไร โปรดอธิบาย

	รายการการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลี้ยงเืองเือง	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	มีการเปลี่ยนแปลง	อธิบาย
1)	เล้าเือง/คอกเือง			
2)	อาหารที่เืองเือง			
3)	สถานที่เลี้ยง			
4)	การดูแลรักษาโรค			
5)	การให้น้ำ			

31. ถ้าปีที่ผ่านมาท่วมหรือฝนแล้ง ท่านคิดว่าจำนวนเืองเืองที่เลี้ยง

- 1) มากขึ้น 2) ลดลง 3) เท่าเดิม

ระบุเหตุผล.....

.....

32. เมื่อเหตุการณ์น้ำท่วมหรือฝนแล้งผ่านไป ปริมาณเืองเืองที่ท่านจะเลี้ยง

- 1) มากขึ้น 2) ลดลง 3) เท่าเดิม

ระบุเหตุผล.....

.....

33. ท่านรู้จัก “ไข้หวัดนก” หรือไม่ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ไข้หวัดนก” อย่างไร

- 1) เป็นโรคใหม่ที่ติดต่อโรคสู่คนได้
- 2) เป็นโรคเดียวกับโรคทำที่เกิดขึ้นเป็นประจำ
- 3) อื่นๆ อธิบาย

34. ท่านคิดว่า “ไข้หวัดนก” จะมีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่ อย่างไร

- 1) ไม่มีผล
- 2) มีผล คือ
- 2.1 ทำให้ปริมาณไก่ที่เลี้ยงลดลง
- 2.2 มีผลต่อการจำหน่าย/ตลาด
- 2.3 ผู้เลี้ยงมีความตระหนกซึ่งความปลอดภัยมากขึ้น เช่น ใส่ถุงมือ/ล้างมือ
- 2.4 อื่นๆ ระบุ.....
-

35. รัฐบาลควรดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับ “ไข้หวัดนก” และตัวท่านเอง/เกษตรกรเองจะแก้ปัญหา “ไข้หวัดนก” ได้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในพื้นที่

36. หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนได้มีการเข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้แก่ท่านหรือไม่ (เช่น แจกพันธุ์ไก่ การฝึกอบรม การป้องกันโรค)

- 1) ไม่มี 2) มี

37. บุคคลหรือแหล่งข้อมูลข่าวสารใดที่ให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (จัดลำดับความสำคัญ)

ที่	บุคคลหรือแหล่งข้อมูลข่าวสาร	ลำดับความสำคัญ 1-7 (1= สำคัญมากที่สุด)
1)	เพื่อนบ้าน	
2)	เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ	
3)	อาสาสมัครปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน	
4)	บรรพบุรุษ (บิดามารดา)	
5)	นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา	
6)	เอกสารวิชาการ	
7)	อื่นๆ ระบุ	

38. หากเคยได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โปรดระบุหน่วยงาน และปีที่ได้รับการส่งเสริม

ที่	เรื่องที่ได้รับการส่งเสริม	รูปแบบในการส่งเสริม	ปีที่ได้รับการส่งเสริม	หน่วยงาน						
				กรมปศุสัตว์	กรมพัฒนาชุมชน	กรมส่งเสริมการเกษตร	สปก.	อภส.	อื่นๆ ระบุ	
1)	อาหาร (เช่น อาหารและการเลือกใช้วัตถุดิบแทนอาหารสัตว์)									
2)	การป้องกันโรค/การควบคุมโรค เช่น การใช้วัคซีน									
3)	พันธุ์ (เช่น การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)									
4)	การจัดการโรงเรือน									
5)	การฟักไข่									
6)	การตลาด									
7)	อื่นๆ ระบุ									

หมายเหตุ

ตัวเลือกของรูปแบบในการส่งเสริม คือ 1) ให้ความรู้/ฝึกอบรม 2) แจกพันธุ์ไก่/วัคซีน/อาหารไก่

3) ให้เงินไปซื้อพันธุ์ไก่/วัคซีน/อาหารไก่ 4) อื่นๆ ระบุ.....

39. ภายหลังการส่งเสริม ความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริม/อบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ในข้อ 38) ท่านได้นำ
 ความรู้อย่างกล่าว มาใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่

1) ไม่ได้นำมาใช้ (ข้ามไปถามข้อ 40) 2) ได้ใช้ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริม อะไรบ้าง

ที่	เรื่องที่ได้รับการส่งเสริม	ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมและได้นำมาใช้ และ ได้ผลอย่างไร
1)	อาหาร (เช่น อาหารและการเลือกใช้วัตถุดิบแทน อาหารสัตว์)	
2)	การป้องกันโรค/การควบคุมโรคเช่น การใช้วัคซีน	
3)	พันธุ์ (เช่น การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)	
4)	การจัดการโรงเรือน	
5)	การฟักไข่	
6)	การตลาด	
7)	อื่นๆ ระบุ	

40. ในปัจจุบัน ความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริม/อบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ในข้อ 38) ท่านยังคงนำความรู้ดังกล่าว มาใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่

- 1) ไม่ได้นำมาใช้ (ข้ามไปตอบข้อ 41) 2) ได้ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริม
อะไรบ้าง

ที่	เรื่องที่ได้รับการส่งเสริม	ความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมและนำมาใช้
1)	อาหาร (เช่น อาหารและการเลือกใช้วัตถุดิบแทนอาหารสัตว์)	
2)	การป้องกันโรค/การควบคุมโรคเช่น การใช้วัคซีน	
3)	พันธุ์ (เช่น การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)	
4)	การจัดการโรงเรือน	
5)	การฟักไข่	
6)	การตลาด	
7)	อื่นๆ ระบุ	

41. ในการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ได้มีกระบวนการรวมกลุ่มหรือไม่

- 1) มีการรวมกลุ่ม 2) ไม่มีการรวมกลุ่ม (ข้ามไปตอบข้อ 43)

42. ถ้ามีกระบวนการรวมกลุ่ม ปัจจุบันกลุ่มดังกล่าวยังคงมีอยู่หรือไม่ (ความยั่งยืนของกลุ่ม)

- 1) คงอยู่ เพราะ.....
 2) ไม่คงอยู่ เพราะ.....

43. การส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง กับการไม่มีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ในความคิดเห็นของท่าน การมีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีผลดีหรือไม่ อย่างไร

- 1) ไม่ดี 2) ดี 3) ไม่มีผล

อธิบาย.....
.....

44. สาเหตุที่ทำให้ท่านตัดสินใจเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เลี้ยงง่าย
- 2) ขายได้ราคาสูง
- 3) หาตลาดได้ง่าย
- 4) มีแรงงานพอในการดูแล
- 5) ไม่ต้องใช้แรงงาน/เวลาในการดูแลมากนัก
- 6) เลี้ยงมาตั้งแต่ดั้งเดิม
- 7) เลี้ยงเป็นอาหาร
- 8) ทนทานต่อโรค
- 9) ใช้ในการประกอบพิธีกรรม
- 10) เลี้ยงไว้จำหน่าย (ยามขาดสนเงินทอง)
- 11) เหตุผล อื่นๆ (ระบุ).....

45. ความเห็นต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

- 1) เลี้ยงเป็นอาชีพเสริมได้ 2) เลี้ยงเป็นอาชีพหลักได้ 3) เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน
- 4) อื่นๆ (ระบุ).....

46. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองสำหรับท่าน (อะไรบ้างที่เป็นปัจจัยด้านบวก หรือ ปัจจัยด้านลบ สำหรับท่าน)

ที่	ปัจจัย	เป็นปัจจัยด้าน		หมายเหตุ
		บวก	ลบ	
1)	ขนาดของพื้นที่/ที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงไก่			
2)	ลักษณะของพื้นที่ เช่น ลักษณะบ้านเรือนที่เปลี่ยนไปจากยกสูงมีได้ดุน(ไม่มีได้ดุน)			
3)	รบกวนเพื่อนบ้าน/เพื่อนบ้านรังเกียจ (สกปรก)			
4)	แรงงาน/เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงไก่			
5)	เงินทุน			
6)	อาหารและเวชภัณฑ์			
7)	แหล่งน้ำสะอาดสำหรับไก่			
8)	แหล่งอาหารธรรมชาติ			
9)	โรคระบาดและพยาธิ			
10)	การระบาดของไข้หวัดนก			
11)	พันธุ์ (เช่น การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)			
12)	ระบบ/วิธีการเลี้ยง เช่น การจัดการโรงเรือน การฟักไข่ เป็นต้น			
13)	ความรู้/หลักวิชาการในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในด้านต่างๆ			
14)	ตลาด			
15)	พ่อค้าคนกลาง/ด้านราคา			
16)	วิถีชีวิต/จารีตประเพณี			
17)	ถนนหนทาง			
18)	การโจรกรรมไก่			
19)	การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ			
20)	การติดตามงานของเจ้าหน้าที่			
21)	รสชาติ (ความอร่อย)			
22)	สุขภาพ (ปลอดภัยไร้พิษ)			
23)				
24)				
25)				

47. ในความคิดเห็นของท่าน สำหรับเกษตรกรทั่วไปมีอะไรบ้างที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับ การส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ปัจจัยอะไรบ้าง ทำไม่)

ที่	ปัจจัย	เป็นปัจจัยที่มีผลต่อ		เหตุผล
		การยอมรับ การส่งเสริม	การไม่ยอมรับ การส่งเสริม	
1)	ขนาดของพื้นที่/ที่ดินที่ใช้ในการเลี้ยงไก่			
2)	ลักษณะของพื้นที่ เช่น ลักษณะบ้านเรือนที่เปลี่ยนไปจากยกสูงมีได้ดุน(ไม่มีได้ดุน)			
3)	รบกวนเพื่อนบ้าน/เพื่อนบ้านรังเกียจ (สกปรก)			
4)	แรงงาน/เวลาที่ใช้ในการเลี้ยงไก่			
5)	เงินทุน			
6)	อาหารและเวชภัณฑ์			
7)	แหล่งน้ำสะอาดสำหรับไก่			
8)	แหล่งอาหารธรรมชาติ			
9)	โรคระบาดและพยาธิ			
10)	การระบาดของไข้หวัดนก			
11)	พันธุ์ (เช่น การคัดพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์)			
12)	ระบบ/วิธีการเลี้ยง เช่น การจัดการโรงเรือน การฟักไข่ เป็นต้น			
13)	ความรู้/หลักวิชาการในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในด้านต่างๆ			
14)	ตลาด			
15)	พ่อค้าคนกลาง/ด้านราคา			
16)	วิถีชีวิต/จารีตประเพณี			
17)	ถนนหนทาง			
18)	การโจรกรรมไก่			
19)	การส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ			
20)	การติดตามงานของเจ้าหน้าที่			
21)	รสชาติ (ความอร่อย)			
22)	สุขภาพ (ปลอดภัยพิษ)			
23)				
24)				
25)				

48. เงื่อนไขที่นำไปสู่การเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้เป็นอาชีพหลัก

- เงื่อนไข 1)
- 2)
- 3)
- 4) อื่นๆ ระบุ

49. ในอนาคตควรมีการส่งเสริม/ฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่

- 1) ไม่มี เพราะ.....
(ข้ามไปข้อ 51)
- 2) มี เพราะ.....

50. หากมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริม/ฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ควรส่งเสริมในลักษณะ/รูปแบบใด (เรียงตามลำดับความสำคัญ)

	ลักษณะ/รูปแบบที่ควรส่งเสริม	ลำดับความสำคัญ (ลำดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)
1)	เงินทุน	
2)	พันธุ์	
3)	อาหาร	
4)	องค์ความรู้	
5)	การป้องกันและการกำจัดโรค	
6)	อื่นๆ ระบุ.....	

51. ในอนาคต หากจะเลี้ยงไก่พื้นเมืองจะเลี้ยงที่ไหน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) เกียงนา
- 2) ชายขอบหมู่บ้าน
- 3) บริเวณบ้านตนเองที่มีพื้นที่ว่างเพียงพอ (เท่าไร ระบุ.....)
- 4) อื่นๆ ระบุ

52. ในอนาคต หากจะเลี้ยงไก่พื้นเมืองจะเลี้ยงอย่างไร วิธีการใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) ปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงเป็นขังกรง/โรงเรือน
- 2) ปล่อยตามธรรมชาติ
- 3) มีเล้าไก่อยู่แยกจากบ้าน
- 4) มีเล้าไก่อยู่ใต้ถุนหรือยุงข้าว
- 5) เลี้ยงเช่นเดิม

53. หากจำเป็นต้องซื้อไก่มาเป็นอาหารมาบริโภคในครัวเรือน ท่านจะเลือกซื้อไก่ประเภทใด (เรียงลำดับความสำคัญ)

	ประเภทของไก่ที่จะเลือกซื้อ มาบริโภคในครัวเรือน	ลำดับความสำคัญ (ลำดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)	เหตุผล
1)	ไก่พื้นเมือง		
2)	ไก่กระทง		
3)	ไก่ลูกผสม		

หมายเหตุ

ตัวเลือกของเหตุผลในการเลือกซื้อ คือ 1) รสชาติ/ความอร่อย 2) ความนิยม 3) ความสะดวกในการซื้อ 4) อื่นๆ ระบุ.....

54. ไก่ที่นำมาทำพิธีกรรม ต้องมีลักษณะใดบ้าง ตามข้อดังต่อไปนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) การทนโรค
- 2) การเจริญเติบโตของไก่
- 3) รูปทรงของไก่
- 4) ความอร่อย/รสชาติ
- 5) อื่นๆ ระบุ.....

55. จำนวนไก่พื้นเมืองที่ท่านเลี้ยงในปี 2547 (ก่อนที่จะมีการระบาดของโรคไข้หวัดนก) ได้แก่ พ่อพันธุ์.....ตัว แม่พันธุ์.....ตัว ลูกไก่-ไก่รุ่น.....ตัว

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก จ
ประเด็นคำถามในการประชุมกลุ่มย่อย

แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง

1. ประวัติการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (เริ่มเลี้ยงเมื่อไร ทำไมถึงเลี้ยง)
2. วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (บริโภคในครอบครัว จำหน่าย ดำรงวัฒนธรรม/บุญประเพณี)
3. ความรู้ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ได้มาจากใคร เมื่อไร ความรู้อะไรบ้าง และได้รับความรู้เพิ่มเติมหรือไม่ จากใคร เมื่อไร เรื่องอะไร)
4. เคยได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่ จากหน่วยงานใด เมื่อไร อย่างไร เรื่องอะไร
5. วิธีการ/ขบวนการส่งเสริมของหน่วยงานเป็นอย่างไร ให้อะไรบ้าง (ฝึกอบรม แจกพันธุ์ อาหาร วัคซีน) มีการติดตามโครงการอย่างไร คุณผลความสำเร็จของโครงการอย่างไร ทำไมไก่ยังอยู่/ไม่อยู่
6. ความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมมีอะไรบ้าง (พันธุ์ไก่ การผสมพันธุ์ไก่ อาหาร การฉีดวัคซีนการตลาด) ความรู้ที่ได้จากการส่งเสริม/อบรมดังกล่าว มีความรู้อะไรบ้างที่ได้จากการส่งเสริมที่นำมาใช้ในการเลี้ยงไก่ (ภายหลังการส่งเสริม และในปัจจุบัน) อย่างไร ทำไม (ความรู้อะไรบ้างที่ยังคงนำมาใช้อยู่ในปัจจุบัน)
7. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและไม่ยอมรับต่อการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ (ปัจจัยอะไรบ้าง ทำไม)
8. เงื่อนไขที่นำไปสู่การเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้สำเร็จ (มีอะไรบ้าง ความเป็นไปได้ของการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเชิงพาณิชย์ ใคร/ลักษณะคนที่จะเลี้ยงไก่เชิงพาณิชย์)
9. เงื่อนไขของเกษตรกร/วิถีชีวิตของเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (เงื่อนไขอะไรบ้าง ทำให้เลี้ยงไก่พื้นเมืองได้/ไม่ได้ ข้อจำกัดมีอะไรบ้างในแต่ละกลุ่มชน) (เปรียบเทียบในอดีตกับปัจจุบัน)
10. ในอนาคต จำเป็น/ควรมีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่ อย่างไร ในรูปแบบไหน (ต้องการความรู้อะไรบ้าง) หากจะเลี้ยงไก่จะเลี้ยงอย่างไร ที่ไหน วัตถุประสงค์อะไร
11. หากมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ควรเป็นไก่พื้นเมืองแบบไหนอย่างไร (ไก่พื้นเมือง ไก่พื้นเมืองลูกผสม) ความรู้อะไรบ้าง
12. ทำไมเพื่อนบ้านถึงไม่เลี้ยงไก่พื้นเมือง (สาเหตุหลัก/รอง)
13. ท่านรู้จัก “ไข้หวัดนก” หรือไม่ อย่างไร ท่านคิดว่า “ไข้หวัดนก” เป็นโรคที่เกิดขึ้นใหม่หรือเป็นโรค (โรคเก่า) ที่มีมาตั้งแต่อดีต
14. ท่านคิดว่า “ไข้หวัดนก” มีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่ อย่างไร (หากมีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมือง จะทำอย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร)
15. ท่านทราบไหมว่ารัฐบาลได้ดำเนินการอย่างไรบ้างเกี่ยวกับ “ไข้หวัดนก”
16. สิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการกับ “ไข้หวัดนก” ไปแล้วนั้น จะมีผลต่อการเลี้ยงไก่พื้นเมืองหรือไม่
17. รัฐบาลควรทำอย่างไรเกี่ยวกับไข้หวัดนก และเกษตรกรเองจะแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไร ได้หรือไม่